

Justitsministeriet
Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 03 MAR. 2006
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh.: Morten Niels Jakobsen
Sagsnr.: 2006-740-0150
Dok.: MNJ40188

+ bilag

MODTAGET

- 6 MRS. 2006

S.A.
Den Centrale Indlevering

Afsendt med
E-Brev 3/3-06

Til brug ved behandlingen af forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) (L 168) fremsendes vedlagt - i 5 eksemplarer - høringsnotat og høringsvar mv. vedrørende det udkast til lovforslag, som har været i høring.

Lene Espersen

**Hermed omdeles
høringsvar fra hørte
myndigheder og
organisationer**

Lars Hjortnæs

(Høringsnotat er tidligere omdelt
særskilt)

Den 20. januar 2006
J.nr. HR-2005-10-5
Init TME/vsm

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.
23 JAN. 2006

I brev af 16. december 2005 (j.nr. 2005-740-0109) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om udkastet til lovforslaget om politi- og domstolsreformen.

Højesteret udtalte allerede i 1993 i et høringssvar vedrørende oprettelse af Procesbevillingsnævnet følgende:

”Centrale elementer i Højesterets opgaver er at sikre retsenheden og at træffe afgørelser i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør den øverste domstols ressourcer efter Højesterets opfattelse som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelse på områder, hvor de principielle spørgsmål allerede er afklaret.”

De civile sager og straffesager, der i dag ankes til Højesteret med tredjeinstansbevilling fra Procesbevillingsnævnet, opfylder uden videre disse kriterier. I dag anvender Højesteret imidlertid størstedelen af sine ressourcer på behandlingen af civile sager, der er anlagt ved landsretten som førsteinstans enten på grund af sagens værdi, eller fordi der er tale om en prøvelse af afgørelser truffet af et ministerium eller en central statlig klageinstans, eller fordi sagen af byretten er henvist til landsretten. En del af disse sager rummer principielle spørgsmål, men det er langt fra altid tilfældet. Blandt straffesagerne udgør nævningesagerne den betydeligste gruppe, men størstedelen af dem rummer ikke principielle spørgsmål. Resultatet er, at Højesteret i dag anvender en stor del af sine ressourcer på at behandle sager, der ikke opfylder de ovennævnte kriterier.

Når reformen er slået igennem i Højesteret, vil Højesteret få færre sager, og det må forventes, at det da vil være muligt at nedbringe de lange berammelsestider.

Højesteret kan på denne baggrund fuldt ud tilslutte sig lovforslagets målsætning om, at Højesteret i langt højere grad skal fungere som overordnet appelinstans, der fastlægger praksis i sager af principiel betydning eller anden vidtrækkende betydning, jf. udkastet til lovforslag s. 169. Den foreslåede ændring af instansordningen, hvorefter alle sager som hovedregel skal begynde i byretterne i første instans, vil betyde, at Højesterets arbejde i videre omfang end i dag kan koncentreres om de centrale elementer i Højesterets opgaver.

Højesteret kan tiltræde udformningen af retsplejelovens § 226 i udkastet til lovforslag. Bestemmelsen afgrænser på hensigtsmæssig måde de civile sager, der bør være mulighed for at henvise til landsretten og dermed at anke til Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

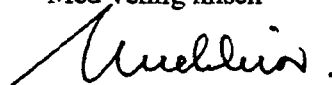
Højesteret er enig med Retsplejerådets mindretal og Justitsministeriet i, at der ikke bør indføres en bestemmelse om, at en byretsafgørelse med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet kan appelleres direkte til Højesteret, jf. s. 198f i udkastet til lovforslag.

Set ud fra Højesterets synsvinkel vil det være hensigtsmæssigt, at reformens virkning hurtigst muligt slår igennem. På grund af gennemløbstiden og mængden af verserende civile førsteinstanssager ved landsretterne vil der antagelig gå nogle år, før reformen vil give sig mærkbart udslag i Højesteret. På dette punkt vil udformningen og gennemførelsen af overgangsordningerne være væsentlig. Det følger af udkastet til lovforslagets § 106, stk. 8, nr. 1, at landsretten kan henvise civile sager, som er anlagt ved landsretten efter den 1. juli 2006, til byretten under nærmere angivne betingelser. Med henblik på at fremskynde virkningen af reformen i Højesteret kan det overvejes at fremrykke dette tidspunkt, f.eks. således at landsretten får mulighed for at henvise sager, som er anlagt efter lovforslagets fremsættelse i Folketinget.

Højesteret finder ikke i øvrigt anledning til at udtale sig om forslaget.

Jeg har sendt en kopi af brevet til Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

Torben Melchior

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET

Justitsministeriet
Procesretskontoret
Slotsholmsgade 10
1260 København K

*Jmt. modt.
24 JAN. 2006*

Den 23/01-2006
J.nr. 40A-ØL-67-05
crj

Justitsministeriet har ved brev af 16. december (sagsnr. 2005-740-0109) anmodet om en udtalelse om udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen).

Jeg skal i den anledning - efter at sagen har været drøftet på et plenarmøde for landsrettens dommere den 6. januar 2006 - udtale, at landsretten vedrørende udkastet til de forslag, der bygger på betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission og betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans) kan henholde sig til sit høringssvar af 19. november 2001 (Justitsministeriets sagsnr. 2001-740-0184 og 2001-740-0100), idet dog pkt. II.8. i høringssvaret udgår.

Det bemærkes i den forbindelse, at Justitsministeriet i bemærkningerne til Domstolsstyrelsen kun i begrænset omfang har forholdt sig til de betragtninger, der er anført i førnævnte høringssvar. De anførte betragtninger kan efter landsrettens opfattelse i dag anføres med samme styrke som tidligere.

Vedrørende nævningereformen bemærkes, at den i det væsentlige svarer til det forslag, som Retsplejerådets flertal på 9 medlemmer fremsatte i betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager. Denne betænkning blev behandlet på et plenarmøde for landsrettens dommere den 19. juni 1998, hvor konklusionen blev, at betænkningen ikke gav landsretten anledning til bemærkninger, jf. Østre Landsrets høringssvar af 22. juni 1998 til Justitsministeriet (Justitsministeriets sagsnr. 1996-793-0354).

Ved den fornyede gennemgang af udkastet til forslaget til reform af nævningebehandling blev det af nogle dommere påpeget, at reglen i udkastets § 689, stk. 2, hvorefter nævninger ikke medvirker i landsretten i sager, der er afgjort i byretten under medvirken af nævninger, når anken alene vedrører strafudmålingen, medfører, at en enstemmig byretsdom vil kunne ændres i landsretten i formildende retning af tre voterende og i skærpende retning af fire voterende.

Det blev endvidere påpeget, at de afstemningsregler, der gælder i byretten ved sanktionsfastsættelsen, jf. udkastets § 894, stk. 3, må gælde også i landsretten med de af forholdets natur følgende ændringer, jf. henvisningsreglen i § 917, stk. 1. Der kunne muligt være anledning til at præcisere dette i udkastets § 931, stk. 4, eventuelt således at det udtrykkeligt anføres, at i landsretten stemmer skiftevis tre nævninge og en dommer, således at nævningene stemmer først og retsformanden til sidst. I udkastets § 891, stk. 5, skal henvisningen i næstsidste linie, formentlig være til § 884 og ikke § 883.

For så vidt angår forslagets økonomiske og administrative konsekvenser bemærkes særligt, at det er af væsentlig betydning for muligheden for fortsat at kunne nedbringe sagsbehandlingstiderne ved landsretten, at landsretten ikke nednormeres, før der sker en målbar lettelse i arbejdet med civile 1. instanssager.

Den forudsatte nednormering af antallet af dommere i Østre Landsret giver ikke landsretten anledning til bemærkninger under forudsætning af, at stillingsledigheden- og dermed den væsentlige del af nednormeringen – først indtræffer, når den beskrevne lettelse i landsrettens arbejde finder sted.

For så vidt angår lovudkastets bemærkninger om bygninger bemærkes, at det også for Østre Landsret er væsentligt, at der i den kommende tid etableres tilfredsstillende bygningsmæssige forhold for brugerne, herunder i form af venterum for bl.a. vidner.

Der bør derfor tages skridt, herunder afsættes de fornødne midler, til forbedring af de bygningsmæssige forhold også i Østre Landsret.

Idet landsretten kan henholde sig til tidligere udtalelser om Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), om Visionsudvalgets rapport vedrørende fremtidens politi og om betænkning nr. 1461/2005 om varetagelse af tinglysningsopgaven giver lovudkastet ikke i øvrigt landsretten anledning til bemærkninger.

Der vedlægges kopi af landsrettens ovennævnte høringssvar af 19. november 2001.

Kopi af dette brev med bilag er efter anmodning sendt til Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Bent Carlsen', written over a horizontal line.

Bent Carlsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Nanna Blach', written above the printed name.

Nanna Blach

PRÆSIDENTEN FOR ØSTRE LANDSRET

Den 19. november 2001

J.nr. 40A-3/2001

40A-16/2001

KOPI

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Ved skrivelser af 30. januar 2001 (sagsnr. 2001-740-0084) og 18. april 2001 (sagsnr. 2001-740-0100) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission og om betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans).

Sagen har været drøftet på et plenarmøde for landsrettens dommere den 2. november 2001. Jeg skal på baggrund af denne drøftelse udtale følgende:

I. Strukturkommissionens betænkning.

Betænkningen indeholder side 365-67 overvejelser om eventuel nedlæggelse af landsretternes bitingsteder, der efter kommissionens opfattelse som det klare udgangspunkt bør opretholdes.

Landsretten er enig i dette hovedsynspunkt og i den anførte begrundelse herfor. Til de af kommissionen anførte synspunkter skal føjes, at der ud over en hensyntagen til lokalsamfundet er den positive virkning forbundet med behandling af sager ved bitingstederne, at der, når dette sker, i almindelighed er en større offentlig interesse omkring disse sager.

Betænkningen redegør endvidere for kommissionens overvejelser om eventuel nedlæggelse af bitingstederne i Holbæk, Næstved og Slagelse, således at sagerne skal behandles i København, og bitingstedet i Svendborg, således at sagerne skal behandles i Odense.

Det blev under drøftelsen anført, at de anførte synspunkter ikke har samme vægt for Svendborgs vedkommende, al den stund det for landsretten har ringe eller ingen betydning, om en rejse skal foretages til Odense eller Svendborg.

Det blev ligeledes stærkt fremhævet, at der, hvad enten der sker nedlæggelse af visse bitingsteder eller ej, bør tilvejebringes adgang for landsretterne til i videre omfang at behandle sager med lægdommere ved hovedtingstedet, når dette efter en konkret vurdering er hensigtsmæssigt, og at det omvendt i en del tilfælde – bl. a. i nævningesager – er påkrævet, at der fortsat er mulighed for at behandle sager ved det hidtidige bitingsted.

II. Retsplejerådets betænkning.

1. Som fremhævet i betænkningen (s. 187) nødvendiggør den foreslåede instansordning, at reglerne om advokaters møderet for landsret overvejes.

2. Der er ikke behov for en regel om direkte anke fra byretten til Højesteret. Landsretten tilslutter sig herved mindretallets udtalelse, jf. betænkningen s. 189-190. Landsrettens arbejde vil – også uden en formaliseret "fast track"-procedure – blive tilrettelagt således, at hastende, principielle sager berammes med meget kort varsel.

3. Sø- og Handelsretten ("Handelsretten") foreslås gjort til landsdækkende specialdomstol i første instans (lovudkast til retsplejelovens §§ 20 a, 225 og 227), hvis afgørelser i domsager appelleres direkte til Højesteret. Retten får kompetence til at behandle blandt andet erhvervsrelaterede principielle sager, der efter anmodning henvises fra byret.

Det fremgår af betænkningen side 205-06, at Retsplejerådet – i betragtning af rådets forslag om en radikal overførsel af kompetence til at afgøre sager i første instans fra landsretten til byretten – i og for sig opfatter muligheden at gøre Sø- og Handelsretten til en specialbyret som den naturlige konsekvens af rådets forslag om en ny instansordning med hensyn til byretter og landsretter.

Denne vurdering kan landsretten tiltræde.

Som det videre fremgår af Retsplejerådets overvejelser, har det for udformningen af Rådets forslag været afgørende, at et stort antal medlemmer af dets følgegruppe såvel som Sø- og Handelsretten har givet udtryk for, at det for denne rets anseelse er meget væsentligt, at der i domssager er direkte appel til Højesteret, selv om rådet ikke selv deler denne frygt for rettens anseelse.

Landsretten finder ikke at burde udtale sig om denne vurdering, der har en mere politisk karakter. Landsretten finder imidlertid anledning til, at fremhæve følgende mulige konsekvens af Retsplejerådets forslag:

Det er karakteristisk for den nuværende ordning, at landsretterne er domstolenes centrale instans, der for det store antal sagers vedkommende skaber, opretholder og udbygger retspraksis. Det er i denne henseende anset for væsentligt, at dette har kunnet ske i et helhedsperspektiv, idet baggrunden for afgørelserne i de enkelte sager har været et bredt kendskab til retsudviklingen inden for alle kategorier af sager, herunder sager både vedrørende erhvervsmæssige forhold og inden for forbrugerområdet. Om de med dette helhedsperspektiv forbundne fordele kan henvises til det i Strukturkommissionens betænkning side 195 gengivne citat, hvorefter Retsplejerådet finder, det er vigtigt, at dommere fortsat er generalister, men hvorefter generalistfunktionen kan *kombineres* med, at en bestemt afdeling eller bestemte dommere samtidig opnår et vist specialistkendskab til et bestemt område ved at behandle en vis mængde sager inden for det pågældende område. Ud fra denne betragtning må det anses for betænkeligt, om nyordningen skulle indebære, at betydelige retsområder generelt gik landsretterne forbi.

Det må i denne forbindelse fremhæves, at landsretterne efter forslaget skal kunne tilbyde ganske samme sagkundskab som Handelsretten, idet landsretterne skal kunne tiltrædes af sagkyndige medlemmer, hvis fagkundskab skønnes at være af betydning for sagen.

Endelig er der grund til at bemærke, at forslagets afgrænsning af den saglige kompetence mellem landsret og Handelsret er helt flydende. Retsplejerådets overvejelser om udkastet til §§ 226 og 227 (betænkningen s. 477 og 479-480) angiver ingen løsning på afgrænsningsproblemet.

4. Forslaget til nyordning af sagsforberedelsen i første instans indebærer en betydelig forøgelse af ressourceanvendelsen ved retterne, idet det øgede tidsforbrug til afholdelse af

forberedende møder ikke kan antages at blive tilnærmelsesvis modsvaret af mindre tidsforbrug under domsforhandlinger.

Endvidere må den foreslåede omfattende materielle procesledelse og tidsstyring af dispositive sager forudses at øge det judicielle engagement, mulighederne for konfrontation mellem eller med parterne og kærefrekvensen. Blandt mange eksempler kan det nævnes, at terminfikseret syn og skøn (lovudkast til § 353, stk. 5) rummer adskillige latente konflikter, jf. herved overvejelserne i betænkningen s. 276 f.

Den betydelige merbelastning, der følger af forslaget om sagsforberedelsen i første instans, kan næppe kompenseres alene ved den af Retsplejerrådet forudsatte styrkelse af sekretariatsfunktionen.

5. Retsplejerrådet er flere steder, blandt andet i betænkningen s. 499, inde på, at den primære sanktion for undladt rettidig indlevering af processkrift skal være præklusion med hensyn til det spørgsmål, som et processkrift efter rettens pålæg skulle angå. Udeblivelsesvirkning skal derimod kun tilkendegives, når der er særlig anledning dertil. Der oplyses ingen begrundelse for dette skift fra den gældende anvendelse af udeblivelsesvirkning til præklusion.

Denne nyordning bør næppe gennemføres, eftersom den foreslåede, så væsentlige nedtoning af udeblivelsesvirkning må antages at modvirke det tilsigtede resultat, nemlig en forkortelse af sagsbehandlingstiden. Desuden må der forudses flere tvister om præklusionsspørgsmål, og den lempelige adgang til at fremsætte nyt processtof uanset indtrådt præklusion (lovudkast til § 358, stk. 2-4, jf. stk. 1, jf. stk. 6-7) vil formentlig ofte begrunde udsættelse, således at modparten får mulighed for fyldestgørende imødegåelse. Udsættelse er særlig uheldig, hvis den indebærer omberømmelse af domsforhandlingen, idet omberømmelse gennemgående sinker også andre retssager. Den foreslåede ordning med forhåndsberømmelse af domsforhandling (§ 353, stk. 1, nr. 4) er særligt sårbar over for udsættelse.

6. Lovudkast til § 355, stk. 2, 1. pkt., bør ikke gennemføres. Den foreslåede regel går ud på, at når en ret bestemmer, at en part skal indlevere et yderligere processkrift, skal det være med henblik på afklaring af et nærmere angivet spørgsmål. Retsplejerrådet har ikke begrundet forslaget.

Der er tale om en ved loven detailstyret procesledelse, der er usmidig, og som efter omstændighederne vil virke uhensigtsmæssigt. For øvrigt er det i reglen vigtigere, at forberedelsen af en dispositiv sag søges afsluttet på det rigtige tidspunkt, end at retten leder efter det rigtige tema for kontradiktion.

7. Den i lovudkast til § 365, stk. 2, 2. pkt., foreslåede regel, hvorefter oplæsning af påberåbte dokumenter kun skal finde sted i det omfang, der er særlig anledning dertil, bør udgå.

Som anført i betænkningen (s. 512) skal der efter gældende ret ikke nødvendigvis ske oplæsning af skriftlige beviser, og den pågældende bestemmelse er derfor overflødig. Hvis bestemmelsen indføres, kan uspecificerede henvisninger til dokumenter - altså også eksempelvis regnskabsmateriale og talopstillinger - forøge det senere arbejde med at udarbejde sagsfremstillingen i dommen, navnlig hvis sagen er kompliceret eller dårligt udført. Spørgsmålet om eventuel oplæsning af skriftlige beviser bør derfor fortsat overlades til retsledelsen og afgøres efter en konkret vurdering.

Retsplejerådets forslag bygger i øvrigt på, at de personer, der har med sagen at gøre, på forhånd orienterer sig i sagens materiale (betænkningen s. 294).

Det bør imidlertid fastholdes, at det sikreste grundlag for en dommers forståelse af en sag er det, der nærmere forelægges i retssalen. Medmindre andet bestemmes, bør forelæggelsen derfor ske fra grunden, som om dommeren ikke har forkundskab til sagen.

8. Lovudkast til § 218 a bør ændres, så ordningen kun gælder domme i borgerlige sager i første instans.

Ankedomme skal efter gældende retstilstand ikke nødvendigvis indeholde fx fuldstændig narratio, og det bør fortsat bero på en konkret vurdering, i hvilket omfang en fremstilling af sagen er påkrævet i en anke-dom. Et krav om fuldstændig sagsfremstilling i alle anke-domme i borgerlige sager, herunder sager med byretsdomme i forenklet form, vil medføre en aldeles unødigt forøgelse af ressourceanvendelsen ved landsretterne.

9. Lovudkast til § 219, hvorefter den gældende frist på 3 måneder for afsigelse af landsretsdomme forkortes til 2 måneder i førsteinstanssager og 4 uger i ankesager, bør ikke gennemføres.

For så vidt angår førsteinstanssager kræver arbejdet med domskonciperingen jævnligt fulde 3 måneder, dels som følge af sagernes kompleksitet, dels som følge af landsretternes forpligtelse til at lade konstituerede dommere deltage i domskonciperingen. Denne situation vil næppe ændre sig, hvis Retsplejerådets forslag gennemføres, så alle førsteinstanssager bliver principielle sager, der er henvist fra byretterne. For så vidt angår ankesager vil arbejdet med domskonciperingen afhænge af, i hvilket omfang en fremstilling af sagen er påkrævet, jf. oven for under 9, men gennemføres forslaget om en fuldstændig sagsfremstilling i alle ankedomme, vil også arbejdet med domskonciperingen i anke sager jævnligt kunne kræve fulde 3 måneder.

Genpart af denne skrivelse er fremsendt til Domstolsstyrelsen.

Ziegler

Vestre Landsret
Præsidenten

Jmt. modt.
24 JAN. 2006

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-62-05
Den 23. januar 2006

I et brev af 16. december 2005 (Sagsnummer 2005-740-0109) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om et udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform (udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love).

Sagen er drøftet med landsrettens dommere på et ekstraordinært plenarmøde den 20. januar 2006, og jeg skal herefter udtale følgende:

Det er den almindelige opfattelse i landsretten, at domstolsreformen er en tiltrængt og spændende reform, som rigtigt gennemført og under forudsætning af, at domstolene tilføres de fornødne resurser, vil kunne skabe grundlaget for et fremtidigt domstolssystem, der på en måde, som både er retssikkerhedsmæssig forsvarlig og effektiv, og i rammer, der er tidssvarende, funktionelle og brugervenlige, vil kunne løfte de opgaver, som domstolene skal kunne varetage i et moderne samfund.

Landsretten har tidligere afgivet udtalelser om de betænkninger, der danner en væsentlig del af grundlaget for det foreliggende udkast. Der henvises nærmere til landsrettens udtalelser af 2. juli 1998 om Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandlingen af nævningesager, af 29. november 2001 om betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission og om Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans), af 7. april 2004 om Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), af 15. august 2005

om Visionsudvalgets rapport vedrørende fremtidens politi samt af 2. september 2005 om Tinglysningsudvalgets betænkning nr. 1461/2005 om varetagelse af tinglysningsopgaven.

På baggrund af de udtalelser, som landsretten tidligere har afgivet, skal landsretten herefter fremkomme med følgende supplerende bemærkninger til de enkelte elementer i det foreliggende udkast:

I. Politireformen.

Landsretten finder ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger vedrørende denne del af udkastet.

II. Domstolsreformen.

Ændring af retskredsstrukturen mv.

Landsretten finder ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger vedrørende retskredsstrukturen eller ledelsen af retterne.

Instansordningen i civile sager.

a. Den foreslåede adgang til henvisning af sager fra byret til landsret til behandling i førsteinstans er af væsentlig betydning for den nærmere afgrænsning af de sager, der vil kunne indbringes for Højesteret uden særlig tilladelse. Det er derfor også væsentligt, at bestemmelsen administreres således, at henvisning sker og alene sker i de sager, hvor en sådan umiddelbar adgang til Højesteret er velbegrundet.

Efter udkastet vil afgørelser, der nægter henvisning til landsret, kunne påkæres, mens afgørelser, der henviser en sag til landsret, ikke vil kunne påkæres eller i anden sammenhæng kunne ændres af landsretten.

Det er væsentligt også for det samlede sigte med instansomlægningen, at landsretten som førsteinstans og Højesteret som andeninstans ikke kommer til at behandle sager, som ikke er tiltænkt dem. Dette kunne isoleret set tale for en ordning, der gav landsretterne mulighed for

at tilbagevise en henvist sag. Hensynet til parterne i den konkrete sag fører imidlertid til, at der må kræves særlige grunde for indførelse af en regel, hvorefter landsretterne skal kunne tilbagevise en sag til den byret, som har fundet, at landsretten var den rigtige instans til behandling af sagen i førsteinstans. En sådan regel bør derfor kun indføres, såfremt der i praksis viser sig et behov herfor.

b. Kriteriet i udkastet til retsplejelovens § 126, stk. 1, for henvisning af en sag fra byret til landsret som førsteinstans svarer til kriteriet i udkastet til retsplejelovens § 12, stk. 3, nr. 1, for kollegial behandling af sagen i byretten. Dette kan umiddelbart forekomme mindre hensigtsmæssigt.

Byrettens sammensætning i civile sager.

Med hensyn til kriteriet i udkastet til retsplejelovens § 12, stk. 3, nr. 1, for kollegial behandling af sagen i byretten henvises til ovenstående bemærkning.

Landsretten finder i øvrigt ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger vedrørende byrettens sammensætning i civile sager.

Sagsbehandlingen i civile sager i første instans.

a. Landsretten har fortsat ikke bemærkninger til de - for nogles vedkommende ret snævre - frister for forskellige elementer i retternes sagsbehandling. Landsretten skal imidlertid ikke undlade at gøre opmærksom på, at en væsentlig årsag til de nuværende sagsbehandlingstider ved retterne i sociale sager, pensionssager, erstatningssager mod forsikringsselskaber og i sager mod Patientskadeankenævnet ofte er sagsbehandlingstiden hos andre offentlige myndigheder, for hvem sagen skal forelægges.

b. De foreslåede bestemmelser om forberedelsen af civile sager svarer i alt væsentligt til den fremgangsmåde, som landsretten allerede følger med forberedende møder/telefonmøder efter svarskriftet og så tidlig berømmelse og så få processkrifter som muligt. Landsretten har gode erfaringer med denne fremgangsmåde og derfor ikke bemærkninger til de foreslåede bestemmelser.

c. De fordele, der er indeholdt i den foreslåede bestemmelse i udkastet til retsplejelovens § 365, stk. 2, om fremstilling af sagen og (begrænset) oplæsning af sagens dokumenter, må - som anført i landsrettens udtalelse af 29. november 2001 om bl.a. Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (Instansordningen, byrettens sammensætning og almindelige regler om sagsbehandlingen i første instans) - afvejes i forhold til risikoen for dels at der kan opstå tvivl om, hvad parterne hver især har påberåbt sig, dels at dommerne forud for hovedforhandlingen skal bruge unødigt tid på at sætte sig ind i ofte omfattende skriftligt bevismateriale, som ingen af parterne vil påberåbe sig ved hovedforhandlingen.

Det er landsrettens opfattelse, at det foreliggende udkast - uanset det anførte i bemærkningerne side 221 - ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at det forud for hovedforhandlingen er helt klart, hvilke præcise dele af det skriftlige bevismateriale, som anses for påberåbt. Det bemærkes, at det efter landsrettens opfattelse ikke vil være tilfredsstillende eller hensigtsmæssigt, hvis den ramme, som parterne efter udkastet skal lægge for sagen, reelt fører til, at en større del af det skriftlige bevismateriale skal anses for påberåbt, fordi parterne erstatter en oplæsning af dele af dokumentet med en generel henvisning til, at dokumentet som sådant skal anses for påberåbt.

Landsretten må derfor fastholde forslaget om, at det skal sikres, at hver af parterne forud for hovedforhandlingen meddeler retten og modparten, hvilke af sagens dokumenter de vil anvende som bevis, og for hver enkelt af disse dokumenters vedkommende nøje angiver, hvilke dele af dokumentet det drejer sig om. Dette bør i øvrigt ske på et tidspunkt, der kan afpasses efter den konkrete sag og dermed efter behovet for tid til den konkrete forberedelse. Det foreslås derfor, at sådanne oplysninger/ekstrakten skal indleveres inden en af retten fastsat frist før hovedforhandlingen og ikke i alle tilfælde blot senest en uge inden hovedforhandlingen, jf. udkastets forslag til retsplejelovens § 357, stk. 3.

Det kan føjes til, at de foreslåede effektiviseringer af hovedforhandlingens afvikling under alle omstændigheder modsvares at et behov for øget forberedelse og efterbehandling, og at dette forslag isoleret set derfor primært vil medføre en mere nutidig og effektiv afvikling af selve hovedforhandlingen.

Anvendelsen af telekommunikation i retssager mv.

Denne del af udkastet giver fortsat ikke landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Forholdet mellem administrative nævn og domstolene.

Landsretten finder ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger vedrørende denne del af udkastet.

Behandlingen af sager om mindre krav (småsagsproces).

De foreslåede bestemmelser i udkastet svarer i alt væsentligt til Retsplejerådets forslag om en særlig småsagsproces, jf. betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene).

Landsretten har i en udtalelse af 7. april 2004 om denne betænkning udtalt, at man ikke har bemærkninger til bl.a. forslaget om en småsagsproces. Landsretten kan henholde sig til denne udtalelse, idet man dog skal henlede opmærksomheden på, om der kunne være anledning til at medtage en ændring i lejeloven (jf. udkastets § 85) med præcisering af, at reglerne om medvirken af boligdommere - bl.a. under sagens forberedelse - ikke skal finde anvendelse på de boligretssager, der skal behandles efter småsagsprocessen.

Nævningereform (og andre spørgsmål vedrørende straffesagers behandling).

a. For så vidt angår de foreslåede ændrede regler om behandling af nævningesager, finder landsretten det fortsat vigtigt - som anført i landsrettens udtalelse af 2. juli 1998 om Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandlingen af nævningesager - at der indføres et to-instanssystem også med hensyn til vurderingen af skyldsspørgsmålet i nævningesager. Landsretten finder i øvrigt ikke anledning til at fremkomme med bemærkninger vedrørende denne del af forslaget.

b. Landsretten kan tiltræde forslaget til ændret systematik i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen.

c. Det forekommer uhensigtsmæssigt, at det - som foreslået uændret i udkastet til retsplejelovens § 107 - er retten, der skal fastsætte vederlaget til personer, som virker som anklager i en enkelt sag. Dette gælder især, hvis anklagemyndigheden forud har givet vedkommende tilsagn om en bestemt timetakst.

d. I udkastet til retsplejelovens § 968, der nu alene skal omhandle kære fra byret til landsret, opretholdes i stk. 4, den nugældende bestemmelse i stk. 2, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges under domsforhandlingen (hovedforhandlingen) og dennes forberedelse, kun kan kæres under nærmere opregnede betingelser, eller hvis andet er bestemt i loven. I udkastet til retsplejelovens § 968 a, der omhandler kære til Højesteret, er fastsat, at kære kun kan ske under de betingelser, der er anført i § 968 og med Procesbevillingsnævnets tilladelse, som kun kan gives ved spørgsmål af principiel karakter, eller hvis særlige grunde taler derfor.

I bemærkningerne til bestemmelserne er anført, at stk. 4 med redaktionelle ændringer viderefører nugældende stk. 2. Den gældende praksis om alligevel at behandle kæremål på trods af begrænsningen i den nugældende § 968, stk. 2 (forslagets stk. 4) er ikke omtalt. Det drejer sig som bekendt navnlig om tilfælde, hvor kendelsen eller beslutningen har angået væsentlige eller fundamentale spørgsmål eller pådømmelsens grundlag (ex U1998/628 H om tiltaltes selvstændige adgang til at stille spørgsmål til vidner). Landsretten går ud fra, at denne praksis kan videreføres.

Central varetagelse af tinglysningsopgaven.

Det fremgår ikke af udkastet, hvor Tinglysningsretten vil få sit sæde. Når der er taget stilling hertil, må det indgå i vurderingen af de økonomiske og administrative konsekvenser, at alle kæremål vedrørende afgørelser truffet af Tinglysningsretten forudsættes behandlet af landsretten i den landsretskreds, hvor Tinglysningsretten får sit sæde.

Landsretten finder i øvrigt ikke anledning til at fremkomme med yderligere bemærkninger vedrørende denne del af udkastet.

Gennemførelsen af domstolsreformen

a. De foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelser og overgangsordninger giver ikke landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Landsretten skal dog henlede opmærksomheden på, at der - uanset den foreslåede overgangsordning - ved lovens ikrafttræden den 1. januar 2007 vil versere et større antal civile førsteinstanssager, som landsretten skal færdiggøre, uanset at sådanne sager fremover vil skulle behandles i førsteinstans ved byretterne. Det er et led i landsrettens behandling og forberedelse af førsteinstanssager, at sagerne løbende berammes til domsforhandling. Landsretten forudsætter i sin nuværende sagsbehandling, at dette kan ske uændret, også uanset at domsforhandlingen først vil kunne ske efter lovens ikrafttræden, og at den nødvendige resursetilpasning sker med hensyntagen hertil.

b. I de almindelige bemærkninger - pkt. 11.3 om retternes bygninger under afsnit III - er bl.a. anført, at retternes nuværende bygninger på en række områder ikke er tidssvarende, og at retterne i forbindelse med en reform vil skulle have mere tidssvarende bygninger, som i højere grad skal være tilpasset de særlige opgaver, der løses ved retterne. Dette indebærer bl.a., at retternes bygninger bør være indrettet således, at der både i byretter og landsretter er mulighed for etablering af tilfredsstillende domstolsfaciliteter i form af bl.a. vidneventerum.

På baggrund af disse betragtninger er det skuffende, at der i forbindelse med det foreliggende udkast til reformforslaget ikke ses at være taget de fornødne skridt til at sikre, at også Vestre Landsrets bygningsmæssige forhold vil kunne opfylde de anførte krav. Dette gælder særligt, da behandlingen af et forslag - fremsendt af Domstolsstyrelsen til Justitsministeriet i 2004 - om en påkrævet forbedring af landsrettens bygningsmæssige forhold i Viborg har været sat i bero netop på arbejdet med domstolsreformen.

Det skal understreges, at landsretten selvsagt er enig i, at de nye byretter har et stort behov for samlede og tidssvarende lokalemæssige forhold, men det er efter landsrettens opfattelse afgørende, at sådanne forhold også sikres for landsretten og dermed for en af de domstole, hvor en stadig større del af alle sager vil kunne finde deres endelige afgørelse.

Landsretten finder det nødvendigt, at der snarest tages skridt til at sikre en påkrævet og nødvendig forbedring af landsrettens lokaleforhold i Viborg således, at der sikres landsrettens

brugere og medarbejdere en værdig, funktionel og tidssvarende ramme for landsrettens retssagsbehandling og øvrige funktioner.

Som bilag til dette hørings svar er vedhæftet en notits om Vestre Landsrets nuværende lokaleforhold i Viborg og behovet for en forbedring heraf. Notitsen indeholder endvidere en beskrivelse af et løsningsforslag, som er udarbejdet af landsretten i samarbejde med Domstolsstyrelsen og Slots- og Ejendomsstyrelsen og efter drøftelser med Viborg Kommune og Viborg Amt. Domstolsstyrelsen har i september 2004 sendt forslaget til Justitsministeriet med henstilling om, at der snarest tilvejebringes det fornødne bevillingsmæssige grundlag for en gennemførelse af projektet.

Økonomiske og administrative konsekvenser.

Landsretten skal herom - foruden de spørgsmål af økonomisk og administrativ karakter, der er nærmere omtalt i det foranstående - anføre følgende:

Det er forudsat i udkastet, at landsretternes resurser skal reduceres i forbindelse med instansomlægningen.

Landsretten har ikke grundlag for at kritisere det foreliggende skøn over instansomlægningens samlede betydning for landsrettens resurser. Som det er nævnt ovenfor, forudsætter landsretten, at resursetilpasningen sker under hensyntagen til, at landsretten vil skulle færdiggøre behandlingen af et større antal civile førsteinstanssager, som landsretten har modtaget før instansomlægningens ikrafttræden, uanset at tilsvarende sager fremover vil skulle behandles i førsteinstans ved byretterne.

Endvidere bør resursetilpasningen søges gennemført således, at der skabes mulighed for, at landsretten hurtigt vil kunne nå frem til sagsbehandlingstider af en mere acceptabel længde. For lange sagsbehandlingstider har i al for lang tid har været det helt store problem for landsretten. Sagsbehandlingstiderne er ganske vist i de senere år blevet markant kortere i mange sager, men det er stadig således, at mange civile ankesager tager op mod et år og de fleste førsteinstanssager op mod to år. Det er landsrettens opfattelse, at man bør være opmærksom herpå ved tilpasningen af landsrettens resurser til den nye ordning, og at

landsrettens resurser bør søges tilpasset på en sådan måde, at landsretten i tilknytning til reformen vil få mulighed for at nå frem til sagsbehandlingstider på omkring 6 måneder i de fleste ankesager og på omkring 1 år i mange førsteinstanssager.

Med venlig hilsen

Bjarne Christensen

BILAG til Vestre Landsrets udtalelse.

23. januar 2006

Notits om Vestre Landsrets nuværende lokaleforhold i Viborg og behovet for en forbedring heraf.

1. Vestre Landsret.

Vestre Landsret har sit sæde (hovedtingsted) i Viborg. Landsretten består af 1 præsident, 38 andre faste landsdommere, ca. 10 midlertidige (konstituerede) landsdommere, 8 øvrige jurister og ca. 60 administrative medarbejdere.

Præsidenten er administrativ chef for landsretten og således ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Landsrettens dommere er fordelt på 15 retsafdelinger med hver tre dommere. Landsrettens administrative medarbejdere er fordelt på 6 retssektioner, der hver udfører de administrative sagsbehandlingsfunktioner for to, tre eller fire retsafdelinger, samt på en sektion til varetagelse af en række centrale, administrative opgaver. Landsrettens øvrige jurister er tilknyttet de retsafdelinger, der behandler særligt mange kæremål eller i særlig grad står for forberedelsen af landsrettens civile sager, samt landsrettens administration.

Vestre Landsret behandler sager ved hovedtingstedet i Viborg samt ved de såkaldte bitingsteder i Århus, Aalborg, Kolding, Esbjerg og Sønderborg. Landsrettens administration er beliggende ved hovedtingstedet i Viborg.

Efter udkastet til lovforslag om politi- og domstolsreformen vil der i Vestre Landsret blive foretaget en reduktion af bl.a. antallet af konstituerede dommere. I den konsulentanalyse af de danske domstole, der indgår som en del af grundlaget for domstolsreformen, er det lagt til grund, at der i Vestre Landsret vil kunne blive tale om en personalereduktion på 3 sådanne

dommerårsværk og 4 administrative årsværk. En gennemførelse heraf vil ikke i sig selv give mulighed for nogen afgørende forbedring af landsrettens nuværende bygningsmæssige forhold i Viborg, men vil - på samme måde som andre elementer i domstolsreformen - kunne få en betydning for den nærmere planlægning af den mest hensigtsmæssige indretning af landsrettens fremtidige lokaler.

2. Vestre Landsrets lokaler i Viborg.

Vestre Landsret har i Viborg rådighed over landsrettens hovedbygning (nævningeretsbygningen) samt over et større lejemål i nogen afstand fra hovedbygningen (Fælledvej) og et mindre lejemål i rådhusbygningen ved siden af hovedbygningen.

Landsrettens hovedbygning er opført til landsretten og taget i brug i 1920, da landsrettens bestod af 12 dommere. I takt med landsrettens udvidelse er hovedbygningen ombygget og udnyttelsen intensiveret. Hovedbygningen rummer i dag en nævningeretssal og 5 andre retssale, 9 retsafdelinger (med tilknyttede retssektioner) samt landsrettens administration. En væsentlig del af de dommere, der er knyttet til de 9 retsafdelinger, har dog kontorer på Fælledvej eller på Rådhuset.

Landsrettens lejemål på Fælledvej rummer 4 retssale og 4 retsafdelinger (med tilknyttet retssektion) samt en række kontorer til dommere og øvrige jurister. Lejemålet er indrettet i en almindelig kontorbygning.

Landsrettens lejemål på Rådhuset rummer 2 retssale, 2 retsafdelinger (med tilknyttet retssektion) samt en række kontorer til dommere og øvrige jurister.

3. Vurderingen af de nuværende lokaleforhold.

Landsrettens nuværende lokaleforhold i Viborg er klart utilfredsstillende, og landsretten har i samarbejde med bl.a. Domstolsstyrelsen i flere år arbejdet for en nødvendig forbedring af lokalesituationen.

Vurderingen af de nuværende lokaleforhold kan nærmere beskrives således:

Opdelingen af landsretten på 3 adresser er i sig selv hæmmende for en effektiv opgaveløsning.

Hovedbygningens udnyttelse er så intensiv, at det ikke er muligt at tilvejebringe tidssvarende forhold for landsrettens brugere eller medarbejdere. Til de 6 retssale findes således kun ét advokatværelse, hvor en advokat har mulighed for i enrum at drøfte sagens gang med sin klient, og ét mindre journalistværelse med plads til højst to journalister. Der er ikke særskilte venterum til vidner, der således må have ophold på landsrettens gangarealer sammen med sagens parter, øvrige vidner og parternes bekendte og andre tilhørere. Der er heller ikke særskilte venterum for landsrettens lægdommere. Den intensive udnyttelse af hovedbygningen betyder endelig, at en række af landsrettens medarbejdere har trange og utidssvarende arbejdsforhold, ligesom det ikke er muligt at placere og indrette arbejdspladserne på en måde, som i sig selv er fremmende for en effektiv arbejdsgang.

Landsrettens lokaler på Fælledvej er indrettet i en almindelig kontorbygning. Indretning og arbejdsforhold for landsrettens medarbejdere er i alt væsentligt i orden, men afstanden til hovedbygningen er til besvær for landsrettens medarbejdere og sagsgange og til gene for landsrettens brugere, når sager må flyttes mellem de to bygninger, eller når parter, vidner og advokater simpelthen tager fejl af stedet for et retsmødes afholdelse. Bygningens karakter af en almindelig kontorbygning med hovedindgang fra bagsiden betyder endvidere, at bygningen og landsrettens retssale, hvoraf flere ligger i gadeplan og med vindue ud til gaden, og ventelokaler ikke fremtræder på en måde, der afspejler den seriøsitet og værdighed, der skal være forbundet med sagsbehandling og afgørelser i en landsret. Hertil kommer, at retssalene i sig selv ikke er tilfredsstillende med hensyn til størrelse, loftshøjde, udluftning m.v.

Landsrettens lokaler på Rådhuset er uhensigtsmæssigt placeret og fordelt over 3 etager som følge af rådhusets udnyttelse også til andet formål. Den ene retssal er i praksis så godt som uanvendelig til retssalsformål på grund af ringe størrelse.

4. Den foreslåede løsning.

I et samarbejde med Domstolsstyrelsen og Slots- og Ejendomsstyrelsen og efter drøftelse med Viborg Kommune og Viborg Amt er i 2004 udarbejdet et forslag til en samlet løsning

af landsrettens lokaleforhold i Viborg. Den foreslåede løsning har sit udgangspunkt i landsrettens nuværende hovedbygning (nævningeretsbygningen) og omfatter en tilbygning til hovedbygningen og en ombygning af hovedbygningen. Denne løsning vil gøre det muligt at samle landsrettens funktioner og medarbejdere i Viborg i én bygning. En sådan samling af landsrettens lokaler i Viborg vil være en klar fordel for landsrettens brugere og medarbejdere og i sig selv have en god virkning på landsrettens muligheder for at varetage sine opgaver på en hensigtsmæssig og effektiv måde.

En ny indretning af landsrettens lokaler i Viborg vil endvidere kunne give landsrettens de tidssvarende lokaleforhold, som er en helt afgørende forudsætning for, at landsretten kan leve op til de krav, som i disse år med rette stilles til den måde, som sager og aktørerne i disse skal behandles på. Der vil kunne indrettes et antal særskilte ventelokaler til vidner, der frygter eller blot ikke ønsker at skulle konfronteres med en eller flere af sagens parter eller disses bekendte. Der vil kunne indrettes et antal særskilte kontorer (advokatværelser), hvor en advokat vil have mulighed for i fred og ro at drøfte sagens og retsdagens forløb med sin klient. Der vil kunne indrettes særlige og sikrede adgangsveje og opholdsrum for arrestanter og disses ledsagere (bevogtningspersonale). Der vil kunne indrettes særlige modtagelses-, vente- og opholdsfaciliteter for landsrettens lægdommere. Der vil kunne indrettes egentlige journalistværelser med bedre forhold for de journalister, der ofte følger ikke mindst behandlingen af større straffesager ved landsretten. Der vil kunne indrettes nogle lidt større retssale, herunder yderligere en nævningeretssal, der vil give bedre mulighed for behandlingen af sager med mere end to parter bl.a. således, at behovet for at leje og indrette lokaler til særligt store sager mindskes. Der vil kunne indrettes mere moderne og tidssvarende retssale med mulighed for anvendelse af moderne teknologi til sagernes behandling og med bedre muligheder for presse og andre tilhørere for at kunne følge med i de dokumenter eller den øvrige bevisførelse, der præsenteres for rettens dommere ved hjælp af moderne teknologi.

En ny indretning af landsrettens lokaler i Viborg vil endvidere give mulighed for en indretning og intern placering af dommeres og administrative medarbejders arbejdspladser på en måde, som vil skabe tidssvarende arbejds- og kontorforhold og understøtte en effektiv og smidig sagsgang og – behandling.

Den foreslåede løsning med en tilbygning til Vestre Landsrets nuværende hovedbygning og en ombygning af denne vil således gøre det muligt at samle landsrettens lokaler i Viborg i én bygning, der vil kunne fremstå og indrettes som en værdig, funktionel og tidssvarende ramme for landsrettens retssagsbehandling og øvrige funktioner.

5. De bevillingsmæssige forhold.

Den foreslåede løsning er forudsat gennemført således, at Slots- og Ejendomsstyrelsen står for opførelsen af tilbygningen og ombygningen af hovedbygningen, og at domstolene tilføres de fornødne bevillinger til afholdelsen af de øgede driftsudgifter til leje mv., der vil være en følge af projektet. Domstolsstyrelsen har i september 2004 henstillet til Justitsministeriet, at der snarest tilvejebringes det fornødne bevillingsmæssige grundlag for en gennemførelse af projektet.

Sø- og Handelsretten
Bredgade 70
1260 København K

23. januar 2006
J.nr. H 30-05

**Justitsministeriets høring over udkastet til politi- og domstolsreform,
sagsnr. 2005-740-0109**

Sø- og Handelsretten har følgende bemærkninger til lovforslaget.

1. Handelsrettens saglige kompetence bør udvides

Lovforslaget tilgodeser ikke i tilstrækkeligt omfang erhvervslivets behov for, at de væsentligste erhvervsager afgøres ved Handelsretten under medvirken af sagkyndige med indgående kendskab til erhvervslivets forhold og omfattende erhvervsøkonomisk indsigt.

Sø- og Handelsretten henholder sig til sine bemærkninger og forslag i rettens brev af 26. september 2005. Sø- og Handelsrettens forslag er støttet af bl.a. Dansk Industri, HTS og Danmarks Rederiforening i brev af 31. oktober 2005 og af førende erhvervsadvokater fra Kromann Reumert, Gorrissen Federspiel Kierkegaard og Bech Bruun i brev af 25. november 2005.

Det er fortsat rettens opfattelse, at Handelsretten yderligere have kompetence til at behandle:

- it-sager
- anker over byretternes domme i civile erhvervsager, konkurrencesager og markedsføringssager
- kæremål over fogedretternes afgørelser i handelsretssager
- særlige sager om produktsikkerhed og -ansvar

- særlige søforklaringer.

Herudover har retten følgende bemærkninger og forslag:

2. Internationale erhvervssager hører hjemme i Handelsretten

Det er meget uheldigt, at Justitsministeriet ved udformningen af den i § 1, nr. 77, foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 1, sammenholdt med de almindelige bemærkninger, pkt. 3.2.2.2., har indskrænket Handelsrettens kompetence i forhold til Retsplejerådets forslag.

Efter Justitsministeriets lovudkast er det for Handelsrettens kompetence ikke tilstrækkeligt, at fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning for sagen. Det kræves efter Justitsministeriets lovudkast tillige, at sagen er international i den forstand, at parterne har hjemsted i forskellige lande, eller at sagen i sig selv angår et grænseoverskridende forhold, f.eks. grænseoverskridende levering af varer eller tjenesteydelser.

Justitsministeriets udformning af bestemmelsen om Handelsrettens kompetence vedrørende internationale erhvervssager indebærer således, at der stilles et dobbelt krav om, at sagen skal være international. Denne begrænsning af Handelsrettens kompetence i forhold til Retsplejerådets forslag er imidlertid ikke hensigtsmæssig og vil medføre, at en række internationale erhvervssager ikke får den sagkyndige behandling ved erhvervslivets specialdomstol, som de har behov for og fortjener.

Bedømmelsen af en sag mellem to firmaer i Danmark kan således meget vel kræve fagkundskab til internationale erhvervsforhold, også hvor sagen ikke angår grænseoverskridende levering af varer eller tjenesteydelser. Således vil en sag mellem en dansk ladningsejer og et dansk rederi ofte rejse spørgsmål, hvis afgørelse kræver indgående fagkundskab til internationale køberetlige og søretlige kontraktforhold og til anvendelsen af komplicerede internationale konventionsregler. Denne fagkundskab vil i praksis kun kunne findes ved Handelsretten. Hvis parterne ikke kan få en sådan sag behandlet ved Handelsretten, vil alterna-

tivet for parterne oftest være at lade sagen behandle ved voldgift i Danmark eller f. eks. i London eller Stockholm. Det er derfor meget vigtigt, at en sådan sag behandles af Handelsretten.

Særligt om søsager bemærkes, at det er klart uhensigtsmæssigt, at det i visse tilfælde er afgørende for rettens kompetence, om der oprettes en begrænsningsfond efter reglerne i sølovens kapitel 12. Oprettelsen af en sådan begrænsningsfond vil medføre, at sagen skal behandles ved Handelsretten, jf. den i lovudkastets § 1, nr. 3, foreslåede udformning af retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 3, men Handelsrettens kompetence bør i forhold til indenlandske parter ikke afhænge af, om der er oprettet en begrænsningsfond. Der kan herom henvises til bemærkningerne fra Danmarks Rederiforening.

Den ved lovudkastets § 1, nr. 77, foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 1, bør derfor affattes således: "1) Sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning,".

3. Principielle erhvervsager bør anlægges direkte ved Handelsretten

Efter retsplejelovens § 224, sammenholdt med den bestemmelse i retsplejelovens § 227, som er foreslået ved lovudkastets § 1, nr. 77, skal alle erhvervsager (bortset fra dem, der er nævnt i § 225, stk. 2), anlægges ved byretten. Dette gælder også erhvervsager, som er principielle, således at afgørelsen får betydning ikke blot for parterne i den konkrete sag, men også for personer i andre sager. Først når sag er anlagt ved byretten, kan byretten efter den foreslåede § 227, stk. 1, henvise en sag til Handelsretten.

Betingelserne for at henvise en sag til Handelsretten er efter lovudkastet ganske snævre. Der er således 4 betingelser, der skal være opfyldt, for at sagen henvises. For det første skal en af parterne i den konkrete sag fremsætte anmodning om, at sagen henvises til Handelsretten. Det er uden betydning, at henvisning til Handelsretten begæres af personer, for hvem afgørelsen i sagen får betydning, fordi sagen er principiel, når de pågældende personer ikke er parter i den konkrete sag. Dernæst skal byretten finde, at fagkundskab til erhvervsforhold er af

væsentlig betydning for sagens afgørelse. Det er efter lovudkastet uden betydning, hvordan Handelsretten ser på dette spørgsmål, herunder om Handelsretten mener, at den fagkundskab, som findes ved Handelsretten, er af betydning. For det tredje skal byretten finde, at sagen er af principiel karakter. Det er uden betydning, om parterne i den konkrete sag eller personer i andre sager, der afventer afgørelsen i den konkrete sag, eller Handelsretten finder sagen principiel, det afgørende er, hvad vedkommende byret mener. Endelig skal anmodning om henvisning og afgørelsen herom træffes inden for snævre tidsrammer

Selv i tilfælde, hvor det er klart for parterne, at sagen hører hjemme ved Handelsretten, tvinger disse regler dem til at anlægge sagen ved byretten, og parterne har på grund af de snævre henvisningsbetingelser ingen sikkerhed for, at byretten henviser sagen til Handelsretten, selv om parterne og de personer, som afgørelsen får betydning for, er enige om, at der er tale om en principiel sag, som hører hjemme ved Handelsretten med mulighed for appel direkte til Højesteret.

Omvendt har Handelsretten ingen beføjelse efter lovudkastet til at tilbagevise en sag, som en byret har henvist, selv om sagen efter Handelsrettens opfattelse ikke er principiel og ikke kræver særlig fagkundskab til erhvervsforhold.

Denne ordning medfører spild af parternes tid, unødigt arbejde for byretterne og giver ikke de berørte tilstrækkelig sikkerhed for, at principielle erhvervsager bliver behandlet ved Handelsretten. Samtidig giver ordningen ikke tilstrækkeligt værn imod, at sager, som ikke er principielle, og hvis afgørelse ikke kræver særlig sagkundskab til erhvervsforhold, henvises til Handelsretten og kan appelleres direkte til Højesteret som anden instans.

Det er klart i parternes interesse, at sager anlægges ved den ret, der skal behandle den, således at man hurtigst muligt kan komme i gang med domsforhandlingen.

Det er langt enklere at give parter, der er enige om, at en erhvervsag er principiel, adgang til at anlægge sagen ved Handelsretten. Denne ordning giver også

sagens parter og udenforstående personer, for hvem afgørelsen i sagen får betydning, større sikkerhed for, at sagen behandles ved Handelsretten, når det er dér, den hører hjemme.

Samtidig må man tage i betragtning, at Handelsretten er den ret, der bedst kan vurdere, om den sagkundskab til erhvervsforhold, som Handelsretten har, er af betydning for sagens afgørelse. Den ret, der er vant til at behandle vanskelige erhvervsager, kan bedst se, om der er behov for at bruge den særlige erhvervsretlige ekspertise på sagen, eller om dette ikke er tilfældet.

Hvis parterne mener, at sagen er af principiel karakter, bør de derfor kunne anlægge sagen ved Handelsretten uden at skulle gå en omvej over en byret. Handelsretten vil så selv tage stilling til, om sagen er principiel, og om afgørelsen kræver særlig fagkundskab til erhvervsforhold.

Da det kan forekomme, at en byret henviser en sag til Handelsretten i tilfælde, hvor sagen ikke hører hjemme ved Handelsretten, bør der Handelsretten have mulighed for at tilbagevise en henvist sag til vedkommende byret. Sø- og Handelsrettens erfaringer med henvisning af sager fra byretterne i ansættelsessager viser, at en sådan tilbagevisningsregel vil være hensigtsmæssig.

På denne baggrund bør de bestemmelser i retsplejelovens §§ 225 og 227, som foreslås i lovudkastets § 1, nr. 77, affattes således:

I den ved lovudkastets § 1, nr. 77, foreslåede bestemmelse til retsplejelovens § 225, stk. 2, bør efter nr. 1 indsættes: "2) Principielle sager, hvor fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning."

I § 227 indsættes som nyt stk. 4: "Finder Handelsretten, at den ikke har kompetence til at behandle en sag efter stk. 2, kan den henvise sagen til vedkommende byret. Bestemmelsen i § 226, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse."

4. Alle erhvervs-sager om immaterialret bør behandles af Handelsretten

Lovudkastets bestemmelser om, hvilke sager der skal høre til Handelsrettens kerneområde, er også utilstrækkelige i forhold til erhvervslivets behov på immaterialretsområdet. Det er af afgørende betydning for erhvervslivet, at Handelsrettens kompetence omfatter alle erhvervsretlige immaterialretssager. Den ved lovudkastets § 1, nr. 77, foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3, giver med sin opregning af bestemte love giver ikke Handelsretten den kompetence i sager om produkt efterligning, ophavsret og kendetegnbeskyttelse, der erhvervsretligt er behov for.

Produktefterligning

Efter forslaget til retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 2, skal Handelsretten således kun være kompetent til at behandle sager efter markedsføringsloven (og lov om visse betalingsmidler), hvor Forbrugerombudsmanden er part, eller hvis sagen er principiel, jf. forslaget til § 227. Denne afgrænsning er klart utilfredsstillende i forhold til erhvervslivets behov for afgørelse af væsentlige sager om markedsføringsloven under anvendelse af Handelsrettens særlige sagkundskab. Sager om produktefterligning er et af rettens kerneområder og rejses i vidt omfang efter markedsføringslovens § 1, der også påberåbes for retten i sager mellem større erhvervsvirksomheder om sammenlignende reklame eller om dokumentation for reklameudsagn.

Sager om produkt efterligning bør derfor nævnes som særskilt kriterium for Handelsrettens kompetence i § 225, stk. 2. En Handelsret, der ikke har kompetence til at behandle sager om produkt efterligning, kan ikke udfylde den rolle, den er tiltænkt. Parterne påberåber sig i disse sager ofte både design- og ophavsretsloven, jf. nedenfor, og markedsføringsloven. Det vil kunne medføre uheldige konsekvenser for den retlige beskyttelse af industrielt design, hvis sådanne sager nogle gange skal anlægges ved byret, andre gange ved Handelsretten. De bør altid behandles af Handelsretten.

Ophavsretssager

Efter lovudkastets forslag til retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3, skal Handelsretten være kompetent til at behandle en række immaterialretlige sager, men opregningen er ikke tilstrækkelig. Det vil være inkonsekvent at lade rettens kompetence omfatte sager om design og brugsmønstre, men ikke sager om ophavsret, herunder brugskunst. Ophavsretsloven påberåbes ligesom markedsføringsloven jævnligt i sager om industrielt design og brugskunst (møbler, beklædning m.v.), og der er et kompliceret samspil mellem ophavsretsloven, markedsføringsloven og andre regler på området. Sø- og Handelsretten har da også behandlet et antal væsentlige sager om design, hvor ophavsretsloven er blevet påberåbt sammen med anden lovgivning, og har også behandlet flere principielle og praktisk betydningsfulde sager f.eks. om retten til lyd- og billedoptagelser og kataloger m.v.

Hvis man vil opretholde et sammenhængende system for beskyttelse af industrielt design og brugskunst, et retsområde der er i stadig udvikling, er det stærkt uheldigt at tage nogle delområder ud af denne sammenhæng og lægge dem ved Handelsretten, mens andre delområder lægges ved byretten.

Bestemmelsen i forslaget til § 225, stk. 2, nr. 3, bør derfor også omfatte erhvervsmæssige sager, hvor anvendelse af ophavsretsloven har væsentlig betydning.

Kendetegnsret

Efter lovudkastets forslag til retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3, skal Handelsretten behandle sager, hvor anvendelse af varemærkelov og fællesmærkelov har væsentlig betydning. Disse love er imidlertid ikke de eneste love, der regulerer området for såkaldt kendetegnsret, idet sager herom også afgøres efter andre regler om navne- og kendetegnsbeskyttelse, herunder markedsføringslovens § 5, aktieselskabslovens § 153, stk. 2 og 3, og anpartsselskabslovens § 2, stk. 2 og 3. I praksis påberåbes disse regler jævnligt sammen med og ved siden af varemærkeloven. Det er uheldigt at henlægge visse sager om kendetegnsret til Handelsretten og andre til byretten, når de reelt angår samme problemer og regler. Handelsrettens kompetence bør derfor omfatte kendetegnsbeskyttelse i almindelighed.

På denne baggrund bør den i lovudkastets § 1, nr. 77, foreslåede affattelse af retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3 (nr. 4 efter forslaget til nyt nr. 2), erstattes af følgende: "Sager om ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder, mønstre, design, varemærker, fællesmærker, virksomheders navne, patenter, brugsmødder, om rettigheder til halvlederprodukters udformning, geografiske betegnelser m.v. og om produktefterligning."

***

Det er vanskeligt at skønne over, hvilke konsekvenser en gennemførelse af det foreløbige lovudkast vil få for (Sø- og) Handelsretten, herunder hvilken ændring i sagstilgangen forslaget vil medføre.

Det er hverken oplysende eller velunderbygget, når det i lovudkastets bemærkninger, side 201, anføres, at den afgrænsning af rettens saglige kompetence, som Retsplejerådet har foreslået, vil sikre en "passende sagsmængde" til Handelsretten. Af lovudkastet følger som nævnt ovenfor, at alle ikke-internationale og alle ikke principielle sager falder bort tillige med sager om erhvervsdrivendes markedsføring og om produktefterligning efter ophavsretsloven og markedsføringsloven. Der er her tale om en betydelig del af det sagsområde, som hidtil har været centralt for Sø- og Handelsretten. Den tilgang af patentsager og konkurrencesager, som kan forventes, vil talmæssigt ikke være af større betydning. Det forhold, at retten bliver landsdækkende, vil også kun føre til en beskedent stigning i sagstallet, idet Sø- og Handelsretten allerede i dag behandler mange sager med værneting uden for det Storkøbenhavnske område.

Efter rettens skøn, der bygger på en vurdering af den nuværende sagstilgang sammenholdt med lovforslagets regler, vil der samlet komme en væsentlig nedgang i antallet af sager.

De forslag til ændringer i forhold til lovudkastet, som er omtalt ovenfor, vil næppe bevirke nogen væsentlig forøgelse af antallet af sager ved Handelsretten i forhold til betænkningens og Justitsministeriets foreløbige lovudkast.

5. Sagsforberedelse og domsforhandling

Sø- og Handelsrettens bemærkninger fremgår af vedlagte notat, hvoraf fremhæves, at de foreslåede bestemmelser på nogle punkter ikke tager tilstrækkeligt hensyn til, at de typiske sager ved Handelsretten er af en noget anden karakter end typiske byretssager. Retten har derfor med tilfredshed noteret, at der efter forslaget og motiverne er mulighed for en betydelig fleksibilitet med hensyn til tidspunktet for afholdelse af forberedende møde, jf. bemærkningerne side 215.

Der vedlægges ændringsforslag i overensstemmelse med Sø- og Handelsrettens foranstående bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jens Feilberg

Bilag til Sø- og Handelsrettens høringssvar

Sagsforberedelse i første instans

Sø- og Handelsretten kan tilslutte sig sigtet med lovforslaget, nemlig at sikre at den enkelte sags behandling undergives den fornødne grundighed, samtidig med at retstvisten bringes til afslutning inden for rimelig tid.

Sø- og Handelsretten har nedenstående bemærkninger til forslagene vedrørende sagsforberedelse, hvoraf nogle afspejler, at Sø- og Handelsrettens sager generelt er relativt komplekse og tunge. Retten har med tilfredshed noteret, at reglerne giver mulighed for en fleksibel behandling, og at bemærkningerne understreger, at der tilsigtes en sådan behandling.

Forslagets § 353 (forberedende møde)

Sø- og Handelsretten er på baggrund af rettens omfattende erfaringer med hensyn til forberedelse af civile retssager, herunder også mere komplicerede, ikke overbevist om, at det er hensigtsmæssigt som udgangspunkt at afholde møder efter svarskrift i alle sager. Det er på grundlag af drøftelser under rettens kontaktmøder med de advokater, der hyppigt fører sager ved Sø- og Handelsretten, indtrykket, at retten med dette synspunkt helt er på linie med de mødende advokater.

Retten er endvidere på nogle punkter betænkelig ved den med udgangspunkt i det centrale § 353-møde foreslåede model for retssagernes færdigforberedelse. Blandt rettens bemærkninger kan fremhæves:

1. Det er (uanset det i bemærkningerne under pkt. 5.2.1.2. anførte) utvivlsomt, at nyordningen vil indebære en betydelig forøgelse af ressourceanvendelsen. Antallet af forberedende møder vil stige markant, og det enkelte møde kræve 1) længere tids forberedelse, 2) længere tid i retten og 3) længere behandlingstid efter mødet. Det skyldes bl.a., at der efter forslaget sker en forskydning af arbejdet fra advokaterne til retten, der skal overveje og tage stilling til en række spørgsmål, som parterne tidligere selv i vidt omfang løste på et tidspunkt under forberedelsen. Slutresultatet, altså sagens substans under domsforhandlingen (hovedfor-

handlingen), vil med stor sikkerhed ikke nyde gavn af nyordningen. Den tilskæring af sagerne, som også anses for et centralt element i de nye § 353-møder, finder allerede sted under de gældende regler. § 355-møder afholdes netop, hvor retten eller parterne skønner, at der er behov herfor, typisk for at skære en sag til faktisk eller bevismæssigt eller for at løse processuelle problemer. Det er efter rettens ganske bredt baserede erfaringer en betydelig fordel for rettens mulighed for aktivt at medvirke til en tilskæring af sagen, at sagen har en vis modning. Det er derfor normalt et velegnet og effektivt tidspunkt at afholde det forberedende møde efter parternes andet processkrift (henholdsvis replik og duplik). Også et forberedende møde i tilslutning til afslutningen på sagens forberedelse er et velegnet tidspunkt for et forsøg på aktiv tilskæring. Retten har derfor med tilfredshed noteret, at der efter forslaget og motiverne er mulighed for en betydelig fleksibilitet med hensyn til tidspunktet for afholdelse af forberedende møde, jf. bemærkningerne side 215.

2) Et centralt argument for nyordningen er en forkortning af sagsbehandlingstiden. Herom bemærkes:

De enkeltelementer i nyordningen, som hver for sig og isoleret set er egnede til at forlænge sagsbehandlingstiden, kan meget vel komme til at reducere de tidsmæssige gevinster ved nyordningen væsentligt, eller når reglerne skal administreres i den praktiske hverdag, muligvis endog forlænge sagsbehandlingstiden.

Blandt de forhold, som er egnede til at forlænge sagsbehandlingstiden, kan fremhæves:

Det forøgede antal forberedende retsmøder. Udover det ovenfor under 1) anførte bemærkes, at al praktisk erfaring viser at berømmelse af retsmøder tager tid. Det er hyppigt vanskeligt at få travle advokater til at møde indenfor kort tid, og det forudsættes jo, hvilket retten er enig i, jf. lovforslagets § 353, stk. 2, at der gives møde af en person, der "er bemyndiget til at træffe bestemmelse med hensyn til sagen". Forudsætningen om, at der normalt ("som udgangspunkt", jf. bemærkningerne side 383) kan afholdes et § 353-møde ikke senere end tre uger efter svarskriftets indlevering, vil nok vise sig at være uholdbar. Lange berømmelsesintervaller, omberømmelser mv. vil givetvis i sig selv forlænge sagsbehandlingstiden.

Hovedforhandlingens berømmelse på § 353-mødet (eller umiddelbart i forlængelse heraf, jf. § 354, stk. 1). Der kan ikke være tvivl om, at sagens berømmelse på et tidligt stadium vil føre til et forøget antal reservationer i retsformandens dagbog med en forlængelse af sagsbehandlingstiden til følge. Dagbogen bliver ganske enkelt hurtigere fyldt op, og risikoen for ressourcespild ved et forøget antal aflysninger af hovedforhandlinger er betydelig. De som følge af aflysninger opståede huller i dagbogen kan kun i begrænset omfang fyldes ud med nye sager. Det kan oplyses, at ca. 60% af de sager der anlægges ved Sø- og Handelsretten, forliges inden domsforhandlingen.

Den nævnte tendens risikerer at blive forstærket som følge af at de tidsrammer, som retten fastsætter for sagens færdigforberedelse, må forventes i ikke ubetydeligt omfang at blive tilsidesat af parterne. Hensynet til at forebygge retstab og unødige anker vil ofte føre til, at retten ikke finder tilstrækkelig anledning til at slutte forberedelsen, jf. forslaget til § 356, stk. 2. Sø- og Handelsretten har generelt ikke gode erfaringer med parter overholdelse af tidsplaner, (den ene advokats forsinkelse får konsekvenser gennem hele planen, herunder for hovedforhandlingen), men anser det for positivt, at der med § 356, stk. 2, skabes en direkte hjemmel til at sanktionere en ikke-overholdelse af en tidsplan.

I bemærkningerne (side 214) forudsættes, at en tidsplan så vidt muligt også skal omfatte frister for f.eks. skønserklæring. Dette lader sig i almindelighed næppe gøre, dels på grund af den usikkerhed, der i tidsmæssig henseende ofte er forbundet med at gennemføre syn og skøn, der jævnligt vedrører komplicerede tekniske forhold, dels fordi der ikke findes regler, der giver retten mulighed for at stille krav til skønsmandens sagsbehandlingstid.

3) Enkeltstående bemærkninger.

Det er efter rettens opfattelse tvivlsomt, om der er nogen gevinst ved på § 353-mødet at søge at fastsætte tidspunktet for hovedforhandlingen i sager, hvor der skal foretages større mellemliggende bevisskridt, f.eks. syn og skøn. Der henvises til bemærkningerne ovenfor om syn og skøn. Hvis man skal indregne en sikkerhedsmargin for den tidsmæssige udstrækning af syn og skøn (inklusive besvarelse af eventuelle tillægsspørgsmål) og parternes (eventuelle) afsluttende processkrift i anledning af skønserklæringen, vil man nemt komme til at beramme sagen meget

langt ud i fremtiden, uden at der vil være sikkerhed for, at det lange tidsrum vil være tilstrækkeligt.

Det er efter rettens opfattelse ikke praktisk at forestille sig, at retten under et § 353-møde medvirker til en formulering af spørgsmål til en skønsmand.

Det er rettens opfattelse, at der i det praktiske retsliv også fremover i en del sager først vil være mulighed for at tage kvalificeret stilling til, om der skal iværksættes tunge bevisskridt, herunder syn og skøn, på et senere stadium af sagen end § 353-mødet. Retten er derfor ikke enig i den foreslåede regel § 353, stk. 4.

Det er (bemærkningerne side 214, linie 9 ff.) næppe harmonerende med praktisk erfaring, når det anføres, at det er "meget væsentligt for hurtigheden og effektiviteten, at sagen ikke udsættes på indhentelse af oplysninger, som en grundigere forberedelse kunne have vist ville være uden betydning for sagen".

Hovedforhandlingen

Retten kan tilslutte sig de foreslåede regler om hovedforhandling, herunder at oplæsning af bilag indskrænkes og i vidt omfang erstattes af referat af bilagenes indhold. Retten er således enig i, at der er behov for at koncentrere forelæggelsen. En sådan forhandlingsform forudsætter, at rettens medlemmer inden forhandlingen i større omfang end det nu er tilfældet for en del dommers vedkommende, har sat sig grundigt ind i sagen. Dette forudsætter atter, at advokaternes ekstrakter virkelig bliver ekstraheringer af de dokumenter m.v., der er nødvendige for sagens afgørelse, eller i det mindste at advokaterne i ekstrakterne klart angiver de relevante dele af de fremlagte bilag. Det forudsætter videre, at sagens problemstillinger klart belyses af de afsluttende processkrifter.

Stort set alle sager i Handelsretten vil blive afgjort under medvirken af sagkyndige dommere, og de kan ikke forventes at anvende så meget tid på sagens forberedelse som professionelle dommere, heller ikke efter den foreslåede, moderate forhøjelse af deres vederlag. Man må derfor regne med, at Handelsretten i noget videre omfang end ved andre retter vil finde anledning til oplæsning af sagens relevante dokumenter. I hvilket omfang det vil ske, må bl.a. afhænge af kvaliteten af processkrifter og i særdeleshed de afsluttende, sammenfattende processkrifter.

Bestemmelsen i § 365 vedrører alene dokumenter. Bestemmelsen og bemærkningerne til den ville i højere grad reflektere det praktiske retsliv, hvis der tillige fandtes en omtale af eller henvisning til synbare bevismidler, som er centrale i mange sager om design og varemærker.

Retten organisation m.v.

Forslaget til § 11, stk. 4: Reglen kunne med fordel flyttes til konkurslovens kapitel 26.

Af ændringsforslaget til § 42, stk. 2, kunne følge, at dommere ved Handelsretten skulle udnævnes som "dommere". Af forslaget til § 14, stk. 1, følger imidlertid at retten består af to vicepræsidenter og to dommere. Udnævnelse bør ske i overensstemmelse hermed.

Efter forslaget til § 93, stk. 4, skal sagkyndige ligesom efter den gældende retsplejelov have bopæl inden for det område for hvilket de beskikkes. Det ville være mere praktisk at bestemme at de beskikkede skal have bopæl i Danmark.

Til forebyggelse af habilitetsproblemer bør det overvejes at indsætte som nyt stk. i § 94 at parterne snarest muligt skal underrettes om udpegningen af de sagkyndige i sagen. Det har Sø- og Handelsretten praktiseret i de senere år med et vist udbytte.

Retten forudsætter, at bestemmelserne om advokaters møderet i retsplejelovens kap. 13 snarest muligt ændres, navnlig således at reglerne i § 132 og § 133, der synes at forudsætte, at advokater i visse tilfælde kan møde for Handelsretten uden at have bestået prøven efter retsplejelovens § 133, præciseres, således at det sprogligt kommer til at fremgå, at advokater for at give møde ved Handelsretten skal have bestået landsretsprøven. Dette skal dog ikke gælde de sager, Handelsretten behandler i medfør af bestemmelserne i udkastet til bestemmelsen i retsplejelovens § 15, stk. 2, nr. 1, 2 og 4.

Ændringsforslag til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love
(Politi- og domstolsreform)

Til § 1

1) I den under *nr. 77* foreslåede § 225 affattes *stk. 2* således:

»*Stk. 2.* Medmindre parterne har aftalt andet, kan endvidere følgende sager anlægges ved Handelsretten:

- 1) sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning,
- 2) principielle sager, hvor fagkundskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning,
- 3) sager om ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder, mønstre, design, varemærker, fællesmærker, virksomheders navne, patenter, brugsmodeller, om rettigheder til halvlederprodukters udformning og geografiske betegnelser mv. og om produktefterligning,
- 4) sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven eller EF-Traktatens artikel 81-82 har væsentlig betydning,
- 5) sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, og hvor anvendelsen af lov om markedsføring eller lov om visse betalingsmidler har væsentlig betydning.«

2) I den under *nr. 77* foreslåede § 225 indsættes efter *stk. 3*:

»*Stk. 4.* Finder Handelsretten, at den ikke har kompetence til at behandle en sag efter *stk. 2*, kan den henvise sagen til vedkommende byret. Bestemmelsen i § 226, *stk. 5*, finder tilsvarende anvendelse.«

3) I den under *nr. 77* foreslåede § 227 udgår *stk. 1*, og i *stk. 3*, der herefter bliver *stk. 2*, ændres »*stk. 1* og *2*« til »*stk. 2*«.

Bemærkninger til ændringsforslaget

Til nr. 1-2

Den foreslåede ændrede affattelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 225, stk. 2, tilsigter at præcisere reglerne om Handelsrettens kompetence på baggrund af den kritik, som lovudkastet er blevet mødt med under høringsrunden, især fra erhvervslivets organisationer.

I forbindelse med høringen er der således blevet peget på, at Handelsrettens kompetence er for snævert angivet i det lovudkast, som Justitsministeriet har sendt til høring, og at man ved udformningen af navnlig bestemmelsen om Handelsrettens kompetence til at behandle sager om immaterialrettigheder (enerettigheder) ikke har været opmærksom på forskellige regler om kendetegnret og produktefterligning, som har tæt sammenhæng med de love, der er opregnet i lovudkastet, og som Handelsretten også bør behandle.

Erhvervslivets organisationer har således fremhævet det uheldige i, at Justitsministeriet i sit lovudkast har begrænset § 225, stk. 2, nr. 1, om sager vedrørende internationale erhvervsforhold i forhold til lovudkastet i Retsplejerådets betænkning ved at indsætte et krav i § 225, stk. 2, nr. 1, om, at der skal være tale om »internationale sager«, for at Handelsretten har kompetence efter denne bestemmelse.

På denne baggrund tilsigter ændringsforslaget at give § 225, stk. 2, nr. 1, samme indhold som foreslået af Retsplejerådet, hvis forslag byggede på indgående overvejelser og drøftelser med bl.a. erhvervslivets organisationer og Advokatrådet, hvorunder man navnlig fremhævede vigtigheden af, at erhvervsager af international karakter behandles ved Handelsretten med mulighed for anke til Højesteret.

Det er således ikke kun sager mellem et dansk og et udenlandsk firma, som bør behandles af Handelsretten, hvis fagkundskab til internationale erhvervsforhold er af væsentlig betydning for sagen. Også en sag mellem to firmaer i Danmark kan kræve fagkundskab til internationale erhvervsforhold, og det uanset om sagen angår grænseoverskridende levering af varer eller

tjenesteydelser, eller dette ikke er tilfældet. Således kan en sag mellem en dansk ladningsejer og et dansk rederi meget vel rejse spørgsmål, hvis afgørelse kræver indgående fagkundskab til erhvervsforhold, herunder internationale købsretlige og søretlige kontraktsforhold og anvendelsen af komplicerede internationale konventionsregler. Denne fagkundskab findes ved Handelsretten, der derfor bør have kompetence til at behandle sådanne sager med mulighed for appel til Højesteret. Hvis parterne ikke kan få en sådan sag behandlet ved Handelsretten med denne appelmulighed, vil alternativet for parterne oftest være at lade sagen behandle ved voldgift i London eller Stockholm.

Efter Justitsministeriets lovudkast skal en principiel erhvervsag – der ikke kræver fagkundskab til *internationale* erhvervsforhold, jf. nr. 1 – anlægges ved byretten, der efter anmodning fra en part kan henvise den til Handelsretten, jf. retsplejelovens § 224, sammenholdt med udkastets forslag til ny § 227, stk. 1.

Betingelserne for at henvise en sag til Handelsretten er imidlertid efter udkastet til § 227, stk. 1, ganske snævre. Der er således 4 betingelser, der skal være opfyldt, for at sagen henvises. For det første skal en af parterne i den konkrete sag fremsætte anmodning om, at sagen henvises til Handelsretten. Det er uden betydning, at henvisning til Handelsretten begæres af personer, for hvem afgørelsen i sagen får betydning, fordi sagen er principiel, når de pågældende personer ikke er parter i den konkrete sag. Dernæst skal byretten finde, at fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Det er efter lovudkastet uden betydning, hvordan Handelsretten ser på dette spørgsmål, herunder om Handelsretten mener, at den fagkundskab, som findes ved Handelsretten, er af betydning. For det tredje skal byretten finde, at sagen er af principiel karakter. Det er uden betydning, om parterne i den konkrete sag eller personer i andre sager, der afventer afgørelsen i den konkrete sag, eller Handelsretten finder sagen principiel, det afgørende er, hvad vedkommende byret mener. Endelig skal anmodning om henvisning og afgørelsen herom træffes inden for snævre tidsrammer.

Selv i tilfælde, hvor det er klart for parterne, at sagen hører hjemme ved Handelsretten, tvinger disse regler dem til at anlægge sagen ved byretten, og parterne har på grund af de snævre

henvisningsbetingelser ingen sikkerhed for, at byretten henviser sagen til Handelsretten, selv om parterne og de personer, som afgørelsen får betydning for, er enige om, at der er tale om en principiel sag, som hører hjemme ved Handelsretten med mulighed for appel direkte til Højesteret.

Denne ordning forekommer bureaukratisk og medfører spild af parternes tid og unødigt arbejde for byretterne med sager, som byretterne ikke skal behandle, fordi de hører hjemme i Handelsretten. Det er i alles og ikke mindst parternes interesse, at en retssag anlægges ved den ret, der skal behandle den, således at man hurtigst muligt kan komme i gang med domsforhandlingen.

Det forekommer således uheldigt, at en sag efter Justitsministeriets lovudkast altid først skal anlægges ved en byret, og først senere henvises til Handelsretten og da kun, såfremt byretten finder, at de 4 ovenfor nævnte snævre betingelser er opfyldt. Dette gælder endog i tilfælde, hvor parterne fra starten er enige om, at sagen er principiel og hører hjemme ved Handelsretten, og selv om andre sager skal afvente afgørelsen i den pågældende sag.

Hertil kommer imidlertid, at ordningen med en snæver henvisningsadgang fra byretterne ikke giver tilstrækkelig sikkerhed for, at principielle erhvervsager bliver behandlet ved Handelsretten.

Ændringsforslagets nr. 1 tilsigter på denne baggrund at give adgang til at anlægge principielle erhvervsager direkte ved Handelsretten gennem den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 2. Bestemmelsen indebærer samtidig, at det er den ret, som har sagkundskaben, nemlig Handelsretten, der kommer til at afgøre, om fagkundskab til erhvervsforhold har betydning for sagen, og om sagen er principiel. Den ret, der har sagkundskaben, fordi den er vant til at behandle vanskelige erhvervsager, kan bedst vurdere, om der er behov for at bruge den særlige erhvervsretlige ekspertise på sagen, og om sagen er principiel, eller dette ikke er tilfældet.

Finder Handelsretten, at en sag ikke er principiel, eller at fagkundskab til erhvervsforhold ikke har betydning for sagen, kan den efter den ved ændringsforslagets nr. 2 foreslåede nye bestemmelse i § 225, stk. 4, henviser (tilbageviser) sagen til byretten.

Udkastet til § 225. stk. 2, nr. 3, fastlægger Handelsrettens kompetence i sager om immaterialrettigheder (enerettigheder), og opregningen er bygget over bestemmelsen i rpl. § 653, stk. 2, om bevissikring ved krænkelse af sådanne rettigheder. Sagerne ved Handelsretten kan gå ud på at fastslå rettens eksistens, uden at der behøver at foreligge nogen krænkelsessag, og ordene "krænkelser af" (henholdsvis "ulovlig ...") i § 653, stk. 2, er derfor ikke medtaget her, ligesom det her - hvor det ikke drejer sig om processuelle tvangsindgreb - er nødvendigt at henvise til enkelte bestemmelser i de pågældende love. Endvidere er sager om rettigheder til plantenyheder udeladt af opregningen.

Bestemmelsen giver Handelsretten kompetence til at behandle sager om immaterialrettigheder (enerettigheder). Disse sager vil som oftest være af erhvervsmæssig karakter, idet retten til et værk typisk udnyttes erhvervsmæssigt. Det er imidlertid ikke fundet hensigtsmæssigt i lovtæksten at begrænse Handelsrettens kompetence til erhvervsmæssige sager vedrørende immaterialrettigheder. Dels vil en immaterialrettighed (enerettighed) senere kunne udnyttes erhvervsmæssigt. Dels og navnlig er der tale om et retsområde af særlig karakter, som bedst behandles af en specialdomstol, og dette hensyn gør sig gældende, uanset om sagen er af erhvervsmæssig eller ikke-erhvervsmæssig karakter.

Området for immaterialrettigheder er under stadig og dynamisk udvikling, bl.a. i tilknytning til den hastige udvikling på it-området. Hensigten med den foreslåede ændrede udformning af § 225, stk. 2, nr. 3, er at give Handelsretten kompetencen til at behandle alle sager om immaterialrettigheder, herunder ikke mindst om kendetegnsret og om produkt efterligning, og opregningen af rettigheder tilsigter derfor ikke at være udtømmende. Der forekommer således formentlig allerede i dag immaterialrettigheder, som ikke er indeholdt i opregningen i bestemmelsen, herunder med hensyn til virksomheders kendetegn og markedsføringskoncepter, og med den dynamiske udvikling på dette retsområde vil til stadighed kunne opstå nye former for immaterialrettigheder. Sager herom vil således skulle behandles af Handelsretten, uanset at den pågældende rettigheds ikke er nævnt i opregningen i bestemmelsen.

Ændringsforslaget opretholder med en lidt ændret udformning bestemmelsen i § 225, stk. 2, nr. 4, hvorefter Handelsretten har kompetence til at behandle civile sager, hvor konkurrencereglerne har

væsentlig betydning. I modsætning til lovforslaget, der alene henviser til konkurrenceloven, henviser bestemmelsen, således som den er udformet ved ændringsforslaget, tillige til EF-Traktatens konkurrenceregler. En sådan henvisning er i hvert fald nødvendig, hvis nr. 1 ændres som foreslået ved ændringsforslaget, således at begrænsningen af reglen i nr. 1 til at angår internationale sager udgår, men en henvisning til EF-Traktatens konkurrenceregler bør formentlig medtages i bestemmelsen under alle omstændigheder, således at borgerne uden videre ud fra bestemmelsen kan se, at det er Handelsretten der er kompetent til at behandle erstatningssager for overtrædelse af EF-konkurrencereglerne.

§ 225, stk. 2, nr. 5, om sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, svarer til lovudkastets § 225, stk. 2, nr. 2.

Til nr. 3

Ændringsforslaget om ophævelse af lovforslagets § 227, stk. 1, er en konsekvens af den bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 2, som er foreslået ved ændringsforslagets nr. 1, jf. ovenfor, hvor det er omtalt, at ændringsforslaget indebærer, at sådanne sager anlægges direkte ved Handelsretten. Det bemærkes herved, at den ved lovforslagets § 1, nr. 77, foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 225, stk. 3, giver byretten mulighed for at henvise de i § 225, stk. 2, nævnte sager til Handelsretten i tilfælde, hvor parterne har anlagt sagen ved byretten. Henvisningsreglen i den § 227, stk. 1, som er foreslået ved lovforslagets § 1, nr. 77, er derfor overflødig, når de principielle erhvervssager som efter ændringsforslaget nævnes i § 225, stk. 2.

Jmt. modt.
23 JAN. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Præsidenten
Domhuset, Nytorv
1450 København K.
Tlf. 33 44 80 00
Fax 33 44 84 88
CVR 21 65 95 09
praesident@kobenhavn.byret.dk

J.nr.: 09.2006-1

Dato: 20. januar 2006.

Justitsministeriet har ved skrivelse af 16. december 2005 (j.nr. 2005-740-0109) anmodet Københavns Byret om en udtalelse vedrørende udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen).

Forslaget har været indgående drøftet i blandt andet byrettens fagudvalg og på dommermøder. Byretten kan grundlæggende tilslutte sig de foreslåede struktur- og indholdsreformer og ser frem til reformernes gennemførelse.

Byretten skal dog særligt vedrørende strukturreformen bemærke, at man generelt havde foretrukket, at politi- og retskredsgrænserne blev sammenfaldende som anført i byrettens besvarelse af 5. august 2005 vedrørende Visionsudvalgets betænkning om fremtidens politi. En opdeling af Københavns Kommune i 2 retskredse ved brug af sognegrænser vil endvidere for brugerne og byrettens medarbejdere medføre betydeligt større vanskeligheder med at finde det rette værneting end den i betænkning 1398/2001 anvendte opdeling efter postnumre må forventes at give anledning til. Endelig skal det vedrørende opdelingen af retskredsen oplyses, at det efter byrettens opfattelse er af stor betydning for alle medarbejdergrupper, at ressourcefordelingen sker i overensstemmelse med den fordeling af sager, der skal finde sted. Hvis ikke medarbejderne kender, forstår og accepterer principperne for den fremtidige ressourcefordeling, vil det kunne være stærkt demotiverende for det videre forløb.

Særligt vedrørende indholdsreformerne kan det oplyses, at Københavns Byret efter forslaget forventes at skulle behandle 25 nævningesager/store narkosager svarende til 24,8 % af samtlige nævningesager, der blev behandlet i 2004 af såvel Østre- som Vestre Landsret, samt ca. 200 civile 1. instanssager svarende til anslået 25% af de sager af denne karakter, der i 2004 blev behandlet i Østre Landsret. Det er åbenbart, at dette medfører en væsentlig merbelastning af Københavns Byret, og det må derfor forudsættes, at der tilføres byretten de fornødne personaleressourcer til løsning af disse opgaver. Byretten finder ikke, at der ved dommernormeringerne i lovforslaget er taget tilstrækkelig højde

for denne merbelastning. Hertil kommer den forøgede ressourcebelastning ved den foreslåede småsagsproces og forslagene til ændrede regler om behandlingen af civile sager og nævningesager.

Byretten har over for Domstolsstyrelsen nærmere redegjort for sine synspunkter vedrørende det personalemæssige ressourcebehov. Byretten må på samme måde forudsætte, at også de fremtidige bygningsmæssige forhold tilsikrer, at sagerne kan afvikles på en hensigtsmæssig og forsvarlig måde. Byretten vil tage dette spørgsmål op med Domstolsstyrelsen, når styrelsen har afsluttet sin besigtigelse af de eksisterende bygninger.

Fordelingen af de civile 1. instanssager fra landsretterne til byretterne beror på usikre skøn. Det er imidlertid Københavns byrets opfattelse, at lovforslagets § 1, nr. 79, vedrørende retsplejelovens § 240, stk. 2, vil kunne medføre, at et yderligere meget betydeligt antal forvaltningssager anlægges ved Københavns Byret. Byretten kan ikke se noget sagligt belæg for, at den hidtidige ordning ikke skal opretholdes, således at disse sager fordeles mere ligeligt på landsplan. Bestemmelsen bør derfor formuleres som følger: "Sager om prøvelse af afgørelser truffet af en central statslig myndighed anlægges ved sagsøgerens hjemting".

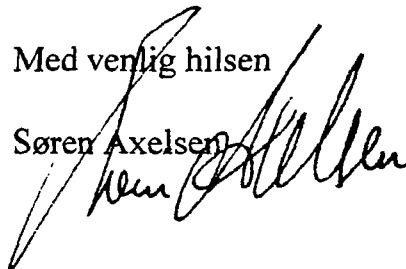
Københavns Byret skal endvidere henvise til vedlagte notater fra de forskellige fagudvalg, der udover ressourcebetragtninger indeholder få, men væsentlige forslag til ændringer.

Der tænkes her i særlig grad på forslaget om at anvende præklusion i stedet for de nuværende udeblivelsesvirkninger, reglen i den foreslåede § 357, stk. 3, om ekstrakter og den foreslåede regel i § 365, stk. 2, om dokumentation samt til det, der er anført vedrørende den foreslåede § 837 og den foreslåede § 856, stk. 7.

Endelig bemærkes, at den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 23, vedrørende ændring af retsplejelovens § 45, stk. 2 og 3, medfører, at de nugældende regler i retsplejelovens § 45, om rejsedommere overføres til alle dommere i Københavns Byret. Et flertal af dommerne har tilkendegivet, at de vil være indforstået med at behandle sager på Bornholm, men det forudsætter, at der i § 45, stk. 2, 2. pkt., efter "byret" indføres "efter drøftelse med præsidenten for Københavns Byret", samt at "dommeren" i stk. 3, ændres til "dommerne". Det bemærkes i den forbindelse, at dommere i Københavns Byret i modsætning til de nuværende rejsedommere har deres egen sagsportefølje, og det vil derfor kunne vise sig nødvendigt at omfordele berammede sager for at finde 3 dommere til at beklæde retten på Bornholm inden for rimelig tid. Det må også være helt naturligt, at de berørte dommere fra Københavns Byret tages med på råd, når det aftales, hvilket forretninger en eller flere af disse skal varetage under den midlertidige beskikkelse.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Notat vedrørende udkastet til lovforslag om politi- og domstolsreform for så vidt angår forslagene vedrørende den civile retspleje.

1. Instansordningen og rettens sammensætning (lovforslagets § 1, nr. 3, nr. 47, nr. 70 og nr. 77-81).

De foreslåede regler vedrørende instansordningen og rettens sammensætning giver isoleret set ikke anledning til bemærkninger. Det kan således tiltrædes, at der i forbindelse med den foreslåede ændring af instansordningen bør indføres mulighed for kollegial behandling i byretten, at der ved kollegial behandling nødvendigvis må medvirke et ulige antal dommere, og at muligheden for medvirken af sagkyndige dommere styrkes. Vedrørende forslagernes ressourcemæssige konsekvenser for Københavns Byret henvises til det, der er anført i høringssvaret.

2. Sagsforberedelsen i 1. instans (lovforslagets § 1, nr. 86)

Det overordnede sigte med forslagene vedrørende sagsforberedelsen er ifølge forarbejderne at øge kvaliteten i sagsbehandlingen og forkorte sagsbehandlingstiden ved at modernisere og styrke den skriftlige forberedelse. Dette mål kan man kun tilslutte sig. Det må imidlertid understreges, at forslagene samlet set vil medføre et betydeligt forøget ressourcebehov ved byretterne. Forslagene lægger således op til, at retten skal udøve en strammere og mere aktiv processtyring og en øget materiel procesledelse i forhold til den praksis, der følges i dag, ligesom der blandt forslagets delelementer i øvrigt er flere tidskrævende nyskabelser. Der vil skulle afsættes mere retstid til de forberedende retsmøder og mere tid til rettens overvågning af og opfølgning på sagsforberedelsen.

Uanset skærpelsen af kravene til sagsfremstilling i stævning og svarskrift, jf. de foreslåede § 348, stk. 2, nr. 4, og § 351, stk. 2, nr. 3, må det forventes, at det fortsat vil være undtagelsen, at parterne vil frafalde yderligere skriftveksling. Emnerne for den yderligere skriftveksling skal efter forslaget fastsættes af retten, hvis for sen eller manglende indlevering skal kunne tillægges præklusions- eller evt. udeblivelsesvirkning. Dette vil medføre et forøget tidsforbrug for retten.

Den klare og let administrerbare regel om, at udeblivelsesvirkning er udgangspunktet ved for sen eller manglende indlevering af processkrifter, har siden reglens indførelse i 1997 haft den tilsigtede opdragende virkning, således at fristoverskridelser i dag forekommer i væsentligt mindre omfang end tidligere. Anvendelse af præklusion i stedet for udeblivelsesvirkning må forventes at afsvække den indarbejdede respekt for fastsatte frister. Fristoverskridelser fra en parts side medfører øget arbejde med sagen for retten og modparten og vil ofte medføre en forlængelse af sagsbehandlingstiden. En restriktiv anvendelse af præklusionsreglerne vil kunne tvinge retten til materielt urigtige afgørelser og indebære en forøget ankefrekvens. Lovforslaget bør på dette punkt ændres, således at udeblivelsesvirkning fortsat er den primære sanktion ved for sen eller manglende indlevering af processkrifter.

Efter den foreslåede § 357, stk. 3, skal parterne i kollegialt behandlede sager tilsende retten kopier af udvekslede processkrifter og dokumenter, der påbe-

råbes. Efter stk. 4 kan det i sager, der behandles ved landsretten eller ved Handelsretten, bestemmes, at kopierne skal samles i en ekstrakt. Det praktiske behov for at få materialet samlet i en ekstrakt er helt det samme i sager, der behandles ved byretten, og bestemmelsen bør derfor udformes således, at der kan træffes tilsvarende bestemmelse i byretssager.

Efter den foreslåede § 358 skal retten, hvis der trods indtrådt præklusion fremkommer nyt processtof, uden begæring træffe afgørelse om, hvorvidt inddragelse af det nye processtof kan tillades. Efter den gældende regel i § 357 anses modparten for at have samtykket i inddragelse af det nye processtof, hvis der ikke reageres inden en uge efter fremkomsten. Retten kan dog uanset modpartens passivitet nægte inddragelse af det nye processtof. Der ses ikke en nærmere begrundelse for en (ressourcekrævende) ændring af denne regel, og det anbefales, at den gældende regel opretholdes.

Domstolenes Strukturkommissions betænkning 1398/2001 indeholder nogle synspunkter og forslag om organisatoriske spørgsmål, herunder vedrørende oprettelse af retssekretariater, der tiltrædes af Justitsministeriet i lovforslagets almindelige bemærkninger. Strukturkommissionen finder det nødvendigt, at den interne struktur opbygges sådan, at man i højere grad kan koncentrere dommernes arbejde om det egentlige retsarbejde og nedbringe den tid, som de bruger på andre opgaver, herunder navnlig på sagsforberedelse samt ledelse og administration. Kommissionen forudsætter således, at retssekretariatets jurister - efter nærmere aftale med den dommer, der er ansvarlig for sagen - i væsentligt omfang medvirker ved sagsforberedelsen, og herunder afholder eller deltager i visse forberedende retsmøder samt tager stilling til visse tvister under forberedelsen, spørgsmål om syn og skøn, om sagen er klar til berømmelse mv.

Forudsætningen om, at det behov for flere byretsdommere, der følger af forslagene vedrørende instansordningen, i noget væsentligt omfang kan afhjælpes ved etablering af retssekretariater med fast tilknyttede dommerfuldmægtige, er ikke holdbar. I en ikke ubetydelig del af de civile sager, der ikke vil skulle behandles i småsagsprocessen, vil det næppe være hensigtsmæssigt eller forsvarligt at overlade processtyringen på det forberedende retsmøde til en dommerfuldmægtig. Det vil også indebære dobbeltarbejde og et overflødig ressourceforbrug at først en jurist - en dommerfuldmægtig - sætter sig grundigt ind i sagen med henblik på varetagelse af sagsforberedelsen, hvorefter en anden jurist - en dommer - sætter sig lige så grundigt ind i sagen som forberedelse til domsforhandlingen. Retssekretariaternes juridiske medarbejdere er i øvrigt tiltænkt betydelige opgaver i forbindelse med den foreslåede småsagsproces og vil også skulle bistå i forbindelse med vejledning af selvmødere om blandt andet udfyldelse af stævnings- og svarskriftsblanketter. Endelig følger det af lovforslaget, at dommerfuldmægtiggruppen ikke som forudsat af Strukturkommissionen ved reformen vil blive frigjort fra en betydelig del af deres retsarbejde.

Det må således forventes, at sagsforberedelsen også fremover som udgangspunkt vil skulle forestås af dommerne sideløbende med arbejdet med hovedforhandling og domsskrivning i sagerne. En væsentlig forøgelse af antallet af faste dommere ved byretterne må derfor anses for en forudsætning for i forbindelse med den foreslåede ændring af instansordningen samtidig at

nå de opstillede mål om at øge kvaliteten i sagsbehandlingen og forkorte sagsbehandlingstiden.

3. Hovedforhandling i 1. instans (lovforslagets § 1, nr. 87)

Efter den foreslåede § 365, stk. 2, skal oplæsning af påberåbte dokumenter i forbindelse med forelæggelsen af sagen kun finde sted i det omfang, der er særlig anledning dertil. Formålet med bestemmelsen er ifølge bemærkningerne til lovforslaget at effektivisere og koncentrere hovedforhandlingen. Det fremgår endvidere, at et fremlagt dokument i sin helhed skal kunne indgå i grundlaget for rettens afgørelse, hvis der blot er henvist til det under forelæggelsen eller proceduren.

Den tid, der kan spares under hovedforhandlingen, hvis oplæsning af skriftlige beviser begrænses, står ikke mål med det herved forøgede tidsforbrug for retten i forbindelse med forberedelse af hovedforhandlingen og domsskrivning. Forligsmægling i tilknytning til hovedforhandlingen forudsætter, at retten er sat ind i det skriftlige bevismateriale, der påberåbes. Uden sikkerhed for at materialet præsenteres for retten under hovedforhandlingen, vil rettens tidsforbrug i forbindelse med forberedelse af sagen blive forøget, hvis ikke forligsmulighederne skal blive forringet. Tilsvarende vil arbejdet med domsskrivning blive mere tidskrævende, hvis retten efter hovedforhandlingen skal sætte sig ind i bevismateriale, der nok er henvist til, men som ikke er oplæst eller dog refereret for retten. Spørgsmålet om i hvilket omfang, der skal ske oplæsning af skriftlige beviser under hovedforhandlingen, bør derfor fortsat overlades til retsledelsen og afgøres efter en konkret vurdering, idet det sikreste grundlag for rettens forståelse af en sag er det, der nærmere forelægges i retssalen. Bestemmelsen bør derfor bevares i sin nuværende form.

4. Domsafsigelse (lovforslagets § 1, nr. 71-74)

Efter den foreslåede § 219, stk. 4, skal domme i sager, der i byretten behandles af én dommer, afsiges senest 4 uger efter optagelsen til dom, og domme i sager, der behandles efter reglerne i forslaget kapitel 39 om behandling af sager om mindre krav ("småsager"), skal afsiges senest 14 dage efter optagelse til dom.

Rettens arbejde med domsskrivning udføres ofte i de "huller", der kan opstå i kalenderen, når andre sager med kort varsel bortfalder. Muligheden for en sådan fleksibel udnyttelse af rettens tid vil alt andet lige forringes, jo kortere fristen for domsafsigelse er. En frist på fire uger vil i mange blot lidt mere omfattende sager kunne nødvendiggøre, at der afsættes særskilt tid i rettens kalender til domsskrivningen, hvis fristoverskridelser fra rettens side skal undgås. Alternativt vil man kunne se en mere almindelig anvendelse af undtagelsesbestemmelsen i § 219, stk. 5, der efter dens ordlyd kun forudsættes anvendt, hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet. Den gældende frist på seks uger bør derfor ikke forkortes, og fristen for afsigelse af dom i "småsager" bør fastsættes til tre uger.

Tilsvarende betragtninger som nævnt ovenfor vil kunne gøre sig gældende for så vidt angår de kollegialt behandlede sager, hvis fristen her som foreslå-

et fastsættes til to måneder i stedet for tre måneder svarende til den nugældende frist for landsretternes domsafsigelse i civile sager.

5. Behandling af sager om mindre krav (lovforslagets § 1, nr. 102)

Vedrørende forslaget kapitel 39 om behandling af sager om mindre krav bemærkes generelt, at byretterne med bestemmelsen i forslaget § 406 pålægges ganske omfattende pligter i forbindelse med forberedelsen af disse sager, herunder at vejlede sagens parter og hjælpe dem med at udforme påstande og anbringender samt fastlægge bevisførelsens omfang. De pligter, som byretterne dermed pålægges, kan efter omstændighederne blive ekstraordinært ressourcekrævende. Det forudsættes derfor, at byretterne tilføres de fornødne ressourcer i anledning af de foreslåede regler om småsagsprocessen.

I den forbindelse bemærkes, at det ikke forekommer realistisk, når det i bemærkningerne til forslaget forudsættes, at et retssekretariat bemandet med dommerfuldmægtige i vidt omfang vil kunne varetage forberedelsen af disse sager. Almindeligt forekommende ekspeditioner vil uden tvivl kunne varetages af dommerfuldmægtige, men en del af forberedelsen vil formentlig fortsat skulle varetages af dommere.

Det bemærkes endvidere, at de pligter, som retterne pålægges efter § 406, i vidt omfang kan sidestilles med den rådgivning, som advokater normalt varetager i forhold til sagens parter. I det omfang retten varetager opgaver, der kan sidestilles med advokatarbejde, vil retten naturligvis kunne ifalde ansvar på samme måde som advokater. Det kan således ikke udelukkes, at forslaget om småsagsprocessen vil kunne give anledning til erstatningssøgsmål rettet mod staten.

Der skal endvidere knyttes følgende mere specielle bemærkninger til enkelte af bestemmelserne i kapitel 39:

a) Efter forslaget § 400 skal småsagsprocessen omfatte sager om krav, der ikke har nogen økonomisk værdi eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr. Dette vil indebære, at en del sager om prøvelse af afgørelser truffet af en central statslig myndighed, jf. nugældende retsplejelovens § 225, vil være omfattet af småsagsprocessen. Sådanne sager må generelt anses for uegnede til afgørelse under småsagsprocessen. Selvom der efter forslaget § 402 er mulighed for at træffe bestemmelse om, at sagen ikke skal behandles efter reglerne i kapitel 39, findes det mest hensigtsmæssigt, at sådanne sager generelt undtages fra småsagsprocessen. Det bemærkes herved, at sager om prøvelse af afgørelser truffet af en central statslig myndighed ofte vil kunne få betydning ud over den konkrete sag, idet rettens afgørelse kan være medvirkende til at fastlægge praksis for en lang række ensartede sager.

b) Efter forslaget § 406, stk. 3, kan retten pålægge en part at svare på en henvendelse fra retten inden for en nærmere angiven frist, således at partens manglende eller forsinkede besvarelse kan tillægges udeblivelsesvirkning efter § 360. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår imidlertid, at det er tanken, at disse regler kun skal anvendes i undtagelsestilfælde, idet det forudsættes, at rettens almindelige skriftlige og telefoniske kontakt til parterne i

form af spørgsmål mv. vil være tilstrækkelig. Det findes ikke hensigtsmæssigt, at retten kun i undtagelsestilfælde kan pålægge parterne at besvare henvendelser fra retten. I de senere år er der gjort meget for at stramme sagsforberedelsen op i de civile sager. En stram styring af sagerne med fastsættelse af frister har vist sig at være en hensigtsmæssig måde, hvorpå sagsforberedelsen kan afkortes. I sager, der drejer sig om krav af mindre værdi, er der et særligt behov for, at sagsforberedelsen og afgørelsen ikke trækker unødigt ud. Selvom retten i disse sager efter forslaget har en omfattende vejledningspligt i forhold til parterne, vil oplysningerne om sagens faktum skulle tilvejebringes af parterne. Der ses ikke at være særlige hensyn at tage til den part, som trods vejledning fra retten ikke overholder frister for meddelelse af oplysninger, som er af betydning for sagen. Det vil ofte være utilfredsstillende blot at slutte sagsforberedelsen, når de ønskede oplysninger ikke fremkommer. Det bemærkes herved, at det i sig selv vil kunne give anledning til forhaling af sagen, hvis retten i alle tilfælde til at begynde med skal prøve "med det gode", idet et egentligt pålæg herefter først vil kunne gives, når fristen er sprunget. Hvis denne situation forekommer flere gange under samme sag, vil sagsforberedelsen allerede kunne være trukket ud med 1-2 måneder.

c) Efter forslagets § 406, stk. 4, kan retten undtagelsesvis indkalde parterne til et møde under forberedelsen. Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen forudsættes det således, at det i almindelighed vil være tilstrækkeligt, at retten under forberedelsen kommunikerer skriftligt eller telefonisk med parterne. Der bør åbnes adgang til i videre omfang at indkalde parterne til et møde under forberedelsen, f.eks. således at der bliver mulighed for at indkalde til et retsmøde, "hvis der er særlig anledning dertil", f.eks. fordi retten vurderer, at sagen formentlig vil kunne forliges. Det er en almindelig erfaring, at parterne først for alvor overvejer eventuelle forligsmuligheder, når de i et retsmøde har fået forklaret, hvorledes dommeren på dette foreløbige stadie bedømmer sagen og dens bevisligheder, herunder hvilken bevisbyrde der skal løftes. Den vejledning, som relativt let og enkelt kan gives mundtligt i et retsmøde, vil være meget ressourcekrævende for domstolene, hvis den skal gives skriftligt. Hertil kommer risikoen for misforståelser hos modtageren af vejledningen, når denne gives skriftligt, navnlig fordi parten i disse sager må forventes ikke at være repræsenteret af advokat. Heller ikke telefonmøder vil på samme måde give mulighed for forlig i sagen. Når parterne mødes i retten, viser det sig i øvrigt ofte, at tvisten reelt drejer sig om noget andet end det, som fremgår af processkrifterne. Sådanne bagvedliggende spørgsmål kommer først frem under den mere uformelle drøftelse i forbindelse med et møde under forberedelsen. Det skal i den forbindelse fremhæves, at hensynet til en rationel udnyttelse af domstolenes ressourcer samt hensynet til parterne tilsiger, at alle forligsmuligheder er afprøvet, inden sagen går til domsforhandling, da førelsen af sådanne "småsager" vil være forholdsvis omkostningskrævende set i relation til sagens værdi.

d) Efter forslagets § 405 bemyndiges Domstolsstyrelsen til at fastsætte regler om afholdelse af retsmøder uden for sædvanlig kontortid. Der er ikke påvist noget reelt behov for at afholde møder uden for kontortid. Der kan herved henvises til, at bemyndigelsesbestemmelsen i gældende retsplejelovs § 491, stk. 2, endnu ikke er blevet udnyttet.

6. Anvendelse af telekommunikation i retssager mv. (lovforslagets § 1, nr. 7, 61, 64, 66-68, 86, 87, 92, 97, 101, 107, 130-133 og 139, og § 107, stk. 3).

Det kan tiltrædes, at der med forslagets § 32 c skabes hjemmel for at anse en part, der ikke er fysisk til stede i retten, men f.eks. deltager telefonisk i et retsmøde, som egentlig deltager i retsmødet. Telefonmøder afholdes allerede i dag i et ikke ubetydeligt omfang i forbindelse med forberedelsen af civile sager, særlig hvor en eller flere af parternes advokater ikke har kontor i retskredsen.

Det er derfor også hensigtsmæssigt, at reglerne i blandt andet forslagets § 353, stk. 6, og § 365, stk. 4 og 5, om anvendelse af telekommunikation *uden* billede (telefon) under forberedende møder og under hovedforhandlingen som følge af ikrafttrædelsesbestemmelsen i forslagets § 107, stk. 3, 2. pkt., finder anvendelse straks fra lovens ikrafttræden den 1. januar 2007.

Der er i øvrigt ingen bemærkninger til det nærmere indhold af bestemmelserne vedrørende anvendelse af telekommunikation uden billede.

Af de almindelige bemærkninger til gennemførelsesbestemmelserne i § 107, stk. 3, fremgår, at anvendelsen af de foreslåede regler om telekommunikation *med* billede i retssager og om billed- og lydoptagelse af forklarer i retsmøder, der først skal kunne træde i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse, forudsætter, at domstolene råder over det nødvendige kommunikations- og optageudstyr. Endvidere fremgår det, at fastsættelsen af tidspunktet for ikrafttrædelse af reglerne om videokommunikation mv. i givet fald vil ske blandt andet under hensyn til de praktiske erfaringer fra forsøget med anvendelse af videokommunikation i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling, et forsøg, som blandt andre Københavns Byret deltager i. Videre fremgår det af de almindelige bemærkninger til forslaget om billed- og lydoptagelse af forklaringer og protokollering, at Strafferetsplejeudvalget af Justitsministeriet er anmodet om at overveje en revision af reglerne om protokollering i straffesager i lyset af de teknologiske muligheder og ud fra retssikkerhedsmæssige synspunkter.

Da anvendelse af videokommunikation og billed- og lydoptagelse i forbindelse med retsmøder således på nuværende tidspunkt er endnu stort set uafprøvede nyskabelser, der afhængig af den teknologiske udvikling vil kunne rejse en række spørgsmål af praktisk og retssikkerhedsmæssig karakter, skal det anbefales, at gennemførelsen af den lovmæssige regulering af disse områder afventer erfaringerne fra blandt andet forsøget med videokommunikation i fristforlængelsesretsmøder og Strafferetsplejeudvalgets overvejelser vedrørende protokollering.

Københavns Byrets fagudvalg vedrørende civilproces, den 16. januar 2006.

Notat vedrørende lovforslaget om de nye regler om nævningebehandling.

Lovudkastet er baseret på Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager. På enkelte punkter afviger lovudkastet fra lovforslaget i betænkningen. Blandt andet forudsatte Retsplejerådet i sit forslag, at der fortsat ville være 82 byretter. Dette er som bekendt ikke videreført i det lovforslag, som foreligger nu.

Efter lovforslaget er det tanken, at nævningesager fra 2008 behandles i byretten som første instans med mulighed for at foretage en fuldstændig prøvelse af skyldspørgsmålet i to instanser, nemlig byret og landsret. Endvidere indføres fælles votering mellem nævninger og dommere. Der vil som noget nyt også i nævningesager blive givet en mere udførlig begrundelse for retens afgørelse. Grove narkotikasager undtages fra nævningesagsbehandlingen (og behandles i stedet som domsmandssager), da bevisførelsen i disse sager ligesom f.eks. i større sager om økonomisk kriminalitet ofte er meget omfattende og langvarig, hvilket gør sagerne mindre egnede til nævningebehandling.

Spørgsmålet om nye regler for nævningebehandling er i de almindelige bemærkninger behandlet fra side 261.

Baggrunden for Retsplejerådets betænkning nr. 1352 var blandt andet, at Justitsministeriet havde bedt Retsplejerådet om at vurdere og udforme forslag til nye regler i retsplejeloven vedrørende behandlingen af nævningesager, blandt andet fordi Højesteret havde peget på, at der var anledning til at overveje en ændring af den gældende instansordning med henblik på at sikre en mere hensigtsmæssig anvendelse af Højesterets ressourcer, herunder ved en reform af nævningesystemet. Retsplejerådet delte sig i to. I det følgende refereres flertallets (9 medlemmer) opfattelse.

Flertallet fandt det utilfredsstillende, at der ikke i de alvorligste straffesager var adgang til samme fuldstændige prøvelse i to instanser som i de mindre alvorlige straffesager. Flertallet foreslog således, at der også i nævningesager blev indført en egentlig toinstansordning med mulighed for en fuldstændig ankebehandling, således at nævningesager blev behandlet i byretten i første instans og i landsretten i anden instans.

Flertallet fandt også, at det var af afgørende betydning, at den domfældte fik en begrundelse for domfældelsen, og at det ikke ville være praktisk muligt at pålægge nævningerne at give en sådan begrundelse, hvis de fortsat skulle votere og afgøre skyldsspørgsmålet alene. En forudsætning for et krav om en fyldestgørende begrundelse (både i tilfælde af domfældelse og frifindelse) ville være, at denne blev udarbejdet af nævningerne og dommerne i fællesskab. Det fremgår af betænkning nr. 1352 s. 67-68, at "Skyldspørgsmålet

bør afgøres ved en kendelse, der udarbejdes skriftligt, når afstemningen er afsluttet. Kendelsen skal indeholde oplysning om stemmetallene for henholdsvis nævninger og dommere. Kendelsen skal endvidere indeholde en udførlig begrundelse, der opfylder kravene i § 929, stk. 2, både for resultatet og eventuelle dissenser. Det skal således nøjagtigt angives, hvilke omstændigheder der lægges til grund for domfældelsen. Hvis tiltalte frifindes, skal det angives, hvilke omstændigheder der mangler eller ikke anses for bevist, eller hvilke omstændigheder der udelukker straf. Herved sikres, at anklagemyndigheden og tiltalte får det bedst mulige grundlag for at tage stilling til spørgsmålet om anke. Begrundelsen skal udarbejdes af dommerne og nævningerne i fællesskab. Kendelsen skal indgå som en del af den efterfølgende dom i sagen. Når kendelsen er udarbejdet, oplæses den i retten. Kendelsen skal herefter udleveres til forsvarer og anklager som grundlag for den fortsatte procedure. Hvis kendelsen går ud på frifindelse, afsiges der straks frifindelsesdom. Hvis kendelsen går ud på domfældelse, skal anklageren, forsvareren og tiltalte herefter have adgang til at udtale sig om sanktionsspørgsmålet."

Det fremgår af forslaget til § 218, stk. 1, at dette viderefører de gældende bestemmelser i retsplejelovens § 218, stk. 1, 1. og 2. pkt. om begrundelse af rettens afgørelser. Det foreslås i stk. 2 som noget nyt, at en dom i en nævningesag for så vidt angår skyldsspørgsmålet skal indeholde oplysninger om, hvor mange dommere og nævninger der har voteret for henholdsvis frifindelse og domfældelse. Dommen skal endvidere indeholde en begrundelse for de forskellige meninger. Oplysningerne vil fremgå af dommen ved, at den kendelse, som efter forslaget til retsplejelovens § 891 skal afsiges om skyldsspørgsmålet, indgår i dommen.

Hertil kom, at der var flere problemer med spørgsmålssystemet, og at disse problemer kunne løses, såfremt man indførte et system med fælles votering om skyldsspørgsmålet. Flertallet anførte, at dette havde snæver sammenhæng med voteringsformen og ville miste sin betydning, såfremt man indførte et system med fælles votering mellem nævninger og dommere om skyldsspørgsmålet. Den juridiske vejledning til nævningerne ville blive bedre, såfremt den fandt sted som led i en fælles votering mellem nævninger og dommere i lighed med afgørelsen af strafudmålingen.

Mindretallet (Advokatrådets 2 medlemmer) var på visse punkter enig med flertallet, men havde flere principielle indvendinger, herunder navnlig at det ville medføre, at Højesteret blev afskåret fra umiddelbart at behandle nævningesagerne, at forslaget var ressourcekrævende, og at en fælles votering mellem dommere og nævninger indebar en risiko for, at enkelte nævninger ville censurere egen overbevisning i respekt for opfattelsen hos dommerne.

Justitsministeriet har tilsluttet sig flertallets synspunkter, herunder om toinstansprøvelse, begrundelse og fælles votering. Herunder bliver spørgsmålssystemet overflødig. Procesbevillingsnævnet kan efter forslaget tillade, at

principielle sager og sager, hvor særlige grunde taler derfor, indbringes for Højesteret.

Eva Smith og senere Henrik Zahle har i dagspressen anført, at forslaget er i strid med grundloven. Justitsministeriet har imidlertid forholdt sig til forholdet til grundlovens § 65, jf. fra side 268 i lovforslaget. Der er enighed om, at en fuldstændig afskaffelse af nævningeinstitutionen vil være i strid med grundloven. Ministeriet henviser imidlertid til, at man i Retsplejerådet på dette punkt var enige om, at en ordning med fælles votering ville ligge inden for de rammer, som lovgivningsmagten havde efter grundloven, i hvert fald hvis man sikrede nævningerne en afgørende indflydelse på afgørelsen af skyldsspørgsmålet. Dette ville kunne sikres ved hjælp af afstemningsreglerne. Lovforslaget går herefter ud på, at tiltalte alene kan dømmes, såfremt et kvalificeret flertal blandt nævningerne stemmer for dette resultat (i byretten 4 ud af 6 nævninger og i landsretten 6 ud af 9). Herefter kan domfældelse ikke ske alene med stemmerne fra et samlet flertal blandt de juridiske dommere og nævningerne. Nævningeinstitutionen er således fortsat en selvstændig behandlingsform ved siden af domsmandsinstitutionen. Justitsministeriet bemærker, at en sådan ordning ikke vil være i strid med grundlovens § 65, stk. 2, hverken efter ordlyden eller forarbejderne. Dette gælder både for behandlingen i byretten og ankebehandlingen i landsretten. Heller ikke begrundelskravet vil være i strid med grundloven. Endelig er det Justitsministeriets opfattelse, at grundlovens § 65, stk. 2, ikke hindrer, at man ændrer i afgrænsningen af, hvilke sager der skal behandles som nævningesager, i hvert fald ikke når de mest alvorlige forbrydelser, drab, grove røverier m.v. fortsat er undergivet nævningebehandling. Dette fører så også til, at man undtager grove narkotikaforbrydelser fra nævningebehandling.

Nærmere om nævningesagers behandling i første instans anfører Justitsministeriet, at Retsplejerådets forslag gik ud på, at sagerne skulle behandles af 2 dommere og 6 nævninger ved 14 retter (ud af dengang i alt 82 retter). Justitsministeriets forslag er ikke i overensstemmelse hermed, idet ministeriet foreslår, at der bør medvirke tre dommere under behandlingen af nævningesager ved byretten, jf. at der herved er et ulige tal dommere, således at disse kan træffe afgørelse ved almindelig afstemning f.eks. om processuelle spørgsmål om dørlukning mv. Efter forslaget bør nævningesager endvidere behandles ved alle 22 nye byretter, der alle ressourcemæssigt mv. vil blive i stand til at behandle nævningesager.

Efter forslaget vil domfældelse kræve, at mindst 4 nævninger stemmer for dette resultat foruden mindst 2 af dommerne. Nævningerne har således fortsat den afgørende indflydelse på afgørelsen af skyldsspørgsmålet, ligesom forslaget er en videreførelse af den "dobbelte garanti", idet også et flertal af dommerne skal stemme for domfældelse.

Efter forslaget er det fortsat statsadvokaten, som skal have påtalekompetencen i nævningesager. Dette gælder også i sager, hvor tiltalte fravælger be-

handling ved nævningeting, og sagen i stedet behandles ved domsmandsret, jf. nedenfor. Det skal også være statsadvokaten, der fører sagerne i retten.

Justitsministeriet tilslutter sig Retsplejerådets forslag, hvorefter tiltalte bindende skal kunne fravælge nævningebehandling, således at sagen behandles som en domsmandssag, selv om tiltalte ikke tilstår, se nu forslaget § 687. Dette forudsætter, at tiltalte har haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet med sin forsvarer. Fravalget er ikke betinget af anklagemyndighedens samtykke, medmindre der er flere tiltalte, idet sådanne sager kun kan behandles separat som domsmandssager for en enkelt eller nogle af de tiltaltes vedkommende, hvis anklagemyndigheden samtykker.

Nærmere om nævningesagernes behandling i **anden instans** anfører Justitsministeriet, s. 276, at man for så vidt angår landsrettens behandling af anke af nævningesager, herunder vedrørende nævningers deltagelse i behandlingen af bevisanker, kan tilslutte sig flertallet i Retsplejerådet, hvorefter afstemningsreglerne indrettes således, at mindst 6 ud af de 9 nævninger for at domfælde skal stemme for dette resultat foruden mindst 2 af dommerne. Nævningerne har derfor afgørende indflydelse på afgørelsen af skyldsspørgsmålet i ankeinstansen, idet domfældelse vil kræve, at to tredjedele af nævningerne stemmer for dette resultat. Forslaget viderefører samtidig også her den såkaldte "dobbelte garanti", idet også et flertal af dommerne skal stemme for domfældelse.

Efter forslaget er det tanken, at narkotikaforbrydelser fremover skal holdes uden for nævningebehandling og i stedet i lighed med visse grove berigelsesforbrydelser behandles som domsmandssager (eller tilståelsessager).

Endvidere er det foreslået, at behandling ved nævningeting kun finder anvendelse, såfremt det enkelte forhold isoleret set indebærer en sådan behandling, - altså fængsel i mindst 4 år, se s. 279-280.

De enkelte bestemmelser:

På baggrund af forslaget, hvorefter alle straffesager skal behandles ved byretten i første instans, afskaffelse af spørgsmålssystemet m.v., foreslås nogle strukturelle ændringer af retsplejeloven. Der er udarbejdet et særskilt notat herom.

Efter forslaget indeholder kapitel 76 herefter bestemmelser om tilståelsessager.

Kapitel 77 indeholder bestemmelser om tiltale og forberedelse af hovedforhandlingen i første instans.

Kapitel 78 indeholder bestemmelser om hovedforhandlingen i første instans.

Kapitel 77 og 78 suppleres af bestemmelser i kapitel 79 om nævningesager og kapitel 80 om sager, hvor der ikke medvirker lægdommere.

Der er i den forbindelse foretaget visse indholdsmæssige justeringer, hvilket ikke gennemgås i dette notat.

Behandlingen af nævningesager er som nævnt udskilt til et særligt kapitel 79, se s. 451 ff.

Der skal udarbejdes en ekstrakt, jf. forslagens § 886. Ekstrakten skal også udleveres til nævningerne, der ikke må benytte denne uden for retslokalet, jf. forslagens § 888. Formålet med, at ekstrakten udleveres til nævningerne, er alene, at de skal kunne følge bedre med under hovedforhandlingen. Ekstrakten skal dog kunne medtages under voteringen.

Nævningerne må ikke drøfte sagen med dommerne før voteringen. Nævningerne skal ikke længere mundtligt aflægge nævningeløfte, men i stedet som domsmændene underskrive en erklæring inden sagens begyndelse, jf. forslagens § 889.

Hverken tiltalte eller forsvareren kan deltage i en nævningesag ved hjælp af telekommunikation. Der er heller ikke mulighed for skriftlig procedure, jf. forslagens § 890.

Om forslagens § 891 anføres, at der først votes om skyldsspørgsmålet. Nævningerne og dommere voterer i fællesskab. Der skal herunder tages stilling til, om der foreligger omstændigheder, der udelukker straf, f.eks. nødværge eller forældelse. Spørgsmålet om utilregnelighed på grund af sindssygdom skal imidlertid afgøres under sanktionsfastsættelsen. Hver nævning og dommer har 1 stemme. Nævningerne stemmer først. Tiltalte er kun skyldig, såfremt mindst 4 nævninger og mindst 2 dommere stemmer for dette resultat. I kendelsen skal angives resultatet af afstemningen og begrundelsen herfor. Kendelsen skal foreligge skriftligt inden afsigelsen, der sker i et offentligt retsmøde umiddelbart i forlængelse af voteringen. Retten skal tilkendegive, hvornår kendelsen vil blive afsagt, hvilket som udgangspunkt skal ske senest dagen efter. Retten kan dog fastsætte et senere tidspunkt, hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet, jf. retsplejelovens § 219 a, stk. 1, og 2, der ikke foreslås ændret.

Det foreslås i stk. 5, at det i kendelsen om skyldsspørgsmålet skal angives, hvor mange dommere og nævninger der har voteret for henholdsvis frifindelse og domfældelse, samt en begrundelse for resultatet, jf. forslaget til retsplejelovens § 883, og for et eventuelt mindretals synspunkt, jf. også forslaget til retsplejelovens § 218, stk. 2. Afsigelsen sker altid i et offentligt retsmøde, dvs. at konklusionen skal oplæses i et offentligt retsmøde. Kendelsen skal derefter udleveres til tiltalte, anklager og forsvarer til brug for proceduren om sanktionsfastsættelsen, hvis tiltalte er fundet skyldig.

Forslagets § 892 svarer til gældende § 903.

Forslagets § 893 svarer til gældende § 906.

Forslagets § 894 (s. 55) vedrører sanktionsfastsættelsen. Nævninger og dommere voterer sammen. Nævningerne har hver 1 stemme, mens de tre dommere tilsammen har lige så mange stemmer som nævningerne. Dommerne har indbyrdes lige mange stemmer (normalt 2 stemmer), medmindre der undtagelsesvist kun medvirker 5 nævninger. I så fald har den yngste dommer en stemme mindre end de øvrige. Medvirker der også kun 2 dommere (og altså 5 nævninger), har de juridiske dommere efter ordlyden af bestemmelsen 2½ stemme hver. Efter bemærkningerne (s. 455) har hver dommer imidlertid i denne situation 3 stemmer. Der er ingen spørgsmål vedrørende sanktionsfastsættelse, som er undtaget fra nævningernes kompetence. Spørgsmålet om tiltaltes tilregnelighed afgøres efter samme regler, men inden sanktionsfastsættelsen. I tilfælde af stemmelighed er retsformandens stemme her udslagsgivende.

Se om ankebehandling, s. 463 og s. 467, særligt udkastets § 931 om afstemningsregler for nævningesager under anke.

Udtagelse af nævninger og domsmænd.

Reglerne om udtagelse af nævninger og domsmænd giver ikke anledning til særlige bemærkninger. Der skal dannes en nævninge- og domsmandsliste for hver byret, der ligger i landsretsnævningekredsen, jf. forslaget § 68.

Anklagemyndigheden og tiltalte har ret til uden angivelse af grund at udskyde 1 nævning, dog 2 i sager angående politiske overtrædelser, jf. forslaget § 81, stk. 1, vedrørende nævningesager ved byretten. I landsretten kan de samme udskyde 2, dog 3 i sager angående politiske overtrædelser, jf. forslaget § 81, stk. 2.

Nævningerne skal, inden sagen starter, underskrive en erklæring om, at den pågældende på ære og samvittighed lover at følge forhandlingerne og domme, som den pågældende finder rigtigt efter loven og beviserne, jf. forslaget § 86 a.

Nævningerne deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet, jf. § 891, og i fastsættelsen af sanktionen, jf. § 894, men ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen, jf. forslaget § 86 b.

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser. (fra s. 512).

Om nævningesager er på s. 513 anført, at de sager, hvor tiltale i første instans er rejst inden den 1. januar 2008, behandles efter de hidtil gældende

regler, herunder om saglig kompetence og rettens sammensætning.

Lovforslaget indebærer, at der i sager om overtrædelse af straffelovens § 191 ikke skal medvirke nævninger, såfremt tiltale rejses efter lovens ikrafttræden den 1. januar 2007.

Tiltalte kan imidlertid først vælge at få en nævningesag behandlet som domsmandssag, såfremt tiltale er rejst efter den 1. januar 2008.

Høringen over betænkning nr. 1352/1998.

I forbindelse med høringen over betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager udtalte Københavns Byret, at man kunne tilslutte sig flertallets forslag om nævningebehandling ved byretterne (med en tilføjelse om værnetingsreglerne, hvilket udelades her, da dette ikke længere er relevant).

Dommerforeningen udtalte blandt andet, at nævningebehandling i to instanser var en forholdsvis langvarig og meget ressourcetung ordning, og at det var den overvejende opfattelse i Dommerforeningen, at man kunne tilgodese de samme retssikkerhedsmæssige hensyn til den tiltalte ved en ordning, der i stedet byggede på domsmandsbehandling i første instans med mulighed for anke til en nævningebehandling i anden instans. I det omfang, der skulle ske nævningebehandling, kunne Dommerforeningen tiltræde de foreslåede sagsbehandlingsregler og herunder anbefale, at der blev indført fælles votering mellem de juridiske dommere og nævningerne. Forslaget var afbalanceret og ville af de grunde, betænkningen nævnte, føre til en højnelse af afgørelsernes kvalitet. Fælles votering var velkendt gennem mange år fra domsmandsagerne og fungerede upåklageligt.

Østre Landsret kunne tilslutte sig flertallets og de i enighed stillede forslag.

Vestre Landsret anførte blandt andet, at det var vigtigt, at der blev indført et to-instanssystem også med hensyn til vurderingen af skyldsspørgsmålet i nævningesager, og landsretten kunne derfor anbefale, der blev gennemført en ændring af retsplejeloven i alt væsentligt i overensstemmelse med flertallets forslag. Landsretten kunne dog ikke tiltræde forslaget om tiltaltes adgang til (bindende) at fravælge nævningesagsbehandling. Et krav om hurtighed i de omhandlede sager nødvendiggjorde ikke indførelsen af en ordning, hvorefter en tiltalt skulle kunne give afkald på en særlig sagsbehandlingsform, der var betegnet som en særlig retssikkerhedsgaranti for de tiltalte.

Indstilling.

Jeg mener, at byretten kan tilslutte sig lovforslagets nye regler om nævningebehandling ved byretterne, herunder også, at sager efter straffelovens § 191 fremover undtages fra nævningebehandling, og at tiltalte bindende skal

kunne fravælge at få sagen behandlet som en nævningesag. Bemærkningerne til forslaget § 894, stk. 2, om afstemningsreglerne i tilfælde af forfald hos både nævninger og dommere bør præciseres.

Det er dog en afgørende forudsætning for byrettens positive indstilling, at der tilføres byretten de fornødne ressourcer i form af såvel dommere, som kontorfunktionærer m.fl., ligesom der i fornødent omfang skal ske bygningsmæssige ændringer

Af Strukturkommissionens betænkning nr. 1398 fremgår på s. 203, at der i årene 1997, 1998 og 1999 blev berammet henholdsvis 71, 86 og 67 nævningesager til domsforhandling. I perioden 1. januar 1997 til 18. maj 1999 var der i Østre Landsret afsat 4,35 dage til domsforhandling pr. nævningesag og i Vestre Landsret ca. 5 dage (30 retssalstimer) pr. nævningesag.

Man skal samtidig være opmærksom på, at byretten allerede fra 1. januar 2007 skal behandle samtlige sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 191. Man skal også være opmærksom på, at de foreslåede regler om nævningebehandling ved byretten indeholder regler om begrundelse for afgørelsen i skyldsspørgsmålet, hvilket ikke tidligere har været gældende for landsrettens behandling af sagerne, ligesom det forudsættes, at der under domsforhandlingen i byretten skal ske protokollering af forklaringerne, hvilket i forhold til nævningesagernes behandling i landsretten forlænger udstrækningen af domsforhandlingen i byretten.

Helle Hastrup, den 16. januar 2006.

Notat vedrørende de foreslåede strukturelle ændringer af retsplejelovens regler vedrørende behandling af straffesager.

På baggrund af forslaget om, at alle straffesager skal behandles af byretterne i 1. instans, foreslås der strukturelle ændringer i retsplejeloven.

I **kapitel 76** (§§ 831-832) samles reglerne vedrørende tilståelsessager. Forslaget til § 831 svarer med redaktionelle ændringer til gældende § 922, og forslaget til § 832 om brugen af bødeforelæg svarer til gældende § 924. Som noget nyt åbnes mulighed for, at sigtede i en tilståelsessag kan deltage i retsmødet via telekommunikation med billede. En forudsætning herfor er bl.a., at der alene er spørgsmål om anvendelse af bøde eller fængsel indtil 1 år.

Kapitel 77 (§§ 833-850) indeholder reglerne vedrørende tiltale og forberedelse af hovedforhandlingen (tidligere domsforhandlingen) i 1. instans, der fremover altid er byretten. Reglerne gælder for alle straffesager, med de undtagelser, der fremgår af kapitel 79 om nævningsager og kapitel 80 om sager, hvor der ikke medvirker lægdommere. Der er med redaktionelle ændringer stort set tale om en sammenskrivning af de gældende regler i retsplejelovens kapitel 76, 80 og 81.

I § 837 foreslås det, at bevisfortegnelsen fremover skal indeholde angivelse af vidners adresser. Der er tale om en ændring i forhold til gældende § 834, hvorefter der ikke er et udtrykkeligt krav om angivelse af vidnernes adresser, men alene krav om, at "vidner skal betegnes med navn, og hvad der i øvrigt måtte udkræves til deres nøjagtige betegnelse". De bevisfortegnelser Københavns Byret modtager fra Københavns Politi i domsmandssager indeholder normalt ikke oplysninger om vidners adresse. Uanset, at adgangen for anklagemyndigheden til at give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl til en tiltalt i retsplejelovens § 835, stk. 2, foreslås videreført i forslaget til § 838, stk. 2, indstilles det i høringssvaret, at gøre Justitsministeriet opmærksom på den praksis Københavns Politi, uden at det efter det oplyste har givet anledning til problemer, af hensyn til vidnerne, har fulgt i en årrække.

I § 844 foreslås som noget nyt, at retten skal kunne fastsætte et kortere stævningsvarsel end de 4 dage, der fortsat skal være hovedreglen.

Kapitel 78 (§§ 851-885) indeholder reglerne om hovedforhandlingen (tidligere domsforhandlingen). Også disse regler skal gælde for hovedforhandlingen i alle straffesager, med de undtagelser, der fremgår af kapitel 79 om nævningsager og kapitel 80 om sager, hvor der ikke medvirker lægdommere. Reglerne svarer med redaktionelle ændringer stort set til de gældende regler om domsforhandlingen i byretter og landsretter. Det kan efter § 854 af retten tillades, at tiltalte kan deltage i retsmødet via telekommunikation med billede. En forudsætning herfor er som ved tilståelsessager, at der alene er spørgsmål om anvendelse af bøde eller fængsel indtil 1 år.

Forslagene til § 855 om tiltaltes udeblivelse og § 856 om muligheden for, at retsformanden bl.a. kan bestemme, at den tiltalte skal forlade retslokalet mens et vidne afhøres, svarer til de gældende bestemmelser i § 847 og 848. Det har altid været og er fortsat retstilstanden efter § 848, stk. 1, at det kan bestemmes, at tiltalte skal forlade retslokalet under behandlingen af en anmodning om, at tiltalte ikke skal være tilstede under en vidneforklaring. Det kunne dog eventuelt overvejes, at foreslå Justitsministeriet, at der i § 856, stk. 7, tillige henvises til stk. 1, således at den gældende retstilstand kommer til at fremgår udtrykkeligt af retsplejeloven.

Efter forslaget til § 860 skal retsformanden indlede hovedforhandlingen med at oplyse hvilken sag retten skal behandle og skal herefter sikre sig tiltaltes identitet. Af forslaget til § 861 fremgår nu endvidere udtrykkeligt, at retsformanden skal gøre tiltalte bekendt med, at tiltalte ikke har pligt til at udtale sig. Det fremgår endvidere af § 861, stk. 3, at retten kan pålægge anklageren at forelægge sagen. Forslaget til § 884 indeholder kravene til den begrundelse en dom skal indeholde. I stk. 3 præciseres det, at eventuelle dissenser skal begrundes på samme måde som flertallets afgørelse.

Kapitel 80 indeholder reglerne om behandling af de straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere. Reglerne svarer med enkelte mindre betydende ændringer til de gældende regler i kapitel 81.

En samlet vurdering af de foreslåede regler i kapitel 76, 77, 78 og 80 er, at der er tale om et grundigt og gennearbejdet arbejde. Den ændrede systematik, herunder sammenskrivningen af reglerne, udgør en klar forbedring. Ud over det anførte vedrørende vidners adresse i bevisfortegnelserne i forslaget til § 837 og det anførte vedrørende § 856, stk. 7, indstilles det, at byretten ikke har bemærkninger til de anførte kapitler.

Den 9. januar 2006

Jens Stausbøll

Afsnittet om anke, kære og genoptagelse af straffesager i det den 15. december 2005 fremsatte lovforslag om politi- og retskredsreformen.

Lovforslagets § 1, pkt. 133-153. Det er siderne 57-67, 281-282 og 457- 475. Endvidere § 1, pkt. 154-162, side 67 og 475.

Af arbejdsnotatet fremgår, at jeg alene har en bemærkning under punkt 2.22. Den er så lille og ubetydelig i forhold til lovkomplekset, at jeg ikke finder det relevant at medtage som bemærkning. Endvidere er der ved Martin Kock Clausens notat bemærkning til hjemvisningsbestemmelsen i § 929.

Konklusionen: Der er ikke bemærkninger til lovforslagets afsnit om anke, kære og genoptagelse af straffesager.

Januar 2006

Arbejdsnotat vedrørende afsnittet om anke, kære og genoptagelse af straffesager i det den 15. december 2005 fremsatte lovforslag om politi- og retskredsreformen.

Notatet omhandler lovforslagets § 1, pkt. 133-153. Det er siderne 57-67, 281-282 og 457- 475. Endvidere § 1, pkt. 154-162, side 67 og 475.

Anke:

Nu skal alle sager i princippet starte i byretterne. Derfor er det naturligt, at reglerne om anke for byretssager ikke hovedsagelig er henvisninger til reglerne om anke fra landsret til Højesteret. Byretterne skal have sit eget kapitel.

De foreslåede kapitler 82 og 83 erstatter det nuværende kapitel 82-84. (kapitel 84 ophæves, fordi Handelsretten ikke længere skal behandle straffesager). Der er såvel omstrukturingsændringer som redaktionelle ændringer og indholdsmæssige justeringer indeholdt i forslaget.

1. Overskriften på kapitel 82 står der anke til landsretten. § 901 til 914. Overskrift og indhold af bestemmelser svarer til gældende regler.

2. Om kapitel 82, anke af byretsdomme til landsretterne er anført, at de foreslåede bestemmelser i vidt omfang svarer til de nugældende.

- Er det en bevisanke, skal der ske en fuldstændig ny hovedforhandling.
- Er det ikke en bevisanke, men en formalitetsanke, en revisionsanke (det betyder strafudmålingsanke) eller en realitetsanke vedrørende retsgrunde, er bestemmelserne nu formuleret i dette kapitel, og Højesteret må "nøjes" med henvisninger hertil i afsnittet om anke til Højesteret. Dvs. en omvendt systematik af det i dag gældende system.

2.1. § 901: Hovedreglen. Byretssager kan ankes til landsret. Svarer til nugældende § 962, stk. 1.

2.2. § 902: Undtagelser fra hovedreglen om anke. Svarer til bestemmelsen i dag i § 962, stk. 2, bortset fra "prisregulering." Dvs. kun bøder på nu over 5.000,00 kr. kan ankes.

2. 3. § 903. Undtagelse fra undtagelsen - dvs. Procesbevillingsnævnets anketilladelser af de sager, der som undtagelse ikke kan ankes. Svarer til bestemmelsen i § 962, stk. 3. (§ 962, stk. 4, er i forslagets § 911) med redaktionelle ændringer og ændringer, hvorefter den praksis for sagernes indbringelse for landsretten, der følges i dag, lovfæstes. Det eneste reelt nye er, at anklagemyndigheden skal give domfældte underretning om, at man sender en ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Men manglende underretning medfører

dog ikke, at nævnet ikke behandler sagen.

2.4. § 904. Om ankefrist og beregning af fristen. Svarer til de nugældende bestemmelser (nævnt til § 904 i udkastet side 460)

2.5. § 905. Om kontraanke. Svarer til de nugældende regler. Der er dog en konsekvensændring på grund af, at Procesbevillingsnævnet nu skal underrette anklagemyndigheden om en anketilladelse til tiltalte.

2.6. § 906. Om hvem, der kan anke til fordel og skade for tiltalte. Svarer til de nugældende regler.

2.7. § 907. Om ankemeddelelsen. Svarer til de nugældende regler. Der kan ankes til retsbog, når vedkommende kommer personligt i en ret. Det giver efter min opfattelse ikke anledning til bemærkninger, heller ikke af ressourcemæssig karakter.

2.8. § 908. Om hvordan tiltalte kan anke. Svarer til de gældende regler - ingen realitetsændringer.

2.9. § 909. Om hvornår, man tidligst kan give afkald på anke, og om hvor længe, man kan vente med at give afkald på anke. Svarer til de gældende regler.

2.10. § 910. Om landsrettens afvisning af anke ved fristoverskridelse og om landsrettens mulighed for at dispensere herfor. Svarer til de gældende bestemmelser.

2.11. § 911. Om ankes opsættende virkning - ved anke til landsret og ved ansøgning til Procesbevillingsnævn. Svarer til de nugældende regler.

2.12. § 912. Om ankegrundene. Svarer til nugældende regler. Hovedreglen om, at en anke anses for at være en bevisanke, er gentaget.

2.13. § 913. Om hvornår ankegrundene skal angives. Der er en lille realitetsændring, idet der i den nu foreslåede regel står den i dag i praksis anvendte fremgangsmåde, nemlig at ankegrundene angives i ankemeddelelsen. Landsretten kan dog bestemme, at ankegrundene kan gives senere.

2.14. § 914. Om afvisning af en anke straks. Svarer til nugældende regler.

2.15. § 915. Om forsvarerbeskikkelse under ankesagen. Der skal beskikkes. Svarer til nugældende regler for så vidt angår landsret.

2.16. § 916. Om offentlighed eller ikke for retsmøder, der i ankeinstansen afholdes inden hovedforhandlingen. Disse er ikke offentlige. Der er ingen undtagelser og der er ikke mulighed for at træffe anden bestemmelse. Svarer til nugældende regler.

Nyt er henvisningen til anvendelsen af telekommunikation med billede, der også kan finde anvendelse i ankeinstansen. Jeg har ikke gjort bemærkninger

hertil, idet dette punkt henhører under en anden gruppe.

2.17. § 917. Om de regler, der gælder ved behandlingen af bevisanker og øvrige anker. Det er fortsat sådan, at der ved bevisanke skal finde en fuldstændig ny hovedforhandling sted. Øvrige ændringer er udelukkende redaktionelle, fordi der nu er andre §§, der skal henvises til. Afstemningsreglerne for nævningesagerne er specielle for ankesagerne, jf. forslaget § 931.

Nyt er henvisningen til anvendelsen af telekommunikation med billede, der også kan finde anvendelse i ankeinstansen, men alene vedrørende ikke-bevisanker. Jeg har ikke gjort bemærkninger hertil, idet dette punkt henhører under en anden gruppe.

2.18. § 918. Om ekstrakt. Praksis, hvorefter der skal udarbejdes ekstrakt, bliver nu lovfæstet. Her er i øvrigt reglen om, hvorledes sagen kommer frem til landsretten og i hvilken form og hvem, der sørger for det.

2.19. § 919. Om anklageskriftet i bevisanker. Svarer til de gældende bestemmelser.

2.20. § 920. Om landsrettens mulighed for at afvise anker. Svarer til de nugældende bestemmelser.

2.21. § 921. Om tiltaltes ret og pligt til at være til stede. Svarer til de nugældende bestemmelser.

2.22. § 922. Om førelse af nye beviser i sager, der ikke er bevisanker. Af bemærkningerne fremgår, at det er denne situation, det drejer sig om. Og det kan man se, skriver man i bemærkningerne, fordi for bevisanker gælder jo § 917, og efter den bestemmelse skal der ske fuldstændig ny hovedforhandling med alle muligheder for bevisførelse. Jeg synes, at det hele ville være mere læsbart, hvis det stod i bestemmelsen, at det er de anker, bestemmelsen omfatter. Det kunne gøres ved at skrive: "Nye beviser i de i § 912, stk. 1, nr. 1 - 3, begrundede ankesager, kan føres for landsretten...."

Bestemmelsen svarer til nugældende praksis og regler.

2.23. § 923. Om oplæsning af byrettens dom. Svarer til de nugældende regler.

2.24. § 924. Om det tilfælde, at tiltale kun selv har anket. Han kan da ikke idømmes strengere straf end i byret. Svarer til gældende ret.

2.25. § 925. Om rettergangsfejl. Giver ikke umiddelbart anledning til ophævelse og hjemvisning. Svarer til gældende regler.

2.26. § 926. Om en parts mulighed for at fremføre nye grunde for anken. Svarer til gældende regler.

2.27. § 927. Ankeinstansens mulighed for at tage stilling til forhold, der ikke er anført til støtte for anken. Hovedreglen er, at det kan ankeinstansen ikke.

Undtagelserne svarer til gældende lov.

2.28. § 928. Om ankeinstansens nye realitetsdom og mulighed for at anvende bestemmelser, der ikke har været anvendt. Svarer til gældende ret.

2.29. § 929. Om hjemvisning. Svarer til gældende ret. Der henvises til særskilt notat fra dommer Martin Kock Clausen om bestemmelsen.

2.30. § 930 Om byrettens behandling af hjemvist sag. Svarer til gældende ret. Inhabiliteringsspørgsmål for domsmænd/nævninger er flyttet til kapitlet herom.

2.31. § 931. Om stemmer i ankesager.

Stk. 1: Vedrører domsmandssager. Svarer til gældende ret. Afgrænset således: "i ankesager, der behandles under medvirken af domsmænd." Ved denne formulering griber bestemmelsen om alle sager og alle anker.

Stk. 2 og 3: Stk. 2. Afgrænses således " ved afstemning vedrørende skyldspørgsmålet i ankesager, der behandles under medvirken af nævninger..."
 Stk. 3. Afgrænses således " ved afstemningen om sanktionsspørgsmålet i ankesager, der behandles under medvirken af nævninger..." Men anken kan begrundes også i urigtig retsanvendelse mv. - forslaget § 912, stk. 1, nr. 1 og 3. Så umiddelbart forekommer der ankesager, der falder midt mellem stolene. Bemærkningerne giver ikke hjælp til at løse problemet. Men det fremgår imidlertid af forslaget § 689, at nævninger i landsretten medvirker i straffesager, hvor byrettens afgørelse har været truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Det fremgår endvidere af lovforslagets § 86 a, at nævninger deltager i afgørelsen af skyldsspørgsmålet, jf. § 891, og i fastsættelsen af sanktionen, jf. § 894, men deltager ikke i andre retshandlinger eller afgørelser under sagen. § 891 og 894 er i kapitel 79 for nævningesager ved byret, hvilken bestemmelse efter forslaget § 917 også gælder for ankeinstansen. Summa summarum: Alt er i orden.

Vedrørende antal af stemmer til nævninger og juridiske dommere har jeg ikke bemærkninger - behandles af anden gruppe, herunder gruppen, der tager sig af spørgsmålet om relationen til grundloven.

2.32. §§ 932 - 937. Om anke til Højesteret. Hovedændringen er, at Højesteret nu må leve med henvisninger. Jeg har ikke fundet, at vi her fra byretten i den grad skal gå i detaljer med denne del.

Jeg kan fremhæve, at der i bemærkningerne hertil tydeligt fremgår, at det er meningen, at retsbelæring i nævningesager skal afskaffes.

Også for Højesteret er reglerne om telekommunikation indsat.

Kære:

Der er indsat nye bestemmelser, fordi sagerne nu starter i byret, dvs. samme begrundelse som for ankereglerne.

Reglerne er de samme. Hovedreglen er, at alle kendelser og beslutninger af den relevante kan kæres, hvid de ikke kan ankes. Undtagelser herfra er en række bestemmelser nævnt i selve loven og stadig det princip, at alene visse typer kendelser og beslutninger afsagt under hovedforhandlingen kan kæres.

3.1. § 968. Om hovedreglen og undtagelser for kæreadgang i byretssager. Svarer med redaktionelle ændringer til nuværende bestemmelse. Vedrørende de nye nævningeregler gælder, at afgørelse af, om en sag skal påkendes under medvirken af domsmænd eller nævninger kan kæres - § 691, stk. 2.

3.2. § 968 a. Om hovedreglen og undtagelser for kæreadgang i landsretssager. Der gælder samme regler som for byretter, men det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse. Svarer til de gældende regler.

3.3. Vedrørende ændringen i § 972. Samme regler om telekommunikation, som er foreslået under efterforskning mv., foreslås at kunne anvendes under mundtlig forhandling af kæremål. Som tidligere anført, har jeg ikke gjort bemærkninger hertil, idet dette punkt henhører under en anden gruppe.

4. Genoptagelse:

Ændringerne er alene konsekvensændringer. Jeg har ikke fundet, at det er min opgave at læse korrektur i form af, om den §, der henvises til efter lovforslaget nu også er den rigtige i forhold til gældende ret.

5. Forfølgning af borgerlige krav under straffesager:

Ændringerne er alene konsekvensændringer. Jeg har ikke fundet, at det er min opgave at læse korrektur i form af, om den §, der henvises til efter lovforslaget nu også er den rigtige i forhold til gældende ret.

Den teoretiske mulighed for, at nævninger af retten kunne anmodes om at tage stilling til erstatningspligt og erstatningskravets størrelse ophæves som konsekvens af, at votering sker sammen med nævninger - § 993, 2. pkt. ophæves.

Afsender: MKC	Tirsdag d. 17. januar, 2006 10:00
Emne: reformen	
Modtagere: JES	
Kopi til: SAX	

Kære Jens

Hermed mit bidrag:

"...

Habilitetsreglen i udkastet til retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 6, synes at være for vidtgående, idet den omfatter enhver straffesag, der er hjemvist efter udkastets § 929.

Hjemvisningsreglen i udkastet til retsplejelovens § 929 omfatter såvel tilfælde, hvor der skal ske ny domsforhandling i 1. instans, som tilfælde, hvor behandlingen skal gå om fra et bestemt punkt, jf. navnlig sidste punktum og også udkastet til § 930, stk. 2.

Efter udkastet til § 214, stk. 3, kan ingen dommer, domsmand, nævning eller sagkyndig deltage i afgørelsen af en sag, hvis de ikke har overværet de mundtlige forhandlinger i deres helhed.

Som udkastet til § 60, stk. 1, nr. 6, er formuleret, synes de eneste dommere, domsmænd, nævninge og sagkyndige, der efter § 214, stk. 3, må deltage i behandlingen af en sag, der er hjemvist til at gå om fra et bestemt punkt efter § 929, sidste punktum, således ved hjemvisningen at blive inhabile.

Den gældende regel i § 961, stk. 3, om nævninges inhabilitet omfatter kun tilfælde, hvor ny domsforhandling skal finde sted.

Habilitetsreglen i den nugældende § 983, 3. pkt., der samtidig foreslås erstattet af udkastets § 60, stk. 1, nr. 6, vedrører alene sager, hvori der skal ske ny domsforhandling, jf. § 982, 1. pkt. og § 983, 1. pkt.

Det foreslås derfor, at udkastet til § 60, stk. 1, nr. 6, ændres til

"6) har deltaget som dommer, domsmand, nævning eller sagkyndig under den tidligere hovedforhandling i en straffesag, der er hjemvist til ny hovedforhandling efter § 929 eller genoptaget efter §§ 976 eller § 977."

... "

Med venlig hilsen
Martin

Notat

I lovforslaget om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (politi- og domstolsreformen) er der ved ikrafttrædelsesbestemmelsen § 106, stk. 11, jf. stk. 10, taget stilling til, hvordan de ved skifteretterne autoriserede bobestyrere skal fordeles efter den ændrede retskredsinddeling. Bestemmelsen giver anledning til følgende bemærkninger fra Københavns Byrets skifteret.

Ikrafttrædelsesbestemmelsen indebærer, at bobestyrere ved retten i Tårnby anses for antaget ved Københavns Byret, og bobestyrere ved Københavns Byret anses som antaget ved både Københavns Byret og retten på Frederiksberg, således at retten på Frederiksberg udover det nuværende antal bobestyrere på 5 tillige vil få de 12 bobestyrere, som er autoriseret ved Københavns Byret, og Københavns Byret vil få de 3 bobestyrere ved retten i Tårnby og ialt efter retskredsreformen have 15 bobestyrere.

Denne noget skæve fordeling af bobestyrere bør give anledning til nærmere overvejelser, og skifteretten vil foreslå, at bobestyrere ved retten i Tårnby, Københavns Byret og retten på Frederiksberg anses for antaget både ved Københavns Byret og retten på Frederiksberg, og den nærmere fordeling foretages efter drøftelse med bobestyrerne af embedscheferne (skifteretterne).

Sanne Bager

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.

3 JAN. 2006

Præsidenten
Vester Alle 10
8000 Århus C
Tlf 86 12 20 77
Fax 86 19 71 91
Direkte 8612 5911 - 4000
E-mail: post@aarhus.byret.dk
CVR-nr. 21-65-95-09

PHO10272/Sagsbeh. PHO
J.nr. 09.2005-71.2
Deres j.nr. 2005-740-0109

20. januar 2006

Høring over udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform.

I brev af 16. december 2005 har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform.

Udkastet har været forelagt alle medarbejdergrupper, og på denne baggrund skal embedet udtale følgende:

I: Indholdsreformen

For så vidt angår den indholdsmæssige del af forslaget hviler denne på et omfattende forarbejde i forskellige sagkyndige udvalg. Denne del af forslaget giver alene anledning til at påpege forholdet vedrørende den forudsatte centrale forberedelse af civile sager. Ordningen herom bør udformes således, at det overlades til det enkelte embede at tilrettelægge forberedelsen på den måde, som skønnes at give den bedste udnyttelse af ressourcerne ved embedet.

II: Retskredsreformen

Embedet har ikke bemærkninger til retskredsreformen. Embedet finder imidlertid den foreslåede dommemnormering klart utilstrækkelig, således som det fremgår af det følgende afsnit. Endvidere henvises til de særlige bemærkninger nedenfor vedrørende Tinglysningssretten.

A. Embedets normering

Embedet er i dag normeret med 1 præsident og 15 andre dommere. Heraf er 1 dommer i Bil- & Personbogen, 1 er rejsedommer, og endelig er 1 dommer udnævnt på baggrund af embedets sættestemmerfunktion.

Ifølge lovforslaget vil embedet fra 1. januar 2007 blive normeret med 1 præsident og mindst 9 andre dommere, og efter Domstolsstyrelsens oversigt er normeringen pr. 1. januar 2007 1 præsident og 10 andre dommere. Da funktionerne som rejse- og sættestemmer bortfalder, og da dommeren i Bil- & Personbogen fremover tilknyttes Tinglysningssretten, er Domstolsstyrelsens oversigt udtryk for en reduktion fra 13 til 11 dommere, svarende til 15,4%.

Denne reduktion bygger ifølge oplysninger fra Domstolsstyrelsen hovedsageligt på tre forhold:

- en reduktion af befolkningsgrundlaget
- embedets produktivitetstal for 2004
- en forudsætning om, at retsassessorer og dommerfuldmægtige udfører 40% af retsarbejdet.

Retskredsen omfatter i dag et indbyggertal på ca. 335.000 og vil efter lovforslaget omfatte Odder, Samsø og Århus kommuner med et samlet indbyggertal på ca. 320.000. Det samlede indbyggertal i retskredsen reduceres derfor med 4,5%. Dommernormeringen i lovforslaget er således markant lavere, end hvad der følger af faldet i indbyggertallet. Reduktionen af befolkningsgrundlaget kan således ikke begrunde en så kraftig reduktion i antallet af dommere.

De beregnede produktivitetstal i embedsregnskaberne for 2004 kan efter embedets opfattelse heller ikke begrunde en så kraftig reduktion i antallet af dommere. Det er embedets opfattelse, at både civile sager og straffesager som følge af "storbyeffekten" er mere ressourcekrævende end landsgennemsnittet. Dette viser sig navnlig ved

- mange straffesager med flere tiltalte og et betydeligt antal tiltalepunkter
- mange sager med domsmænd, herunder voldssager med krav om særlig hurtig behandling
- mange større straffesagskomplekser
- parter med anden etnisk baggrund
- sager med en eller flere tolke
- mange civile domsforhandlinger med en varighed af mere end én retsdag
- mange boligretssager med medvirken af lægdommere.

Sagsbehandlingssystemerne og de dertil knyttede statistiske oplysninger afspejler kun delvist disse forhold.

Forslaget indebærer endvidere, at et større antal nævningesager og civile sager, som i dag behandles af landsretterne som 1. instans, fremover skal behandles af byretten som 1. instans. I mange af disse sager skal der medvirke flere dommere, hvilket vil indebære en yderligere belastning for

byretten.

Ved dommernormeringen bør der derfor - således som det også udtrykkeligt er nævnt i Strukturkommissionens betænkning - tages højde for storbyeffekten. Dette gør sig ikke mindst gældende for Retten i Århus, hvor 93% af den samlede befolkning i den fremtidige retskreds er bosiddende i Århus Kommune. Til sammenligning har embedet beregnet de tilsvarende tal for de andre store byretter således: Aalborg 54%, Odense 39% og Roskilde 24%.

Forudsætningen om, at retsassessorer og dommerfuldmægtige udfører 40% af retsarbejdet er ikke dækkende for forholdene ved Retten i Århus, hvor en langt mindre del af retsarbejdet udføres af denne juristgruppe, hvis hovedopgaver ligger i de store specialafdelinger.

Det fremgår af Domstolsudvalgets betænkning fra 1996, at alt retsarbejde som udgangspunkt bør udføres af udnævnte dommere. Dette synspunkt har embedet levet op til, ligesom det er embedets opfattelse, at dette bør fastholdes, også efter en domstolsreform. Ved tilrettelæggelsen af sagsfordelingen har embedet derfor tilstræbt, at retsarbejde kun udføres af retsassessorer og dommerfuldmægtige, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til uddannelse og vedligeholdelse af viden og af hensyn til hensigtsmæssig ressourceudnyttelse. Dette betyder f.eks., at dommerfuldmægtige aldrig har grundlovsforhør, og at retsassessorer kun deltager i grundlovsvagtordninger i weekenden. Det er embedets opfattelse, at det er uholdbart, hvis næsten halvdelen af embedets egentlige retssager skal afgøres af jurister, der ikke er udnævnte dommere.

B. Lovforslagets konsekvenser for sagsbehandlingen ved Retten i Århus

Embedet foretager allerede i dag en prioritering af de indkomne sager, således at visse straffesager, bl.a. arrestantsager og voldssager, berammes forlods, ligesom visse civile sager, bl.a. ægteskabssager og forældremyndighedssager, berammes forlods. Med den i forslaget anførte normering vil det blive nødvendigt at foretage en yderligere prioritering af de indkomne sager. Dette vil medføre, at sagsbehandlingstiden i almindelighed vil blive forøget væsentligt. Flere voldssager kan derfor ikke behandles inden for fristen på 37 dage, ligesom almindelige civile sager og længerevarende straffesager, herunder sager om økonomisk kriminalitet, vil få en længere sagsbehandlingstid. I de sager, der ikke skal behandles forlods, må sagsbehandlingstiden antages at blive endog markant forøget.

Det er et centralt mål med forslaget at skabe de bedst mulige rammer for, at domstolens opgaver løses med en ensartet, høj kvalitet overalt i landet og med en fleksibel, serviceorienteret og effektiv tilrettelæggelse af arbejdet. Forudsætningen for opfyldelse af dette mål er, at der bliver stillet tilstrækkelige ressourcer til rådighed. Som det fremgår, er det embedets

opfattelse, at der i forslaget ikke er stillet tilstrækkelige dommerressourcer til rådighed for embedet til opfyldelse af dette centrale mål.

Det skal bemærkes, at en yderligere forudsætning for at opnå dette mål er, at der også for så vidt angår alle andre personalegrupper end dommere stilles tilstrækkelige ressourcer til rådighed.

III: Tinglysningsretten

Embedet har ikke bemærkninger til forslaget om etablering af en landsdækkende tinglysningsret.

Da det ikke af forslaget fremgår, hvor Tinglysningsretten placeres, finder embedet imidlertid anledning til at henlede opmærksomheden på det helt specielle forhold, at Retten i Århus omfatter den landsdækkende Bil- & Personbog. Afdelingen beskæftiger ca. 25 medarbejdere, der er højt specialiserede til at udføre netop denne opgave. Yderligere ca. 10 medarbejdere, der i det daglige er beskæftiget med andre sagsområder, er oplært i afdelingen og kan trækkes hertil i spidsbelastningsperioder.

Denne ekspertise haves ikke andre steder i landet.

Ca. 18 medarbejdere er beskæftiget ved tinglysningen for fast ejendom, hvortil kommer ca. 10 medarbejdere, der er oplært i dette arbejdsområde, men ikke er fast beskæftiget med dette. Disse medarbejdere er ligeledes højt specialiserede og vil sammen med medarbejderne fra Bil- & Personbogen kunne danne grundstammen i Tinglysningsrettens personale.

Hertil kommer, at Århus geografisk og trafikalt er placeret således, at det er let for medarbejderne fra de tinglysningskontorer i Østjylland, der bliver nedlagt i forbindelse med etableringen af Tinglysningsretten, at komme til og fra Århus. Disse medarbejdere udgør antalsmæssigt - sammen med medarbejderne i Århus - en meget betydelig del af det antal medarbejdere, der forventes at skulle beskæftiges i Tinglysningsretten. I det omfang antallet af udlærte medarbejdere ikke på denne måde bliver fuldt tilstrækkeligt, vil antallet dog være så stort, at der er et godt grundlag for oplæring af yderligere medarbejdere. Endvidere må det antages, at det i Århus - i modsætning til i mindre byområder - vil være umiddelbart nemmere at rekruttere egnede nye medarbejdere.

Det er således af hensyn til muligheden for at udnytte de ressourcer, der allerede er, og for at fastholde den ekspertise, der er opbygget her gennem de ca. 13 år Bil- & Personbogen har eksisteret, samt for at undgå en meget ressourcerekrævende oplæring af et tilsvarende antal medarbejdere et andet sted i landet, væsentligt, at Tinglysningsretten - eller i det mindste Bil- & Personbogen som en afdeling under denne - placeres i Århus.

Tinglysningsretten vil i Århus kunne placeres i den bygning, hvor de nuvæ-

rende tinglysningsafdelinger er placeret, hvilket minimerer etableringsomkostningerne.

Ved Retten i Århus er der gennem flere år foretaget kompetenceudvikling gennem en turnus/vedligeholdelses-ordning i form af oplæring og læringsvedligeholdelse af medarbejdere på tværs af sagsområderne. Denne ordning betyder større tilfredshed blandt medarbejderne og større fleksibilitet for embedet. Med baggrund i disse erfaringer skal embedet anbefale, at man ved placering af Tinglysningsretten er opmærksom på, at der bør kunne indgås en samarbejdsaftale mellem Tinglysningsretten og en byret, således at medarbejderne, der ansættes i Tinglysningsretten, får de samme muligheder for kompetenceudvikling som øvrige medarbejdere ved landets domstole. Herved vil stillingerne ved Tinglysningsretten blive endnu mere attraktive.

IV: Sammenfatning

Det er embedets opfattelse, at den foreslåede dommernormering for så vidt angår Retten i Århus er utilstrækkelig til at løfte de opgaver, der efter forslaget er pålagt de nye byretter. Efter embedets opfattelse bør normeringen være 1 præsident og 13 andre dommere. Forslaget til ny § 9, stk. 5, i retsplejeloven bør derfor ændres således, at Retten i Århus kommer til at bestå af 1 præsident og mindst 11 andre dommere.

Embedet skal samtidig anbefale, at Tinglysningsretten placeres i Århus, subsidiært at Bil- & Personbogen bevares i Århus som et afdelingskontor under Tinglysningsretten.

Dette brev er samtidig sendt til Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.
23 JAN. 2006

Præsidenten
Albanigade 28
5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12
Fax 66 12 97 12

MMJ14836/Sagsbeh. MMJ
J.nr. 09.2005-65.2
Deres j.nr.

20. januar 2006

Ved skrivelse af 16. december 2005 (j.nr. 2005-740-0109) har justitsministeriet anmodet om en udtalelse om et udkast til lovforslag vedrørende en politi- og domstolsreform.

I den anledning, og efter at forslaget har været drøftet med rettens dommere og med de øvrige dommere på Fyn, skal jeg udtale:

Denne udtalelse angår kun ressourcemæssige spørgsmål i forbindelse med den foreslåede Retten på Fyn, navnlig fordi vi som følge af den korte svarfrist ikke har fundet mulighed for at udtale os om lovforslaget i øvrigt.

Retten på Fyn vil ikke kunne fungere med den dommernormering, der angives i lovforslaget, dvs. 13 dommere inkl. præsidenten.

Der er nu tilsammen 18 dommere i de retter, der efter forslaget skal sammenlægges til Retten på Fyn.

Ved sammenlægningen fremkommer der rationaliseringsgevinster ved, at de nuværende embedschefer uden for Odense fritages for administrativt arbejde, og ved at sammenlægningen giver øget mulighed for udnyttelse af de omfattede dommers arbejdskraft. Disse rationaliseringsgevinster svarer formentlig i det højeste til 2-3 dommerårsværk.

På den anden side vil lovforslaget medføre et øget dommerarbejde som følge af, at byretterne skal være 1. instans i alle civile sager og have nævningsager m.m. Dette øgede dommerarbejde kan ligeledes formentlig anslås til 2-3 dommerårsværk og vil derfor opveje de omtalte rationaliseringsgevinster ved sammenlægningen.

Man skal desuden være opmærksom på, at der ikke opnås nogen gevinster ved, at det nuværende system med sættedommersager forudsættes afskaffet.

Retten i Odense har kun leveret sættemere til det område, der efter lovforslaget skal indgå i Retten på Fyn, hvortil kommer, at Retten i Odense - i modsætning til retterne i Århus, Aalborg og Roskilde - kun haft et yderst beskedent antal sættemersager. Der vindes derfor ikke noget på dette punkt.

Man bør også være opmærksom på følgende: De beregninger, der ligger bag lovforslagets dommernormering for Retten på Fyn, bygger efter det oplyste på embedsregnskaberne for 2004, dvs. et år, da antallet af straffesager ved Retten i Odense af forskellige grunde var væsentligt lavere end i både 2003 og 2005. En beregning på grundlag af embedsregnskaberne for 2003 og/eller 2005 ville sandsynligvis føre til et andet resultat.

Hvis Retten på Fyn skal kunne fungere, må i det mindste følgende forudsætninger opfyldes: 1) Domstolsstyrelsen skal fuldt ud udnytte sin kompetence i henhold til lovforslaget til at normere Retten på Fyn med i alt 16 dommere inkl. præsidenten. 2) Domstolsstyrelsen skal desuden normere Retten på Fyn med et antal retsassessorer svarende til det nuværende antal retsassessorer på Fyn (dvs. tilsammen 11 retsassessorer), således at en væsentlig del af retssagsarbejdet kan udføres af retsassessorer.

Hvis disse forudsætninger ikke opfyldes, vil retssagsbehandlingen i Retten på Fyn bryde sammen nogen tid efter rettens etablering.

Hvis de nævnte forudsætninger derimod opfyldes, vil retssagsbehandlingen i Retten på Fyn muligvis kunne fungere. Det skal dog fremhæves, at alle beregninger og vurderinger af det fremtidige ressourcebehov indeholder væsentlige skønsmæssige elementer, og at det derfor kan vise sig nødvendigt at ændre ressourcefordelingen, når Retten på Fyn har været i funktion i nogen tid.

Desuden vil det være en forudsætning, at Domstolsstyrelsen normerer Retten på Fyn med det nødvendige antal dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer.

I denne forbindelse skal det fremhæves, at lovforslagets forudsætning om behandling af visse mindre sager i lokalområderne vil kunne blive retsresourcebelastende. Retskredsen for Retten på Fyn vil få en betydelig geografisk størrelse med store afstande mellem rettens hjemsted i Odense og flere af de andre byer i retskredsen, og behandling af mindre sager i de forskellige lokalområder vil derfor medføre et væsentligt ressourceforbrug til administration, transporttid og spildtid.

Det skal også fremhæves, at der i forbindelse med etableringen af Retten på Fyn vil medgå betydelige ekstra ressourcer til selve etableringen og til at få retten til at fungere som en sammenarbejdet enhed. Vi må advare mod en eventuel forestilling om, at der kan opnås hurtige rationaliseringsgevinster

ved sammenlægningen. Tværtimod vil der være behov for et ressourceoverskud fx i det første år efter etableringen.

Endelig skal vi fremhæve betydningen af, at Domstolsstyrelsen er indstillet på at bruge de nødvendige midler på at udstyre Retten på Fyn med hensigtsmæssige lokaler. Betydningen heraf må ikke undervurderes. Uhensigtsmæssige lokaler fører i sig selv til større forbrug af arbejdskraft. Det kunne således være nærliggende at placere Retten på Fyn i en ny bygning, som har plads til alle rettens funktioner, og som desuden fra begyndelsen kan indrettes i overensstemmelse med Domstolsstyrelsens retningslinjer for indretning af domhuse.

De anførte betragtninger vedrørende det bygningsmæssige vil i langt mindre grad gøre sig gældende, hvis der oprettes en yderligere retskreds på Fyn.

Med venlig hilsen

H.P. Rosenmeier

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. Mdt.

- 6 FEB. 2006

Præsidenten
Albanigade 28
5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12
Fax 66 12 97 12

MMJ14863/Sagsbeh. MMJ
J.nr. 09.2005-65.3
Deres j.nr.

3. februar 2006

Ved brev af 20. januar 2006 sendte jeg mit høringssvar vedrørende udkastet til lovforslag vedrørende en politi- og domstolsreform (Justitsministeriets j.nr. 2005-740-0109).

På baggrund af de øvrige høringssvar og forskellige tilkendegivelser fra Domstolsstyrelsen har vi fundet det hensigtsmæssigt at afgive et supplerende høringssvar hermed.

I mit brev af 20. januar 2006 angav jeg, at den foreslåede Retten på Fyn skal normeres med 16 dommere og 11 retsassessorer, for at retssagsbehandlingen vil kunne fungere.

Disse angivelser byggede ikke på selvstændige detaljerede beregninger, og det kan ikke på forhånd udelukkes, at sådanne beregninger ville føre til en vis justering af vores vurdering af behovet for den samlede normering med dommere og retsassessorer.

Vi finder imidlertid anledning til at fremhæve følgende:

Retssagsbehandling bør i videst muligt omfang udføres af dommere frem for af retsassessorer.

Hertil kommer, at retssagsbehandlingen ved Retten i Odense i langt det væsentligste udføres af dommere, således som det også er tilfældet i Københavns Byret. Højest ca. 10 % af retssagsbehandlingen ved Retten i Odense udføres af retsassessorer (og uddannelsesfuldmægtige).

Den kommende samlede normering af dommere og retsassessorer for Retten på Fyn bør derfor fastlægges ud fra en forudsætning om, at retssagsbehandlingen i langt det væsentligste skal udføres af dommere.

Jeg går i øvrigt ud fra, at der bliver mulighed for forhandlinger med Domstolsstyrelsen om den endelige fastlæggelse af normeringen med dommere og retsassessorer.

Med venlig hilsen

H.P. Rosenmeier

RETTEEN I AALBORG

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Badehusvej 17
9000 Aalborg
Tlf. 96 30 70 00
Fax. 96 30 70 08
CVR-nummer 21-65-95-09

SHJ14224/Sagsbeh. SHJ
J.nr. 09.2005-1.73
Deres j.nr. 2005-740-0109

23. januar 2006

Justitsministeriet har ved brev af 16. december 2005 (j.nr. 2005-740-0109) anmodet Retten i Aalborg om en udtalelse over udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform (udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love).

I den anledning skal jeg efter at sagen har været drøftet på et plenarmøde med de øvrige dommere udtale følgende:

Retten i Aalborg kan grundlæggende tilslutte sig de foreslåede struktur- og indholdsreformer og ser positivt frem til at medvirke til gennemførelsen heraf.

Retten har tidligere afgivet udtalelser om de betænkninger m.v., der udgør det væsentligste grundlag for indholdsreformen, og jeg kan henholde mig hertil.

Særligt for så vidt angår den fremtidige ændring i den normerings- og ressourcemæssige fordeling mellem retterne, bemærkes, at beregningerne herfor nødvendigvis må være behæftet med nogen usikkerhed. Jeg må derfor tage forbehold for, at sagsbehandlingstiderne ved Retten i Aalborg - i hvert fald i en overgangsperiode - kan blive længere, end de er i dag.

Med venlig hilsen

Ida Heide-Jørgensen

Retten i Roskilde

AKT.NR. 33
Jmt. modt.
23 JAN. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Helligkorsvej 7
4000 Roskilde
Tlf. 46 36 50 00
Fax 46 15 42 12
Åbent kl. 9.00 - 15.
CVR-nr. 21-65-95-09

LHL12694/Sagsbeh. LHL
J.nr. 09.2005-61.2
Deres j.nr. 2005-740-0109

20. januar 2006

I et brev af 16. december 2005 (j. nr. 2005-740-0109) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse om et udkast til et lovforslag om en politi- og domstolsreform.

I den anledning skal jeg udtale følgende:

Retten i Roskilde hilser udkastet velkomment og har med stor tilfredshed bemærket, at den geografiske udstrækning af den byretskreds, som Retten i Roskilde efter forslaget skal betjene (Greve, Køge, Lejre, Roskilde og Solrød kommuner), er langt mere hensigtsmæssig end den retskreds for Roskilde og Nordvestsjælland, der blev foreslået i Strukturkommissionens betænkning 1398/2001, og som skulle omfatte de nuværende Holbæk, Nykøbing Sj. retskredse og den nuværende retskreds for Roskilde, bortset fra Greve og Solrød kommuner. Jeg henviser herved til mit høringssvar af 6. december 2001 til Justitsministeriet vedr. betænkningen

Efter udkastet skal Retten i Roskilde med sin nuværende udstrækning sammenlægges med det meste af den nuværende Køge retskreds. Det er min overbevisning, at den foreslåede sammenlægning vil kunne ske uden de store praktiske vanskeligheder, og at den foreslåede nye Retten i Roskilde vil være i stand til at betjene publikum i den nye retskreds på tilfredsstillende måde, ikke mindst fordi de geografiske afstande inden for kredsen er beskedne.

Det er dog naturligvis en forudsætning for, at Retten i Roskilde vil kunne fungere tilfredsstillende efter reformen, at der tilføres retten de fornødne ressourcer.

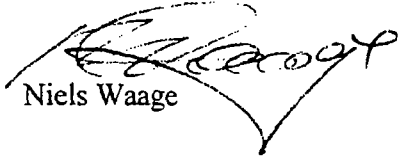
Justitsministeriet, Lovafdelingen 2005 Nr. 740 - 0109

Jeg bemærker herved, at de beregninger, der ligger til grund for den foreslåede normering af byretsdommere efter min opfattelse er behæftet med en betydelig usikkerhed.

Jeg bemærker særligt, at overgangsbestemmelsen i lovudkastets § 106, stk. 8, der gør det muligt for landsretten at henvise en civil sag, der er anlagt efter den 1. juli 2006, til en byret, må antages at bevirke en i hvert fald midlertidig forlængelse af byretternes sagsbehandlingstider, bl. a. fordi det nuværende antal byretsdommere ikke forudsættes forøget straks pr. 1. januar 2007, og fordi reformens forventede rationaliseringsgevinster først kan antages at vise sig på længere sigt.

Jeg er bekendt med, at Retten i Køge vil afgive en selvstændig udtalelse om sin holdning til lovudkastets forslag til ny retskredsinddeling.

Med venlig hilsen

Niels Waage

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Direktøren
St. Kongensgade 1-3, 3.
1264 København K.
Tlf. 70 10 33 22
Fax 70 10 44 55
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09

/Sagsbeh. GSI
J.nr. 4101-2005-52

23. januar 2006

Høring over udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform (Justitsministeriets sagsnr. 2005-740-0109)

Ved brev af 16. december 2005 har Justitsministeriet anmodet Domstolsstyrelsen om en udtalelse vedrørende udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform (udkast til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love).

I den anledning skal Domstolsstyrelsen efter drøftelse med Domstolsstyrelsens bestyrelse udtale følgende:

1 Domstolenes vision og domstolsreformen

Det er Danmarks Domstoles vision at være en højt respekteret og tillidsskabende organisation, der løser sine opgaver med højeste kvalitet, service og effektivitet, at værne om retssamfundet og at være det tidssvarende og primære forum for konfliktløsning.

Domstolsreformen vil være et væsentligt bidrag til at realisere denne vision.

Indholdsreformerne vil medvirke til at sikre, at domstolene fortsat kan tilbyde borgerne tidsvarende bistand til konfliktløsning.

Indholdsreformerne nødvendiggør etableringen af større byretter. De større enheder vil imidlertid også skabe bedre muligheder for en fleksibel og effektiv ressourceudnyttelse. Det bliver dermed muligt at yde en bedre service til borgerne. Det bliver også muligt at skabe bedre arbejdspladser, der kan tiltrække højt kvalificeret personale. Også dette kan medvirke til at sikre en høj kvalitet ved domstolene og vil dermed være til gavn for borgerne og retssamfundet.

Domstolsstyrelsen hilser derfor lovudkastet og den kommende reform af domstolene velkommen.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om brug af bitingsteder og Tinglysningstretens placering har Domstolsstyrelsen dog en række bemærkninger, idet det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at disse to forhold er af særlig betydning for en succesfuld domstolsreform.

Domstolsstyrelsen har forståelse for, at det på sigt skal være muligt i større omfang at behandle særligt foged- og skiftesager tættere på borgerne. En sådan ordning forudsætter imidlertid, at der etableres teknisk mulighed for at anvende domstolenes sagsbehandlingssystemer uden for hovedtingstederne, ligesom det er væsentligt at sikre en værdig ramme for borgerne. Der er ikke i den fastsatte økonomiske ramme for domstolsreformen taget højde for udgifterne i den forbindelse.

Den fastsatte tidsplan og økonomiske ramme for domstolsreformen samt hensynet til driftsstabiliteten i tinglysningen forudsætter, at Tinglysningssretten helt overvejende kan rekruttere sine medarbejdere blandt nuværende, erfarne tinglysningssmedarbejdere.

Placeres Tinglysningssretten et sted, hvor det ikke er muligt at rekruttere den helt overvejende del af personalet blandt nuværende, erfarne tinglysningssmedarbejdere, vil det betyde en væsentlig længere overgangsperiode med opretholdelse af manuel tinglysning.

2 Afdelingskontorer og bitingsteder

2.1 Afdelingskontorer

Som anført ovenfor, er det Domstolsstyrelsens opfattelse, at de nye og større retter vil skabe bedre muligheder for en fleksibel og effektiv ressourceudnyttelse og dermed gøre det muligt at yde en bedre service til borgerne.

Det fremgår af lovudkastets bemærkninger, side 181, at Justitsministeriet som udgangspunkt ikke finder, at der bør etableres permanent bemandede afdelingskontorer i de foreslåede nye retskredse.

Domstolsstyrelsen kan tilslutte sig dette synspunkt. Det er således efter Domstolsstyrelsens opfattelse af helt afgørende betydning for retternes effektivitet og for tilrettelæggelsen af mere smidige sagsgange, at de tilfælde, hvor retten sættes uden for hovedtingstedet, begrænses, jf. nedenfor.

Også de økonomiske konsekvenser forbundet med etablering af afdelingskontorer medfører, at afdelingskontorer efter Domstolsstyrelsens opfattelse så vidt muligt bør undgås. Deloitte¹ skønner således, at produktivitetstab ved drift af afdelingskontorer udgør omkring 1 mio. kr. pr. år pr. afdelingskontor, hvortil kommer en række driftsudgifter.

Domstolsstyrelsen har noteret sig, at det i lovudkastets bemærkninger er forudsat, at der som følge af de særlige geografiske forhold i den foreslåede Sønderborg retskreds og Viborg retskreds oprettes permanent bemandede afdelingskontorer i henholdsvis Tønder og Thisted.

Det skal understreges, at der ikke er taget højde for de udgifter, der er forbundet med driften af disse eller andre eventuelle afdelingskontorer, i den økonomiske ramme, der er fastsat for domstolsreformen.

2.2 Bitingsteder og afholdelse af retsmøder på andre steder

Det fremgår videre af bemærkningerne til lovudkastet, side 181, at hensynet til, at særligt "borgernære" opgaver bør varetages så tæt på borgerne som muligt, efter Justitsministeriets

¹ Analyse af de danske domstole, Samlet rapport, side 42, (februar 2005)

opfattelse i almindelighed vil kunne tilgodeses på en hensigtsmæssig måde ved, at der efter lokalt behov afholdes retsmøder uden for hovedtingstedet for så vidt angår sager vedrørende blandt andet fogedret og dødsboskifteret. Sådanne retsmøder vil efter Justitsministeriets opfattelse for eksempel kunne søges afholdt i egnede lokaler i en kommunal bygning efter aftale med den pågældende kommunalbestyrelse.

Den geografiske nærhed har efter Domstolsstyrelsens opfattelse særlig betydning for borgerne inden for de sagsområder, hvor der typisk afholdes kortere retsmøder, og hvor de berørte borgere hyppigt skal møde i retten, eller hvor hensynet til, at retten ligger tæt ved borgerens bolig, er særlig stort. Som eksempler på sådanne sagsområder nævnes i Strukturkommissionens betænkning 1398/2001 blandt andet dødsboskiftesager, notarialforretninger, almindelige fogedsager, gældssaneringsager og mindre straffesager.

Domstolsstyrelsen har følgende bemærkninger vedrørende de forskellige sagstyper:

For så vidt angår straffe- og fogedsager må fremmødet grundet sagernes karakter forventes at falde, hvis afstanden til retten forøges. Der er imidlertid stor forskel på rettens reaktionsmuligheder ved udeblivelse i de to sagstyper.

Mindre bødesager indbringes for retten i det omfang, tiltalte ikke har betalt politiets bødeforlæg. Dette kan enten skyldes manglende vilje eller manglende evne. Hvis tiltalte bestrider bødens rigtighed, har han selv en væsentlig interesse i at møde op i retten uanset afstanden og fremføre sine argumenter. Udebliver tiltalte, kan retten, når der ikke er tale om højere straf end bøde, og omstændighederne ikke taler imod det, anse tiltalte for skyldig og afsige udeblivelsesdom, jf. retsplejelovens § 934, stk. 1.

I mange fogedsager kan sagen først afsluttes, når skyldneren har afgivet forklaring om sine økonomiske forhold over for fogedretten og kreditor, og fogedretten har foretaget udlæg eller noteret til retsbogen, at skyldneren har afgivet insolvenserklæring. Udebliver skyldneren fra et møde i disse sager, vil sagen i de fleste tilfælde blive udsat på, at skyldneren politifremstilles. Det skyldes, at formålet med sagen er at tvangsfuldbyrde et pengekrav. Fogedretten har også mulighed for at beramme en udkørende fogedforretning til skyldnerens bopæl med henblik på foretagelse af udlæg. Udkørende fogedforretninger er imidlertid meget ressourcekrævende både for kreditor og for fogedretten.

Falder fremmødet i disse fogedsager på grund af afstanden til retten, vil det således utvivlsomt medføre længere sagsbehandlingstider, idet sagerne som nævnt ikke kan afsluttes, før skyldner er mødt.

I gældssaneringsager afholdes der typisk i alt to møder: Et indledningsmøde, hvor skifteretten vurderer, om betingelserne for at indlede en gældssaneringsag er opfyldt, og et kreditor-møde, hvor kreditorerne har mulighed for at fremsætte indsigelser imod skyldnerens forslag til gældssanering. Møderne ligger typisk med ca. tre måneders mellemrum. Udebliver skyldneren fra indledningsmødet, kan skifteretten nægte at indlede gældssaneringsag. Udebliver skyldneren fra kreditor-mødet, kan skifteretten nægte gældssanering. Det må i disse sager antages, at skyldnerens egen interesse i at møde i skifteretten klart overstiger den ulempe, som en forøget transporttid til hovedtingstedet måtte medføre.

Fælles for dødsboskiftesager og notarialforretninger er, at brugerne ofte er ældre mennesker, som er uvante med at møde i retten. I dødsboskiftesager er de efterladte desuden ofte ude af balance på grund af det tab, de har lidt. Disse forhold taler for, at der bør tages et særligt hensyn til denne gruppe af brugere.

Flere skifteretter berigtiger nu ukomplicerede dødsboer ved afholdelse af telefonmøder og efterfølgende fremsendelse til boets kontaktperson af de relevante blanketter. Fremgangsmåden er ofte velegnet ved for eksempel boudlæg og udlevering til hensidden i uskiftet bo. En mere udbredt anvendelse af denne praksis kan formentlig løse en del af problemet med længe rejseafstand til retten. I de dødsboskiftesager, hvor der er behov for en grundigere vejledning af de efterladte, taler hensynet til borgerne imidlertid i særlig grad for, at retten i disse sager efter behov sættes uden for hovedtingstedet.

De samme hensyn gør sig gældende for så vidt angår notarialforretninger. Det forhold, at notarialforretninger typisk kun varer ca. 5 minutter, taler også for, at borgerens transporttid til retten ikke bør forøges i disse sager. Hvis borgeren er sengeliggende, gangbesværet, notarialforretningen er hastende, eller der er mange på samme sted, der skal skrive under på én gang, vælger skifteretten allerede i dag ofte at køre ud til borgerens bopæl. Det er op til den enkelte notar at skønne, om der er grund til at foretage en udkørende notarforretning. Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at denne ordning bør opretholdes efter reformen.

Sammenfattende er det Domstolsstyrelsens opfattelse, at hensynet til borgerne og retternes funktionsdygtighed i retskredse med stor geografisk udstrækning kan tale for, at retten i foged- og dødsboskiftesager samt ved foretagelse af notarialforretninger efter behov sættes uden for hovedtingstedet, og at de pågældende personer således indkaldes til retten i nærheden af deres bopæl.

Samme ordning kunne overvejes for så vidt angår mindre bødesager. For så vidt angår straffesager med vidneførsel er det imidlertid Domstolsstyrelsens opfattelse, at domsforhandlingen bør finde sted i et egentligt retslokale, der er indrettet med de nødvendige vidneskranker og dommerskranker, og hvor der også er adgang til passende venterum og voteringslokale.

Det skal understreges, at der efter Domstolsstyrelsens opfattelse ikke bør oprettes eller opretholdes egentlige bitingsteder efter domstolsreformen, idet en sådan ordning vil indskrænke præsidenternes mulighed for at tilrettelægge og fordele rettens opgaver på en hensigtsmæssig måde.

Det giver retterne en række udfordringer, hvis der på mere permanent basis skal afholdes retsmøder tæt på borgerne i lokaler, der ikke tilhører retterne.

Først og fremmest vil afholdelse af retsmøder i kommunale lokaler efter Domstolsstyrelsens opfattelse medføre en mindre effektiv ressourceanvendelse. Det er således forbundet med en række ekstraudgifter at afholde møder uden for hovedtingstedet. Der er dels udgifter til husleje og transport mv., dels udgifter til personaleresourcer, som anvendes ineffektivt. Det skyldes navnlig, at arbejdstid bliver anvendt på transport, og at den tid, der er afsat til et retsmøde, som aflyses, ikke kan udnyttes effektivt, hvis den pågældende sag behandles uden for hovedtingstedet, da personalet ikke har rettens sædvanlige faciliteter til rådighed.

Hertil kommer spildtid i forbindelse med efterbehandling af sager ved hovedtingstedet, da sagsbehandlingen i forbindelse med afholdelse af retsmøder i de lokaler, der bliver stillet til rådighed af kommunerne, ikke er understøttet af domstolenes sagsbehandlingssystemer.

Et sådant dobbeltarbejde vil først kunne undgås, når der bliver skabt mulighed for, at rettens medarbejdere via en bærbar pc kan koble sig op på domstolenes sagsbehandlingssystemer via f.eks. en bredbåndforbindelse.

Det er en mulighed, der ikke eksisterer i dag, og hvis etablering indebærer en række tekniske udfordringer. Først og fremmest skal det sikres, at domstolenes data ikke kompromitteres ved brug af for eksempel kommunale lokaler og netværk, der i det daglige bruges til andet formål. Det skal ligeledes sikres, at data tilhørende den institution, der stiller lokaler til rådighed for domstolene, ikke kompromitteres. Det vil først være muligt for Domstolsstyrelsen at håndtere disse udfordringer på tilfredsstillende vis i løbet af nogle år. Danmarks Domstole har indledt arbejdet med en modernisering af den tekniske platform, der understøtter domstolenes juridiske og administrative sagsbehandling. Denne modernisering vil på sigt muliggøre fuld digital sagsbehandling.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er afsat midler til at investere i bærbare pc'ere og it-sikkerhed, ligesom der ikke er afsat midler til produktivitetstab, kørsel og husleje, i den økonomiske ramme, der er fastsat for domstolsreformen.

Det bemærkes, at såvel de lokaler der bliver stillet til rådighed af kommunerne, som de bygninger, hvor lokalerne er beliggende, må være af en sådan standard, at de er egnede til at udgøre en værdig ramme for afholdelsen af retsmøder. Såvel adgangsforhold som ventefaciliteter og møderum må leve op til denne standard.

Det bemærkes videre, at den spredning af medarbejderne, som en udstrakt brug af lokaler uden for hovedtingstedet vil medføre, vil gøre det vanskeligere at etablere et attraktivt fagligt miljø ved byretterne. Et attraktivt fagligt miljø vil medvirke til at forhøje kvaliteten af sagsbehandlingen, hvilket er et af formålene med domstolsreformen.

2.3 Særligt om Handelsretten

Det fremgår af lovudkastets forslag til den fremtidige affattelse af retsplejelovens § 17 og de specielle bemærkninger til denne bestemmelse, at det forudsættes, at der etableres et bitingsted for Handelsretten i Århus.

Det bemærkes i den forbindelse, at Domstolsstyrelsens forbehold vedrørende brug af bitingsteder og kommunale lokaler også gør sig gældende for så vidt angår Handelsrettens eventuelle brug af bitingsteder. Der er endvidere ikke taget højde for udgifterne til opretholdelse eller brug af et bitingsted i Århus for Handelsretten i den økonomiske ramme, der er fastsat for domstolsreformen. Det må antages, at Handelsrettens brug af et tingsted, der ikke er bemandet i det daglige, vil medføre væsentlig flere omkostninger end byretternes brug af bitingsteder eller afdelingskontorer i øvrigt, idet Handelsrettens brug af bitingsteder formentlig i vidt omfang, udover de sædvanlige udgifter ved brug af bitingsteder og afdelingskontorer, vil medføre udgifter til overnatning, time- dagpenge m.v., hvortil kommer et betydeligt produktivitetstab.

3 Tinglysningens placering

Tinglysningens placering er ikke fastlagt i lovudkastet.

Placeringen af Tinglysningens retten har afgørende betydning for:

- tinglysningens driftsstabilitet i overgangsperioden,
- muligheden for at rekruttere allerede uddannede tinglysningens medarbejdere og
- længden af overgangsperioden med både manuel og digital sagsbehandling

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at hensynet til driftsstabilitet både før og efter overgangen til en ny central og fuldt digitaliseret tinglysningens ret må indgå med meget betydelig vægt ved overvejelserne om placeringen af den kommende tinglysningens ret.

Som det er fremhævet i lovudkastets økonomiske og administrative bemærkninger, er der lagt vægt herpå ved fastlæggelsen af de økonomiske rammer for tinglysningens reformen. Der er også lagt vægt på, at den forventede reduktion i antallet af tinglysningens medarbejdere skal kunne søges gennemført ved naturlig afgang mv., og at det i vidt omfang vil være muligt at rekruttere nuværende tinglysningens medarbejdere til at varetage arbejdet ved Tinglysningens retten.

Muligheden for at rekruttere nuværende tinglysningens medarbejdere er ikke alene en forudsætning for de økonomiske rammer for tinglysningens reformen, men efter Domstolsstyrelsens opfattelse også af afgørende betydning for, at de forventede effektiviseringer kan opnås så tidligt som muligt.

Det er forventningen, at håndteringen af omkring 70 % af tinglysningens dokumenterne i fremtiden vil kunne automatiseres.

De dokumenter, som den fremtidige it-løsning kan håndtere, er imidlertid først og fremmest de ukomplicerede dokumenter, som tinglysningen i dag i langt de fleste tilfælde kan behandle som ekspeditionssager. Det gælder f.eks. tinglysning af nye pantebrev, aflysning af pantebrev og sletning af retsanmærkninger, dvs. dokumenter, der ganske vist kræver, at tinglysningens medarbejder undersøger, om formkravene er opfyldt, men som i vidt omfang ikke kræver en nærmere vurdering af indholdet af dokumentet.

Derimod vil det kommende tinglysningssystem ikke kunne håndtere de dokumenter, der netop kræver en nærmere vurdering af indholdet af dokumentet. Det gælder i særlig høj grad servitutter og andre dokumenter, hvor det blandt andet skal vurderes om dokumentet stifter en egentlig "ret" over den faste ejendom. Det bliver således primært de "vanskelige" dokumenter, der bliver tilbage til manuel behandling hos tinglysningens medarbejdere.

Allerede i dag er tinglysningen en specialistopgave, der kræver stor akkurate og interesse for og indsigt i ejendomsomsætning. Tinglysningens opgaven varetages i dag i vid udstrækning af kontomedarbejdere, der har gennemgået en tidskrævende praktisk grunduddannelse ved domstolene suppleret med en række fagrettede grund- og opfølgingskurser, der udbydes af Domstolsstyrelsen. Når den enkelte medarbejder har opnået den fornødne erfaring, kan embedschefen bemyndige den pågældende til at tinglyse selvstændigt i medfør af den nugældende retsplejelovs § 17 a. Med det nye tinglysningssystem bliver tinglysningens arbejde i endnu højere grad en krævende specialistopgave, hvor det efter vores opfattelse bliver af afgørende betydning, at det er muligt at rekruttere så mange af de nuværende tinglysningens medarbejdere som muligt.

Hvis Tinglysningssretten placeres i et af de få områder, hvor det er muligt at rekruttere den overvejende del af det nødvendige personale blandt det nuværende tinglysningsspersonale, er Domstolsstyrelsen enig i, at de personalereduktioner, som følger af tinglysningssreformen, vil kunne gennemføres ved naturlig afgang, frivillig fratræden eller ansættelse i andre funktioner i domstolene.

Hvis Tinglysningssretten i stedet placeres i et område, hvor det kun er muligt at rekruttere en mindre andel af det nødvendige personale blandt det nuværende tinglysningsspersonale, vil det blive vanskeligere dels at tage det nye papirløse tinglysningssystem i brug, da der vil være for få erfarne tinglysningssmedarbejdere til at betjene det, dels at oplære nye tinglysningssmedarbejdere, da der vil være for få erfarne medarbejdere til at forestå oplæringen.

Det vil derfor kunne blive nødvendigt at opretholde den nuværende tinglysning i de 82 nuværende byretter i en længere periode efter ibrugtagningen af det nye papirløse tinglysningssystem for at sikre driftsstabiliteten i tinglysningen. Denne løsning vil betyde væsentlige merudgifter til personale og drift af to tinglysningssystemer og vil ikke give mulighed for at indhøste de besparelser, som er forudsat ved fastlæggelsen af de økonomiske rammer for tinglysningssreformen.

Herudover vil de begrænsede muligheder for at rekruttere blandt det nuværende tinglysningsspersonale kunne medføre, at det vil kunne blive nødvendigt at foretage uansøgte afskedigelser blandt kontorpersonalet.

Det bemærkes endvidere, at en placering af Tinglysningssretten i et område, hvor det kun er muligt at rekruttere en mindre andel af det nødvendige personale blandt det nuværende tinglysningsspersonale, ikke kun vil kunne have betydning for overgangen til det papirløse tinglysningssystem, men også for driftsstabiliteten i hele perioden frem til digitaliseringen. Placeringen i et sådant område må således forventes at medvirke til at øge risikoen for, at det nuværende tinglysningsspersonale allerede nu vil søge stillinger uden for tinglysningen – f.eks. inden for realkredit- eller bank-sektoren – hvilket vil gøre det nødvendigt i en overgangsperiode at ansætte og oplære vikarer uden forudgående kendskab til tinglysning. Det kan således blive vanskeligt – uanset de foreslåede overgangsregler – at sikre en stabil drift af tinglysningen i perioden frem til digitaliseringen af tinglysningen, hvilket kan få negativ indvirkning på omætningen og belåningen af især fast ejendom.

4 Normeringen af de enkelte retter

Domstolsstyrelsen havde gerne set, at antallet af udnævnte dommere i forbindelse med domstolsreformen var blevet forøget, således at sagerne ved Danmarks Domstole i højere grad kunne blive afgjort af udnævnte dommere. Domstolsstyrelsen er imidlertid enig med Justitsministeriet i, at den økonomiske ramme, der er fastsat for domstolsreformen, ikke gør dette muligt.

Domstolsstyrelsen gør opmærksom på, at de beregninger, der ligger til grund for den foreslåede normering af byretsdommere, er baseret på en række antagelser af skønsmæssig karakter. Det er der, som det fremgår af forslaget, taget højde for ved etableringen af et antal dommerstillinger, der ikke på forhånd er tildelt en bestemt byret. På tilsvarende måde er den samlede normering baseret på et skøn.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at forslaget til en ændret affattelse af retsplejelovens § 9, stk. 2-10, bør ændres i overensstemmelse med nedenstående tabel:

Retskreds	Kredsnormering (incl. præsidenter)
Hjørring	6
Aalborg	10
Randers	7
Århus	10
Viborg	6
Holstebro	8
Horsens	7
Kolding	8
Esbjerg	7
Sønderborg	8
Fyn	13
Nykøbing Falster	6
Næstved	8
Holbæk	6
Roskilde	7
Hillerød	6
Helsingør	6
Lyngby	8
Glostrup	13
Frederiksberg	12
København	39
Bornholm	1
Tinglysningssretten	1
I ALT	203

Årsagen hertil er, at Domstolsstyrelsen ikke længere finder grundlag for en anden fordeling af retsarbejdet mellem udnævnte dommere og øvrige jurister ved retten på Frederiksberg end ved landets øvrige byretter. Da antallet af dommere på Frederiksberg dermed bliver mindre, medfører dette en ændret fordeling af det samlede antal dommerstillinger. Det bemærkes, at Domstolsstyrelsen for så vidt angår Københavns Byret fortsat finder grundlag for at opretholde den eksisterende ordning, der medfører, at en væsentlig større del af retsarbejdet i Københavns Byret end ved retterne generelt udføres af udnævnte dommere.

5 Landsnormeringen

En effektiv ressourceanvendelse forudsætter en fleksibel organisation på alle niveauer. Det er Domstolsstyrelsens vurdering, at den øgede fleksibilitet i ressourceanvendelsen ved domstolene, der er skabt ved etableringen af en landsnormering i udkastet til retsplejelovens § 9, stk. 11, vil være af væsentlig betydning for, at den enkelte ret vil kunne få tildelt ressourcer, der er tilpasset det faktiske behov. Dette vil medvirke til at sikre tilfredsstillende sagsbehandlingstider, imødekomme de krav, der løbende vil blive stillet til domstolene, og fastholde opgaveløsningen på højeste niveau.

Da Domstolsstyrelsen ikke har adgang til at undlade at besætte nogen af de 25 dommerstillinger, der indgår i landsnormeringen, ligger fleksibiliteten i det samlede ressourceforbrug ved

domstolene imidlertid også efter gennemførelse af den foreslåede bestemmelse først og fremmest i den løbende regulering af normeringen af de øvrige personalegrupper. Personaletilpasninger ved domstolene kan således fortsat kun ske blandt disse personalegrupper og i særdeleshed blandt kontorfunktionærerne, idet dommerfuldmægtiggruppen er omfattet af ansættelsesværet i retsplejelovens § 54.

Det bør derfor på sigt overvejes, om der kan indbygges en yderligere fleksibilitet i den samlede dommernormering eventuelt således, at Domstolsstyrelsen ved at undlade at besætte et antal stillinger i henhold til den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 9, stk. 11, i højere grad kan imødekomme domstolenes skiftende ressourcebehov.

Det bør ligeledes på sigt overvejes at udvide ordningen med en landsnormering – herunder en eventuel fleksibel landsnormering – til også at omfatte landsretterne.

6 Beskikkelse til at virke som dommer ved en anden ret end den ret, dommeren er ansat ved

De nye og større byretter medfører, at der ikke er behov for at opretholde de særlige ordninger vedrørende rejsedommere og sættedommere.

Der kan dog fortsat opstå situationer, hvor det vil være nødvendigt at beskikke en dommer ved en byret til at varetage opgaver ved en anden byret. Sådanne situationer kan navnlig opstå ved Retten på Bornholm, der kun har 1 dommer. Som følge heraf er bestemmelsen i retsplejelovens § 45 foreslået videreført uændret, det vil sige, at det er landsrettens præsident, der er kompetent til at meddele sådan beskikkelse. Ifølge lovudkastets forslag til en ændret affattelse af retsplejelovens § 45, stk. 2, kan beskikkelse uden ansøgning meddeles i op til tre måneder og efter ansøgning i op til to år.

Det er i den forbindelse væsentligt at bemærke, at der ikke ved normeringsfastsættelsen af retterne er taget højde for bestemmelsen.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at landsretternes præsidenter ikke bør tillægges en så vidtgående kompetence til at ændre ressourcefordelingen ved retterne alene. Dels vil landsretternes præsidenter sjældent have den fornødne indsigt i den generelle ressourcefordeling til at kunne foretage den nødvendige prioritering i den forbindelse, dels vil landsretternes præsidenter være uden indflydelse på, om den ret, der "udlåner" en dommer til en anden ret, eventuelt kan kompenseres herfor ved allokering af yderligere ressourcer til denne ret.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 45, stk. 2, bør derfor ændres således, at midlertidig beskikkelse af en yderligere dommer i et tidsrum af mere end en måned alene kan ske med Domstolsstyrelsens forudgående samtykke.

7 Ledelse og styring af de nye retter

Lovudkastet forudsætter i vidt omfang en bestemt organisation af arbejdet i retten. Det må imidlertid i mange tilfælde være op til den enkelte embedschef eventuelt i samarbejde med Domstolsstyrelsen at tilrettelægge rettens organisation.

8 Åremålsansættelse

Det fremgår af lovudkastet side 188, at det er Justitsministeriets opfattelse, at grundlovens § 64, 2. pkt. – om den personlige uafhængighed – ikke er til hinder for beskikkelse af embedschefer på åremål i en vis periode, eksempelvis 8 år.

Det fremgår imidlertid også, at det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke kan ske genbeskikkelse af den pågældende dommer, uanset at denne har tilbagegangsret til en bestemt dommerstilling. Åremålsansættelse er derfor ikke mulig efter det foreliggende lovudkast.

Domstolsstyrelsen havde gerne set, at der blev etableret mulighed for åremålsansættelse med mulighed for genbeskikkelse. I lyset af Justitsministeriets vurdering finder styrelsen imidlertid, at lovforslaget bør åbne mulighed for åremålsansættelse uden genbeskikkelse, idet styrelsen ikke kan udelukke, at en sådan ordning kan vise sig hensigtsmæssig.

9 Øget brug af telekommunikation i forbindelse med retsmøder

Efter lovudkastets § 107, stk. 3, træder reglerne om videomøder (telekommunikation med billede) først i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. Det anføres i de almindelige bemærkninger på lovudkastets side 235, at anvendelse af reglerne forudsætter, at domstolene råder over det nødvendige tekniske udstyr, og at en eventuel anskaffelse heraf blandt andet bør afvente, at byretternes personale er blevet samlet på de nye hovedtingsteder. De fleste af reglerne om telefonmøder (telekommunikation uden billede) i civile sager træder derimod i kraft den 1. januar 2007.

Domstolsstyrelsen er enig i, at anvendelse af reglerne om telekommunikation forudsætter, at domstolene råder over det nødvendige tekniske udstyr. Det er i den forbindelse vigtigt at bemærke, at de tekniske løsninger må leve op til en standard, der sikrer, at retssikkerheden ikke kompromitteres.

På lovudkastets side 229 omtales det igangværende forsøg med anvendelse af telekommunikation med billede i forbindelse med fristforlængelser.

Forsøget er endnu ikke afsluttet. På nuværende tidspunkt har hverken Rigspolitiet eller Kriminalforsorgen konkluderet på værdien eller omkostningerne ved gennemførelse af det aktuelle forsøg, ligesom der heller ikke er foretaget en vurdering af omkostningerne ved skalering af det igangværende forsøg til landsplan. Domstolsstyrelsen har dog foretaget et skøn over omkostningerne ved at etablere én "video-afhøringsmulighed" pr. embede baseret på de foreløbige meldinger fra Kriminalforsorgen og Rigspolitiet. Dette skøn omfatter udelukkende de rene it-omkostninger. Eventuelle personaleomkostninger og bygningsmæssige omkostninger er ikke medtaget.

Muligheden for at lade en offentlig myndighed eller privat virksomhed tilbyde faciliteter til telekommunikation med billedgengivelse nævnes også af Justitsministeriet. Det aktuelle skøn over omkostninger tager ikke hensyn til en sådan dynamisk anvendelse, men tager derimod afsæt i et statisk billede, hvor der etableres en enkelt fastmonteret mulighed ved hvert embede. Dermed er hverken sikkerhedsmæssige eller tekniske konsekvenser af en dynamisk anvendelse vurderet.

Endelig indeholder lovudkastet bestemmelser om protokollering af forklaringer, der billede- eller lydoptages. Det kan i den forbindelse oplyses, at Domstolsstyrelsen efter anmodning fra

Strafferetsplejeudvalget har nedsat en arbejdsgruppe, der skal afgive en rapport om protokolering i straffesager og herunder komme med forslag til nye måder at protokollere på. Arbejdsgruppen består af repræsentanter fra landsretterne, byretterne, de faglige organisationer med tilknytning til domstolene og Domstolsstyrelsen. Arbejdsgruppen vil som led i sit arbejde skulle forholde sig til en række af de foreslåede regler om telekommunikation. Arbejdsgruppen påregner, at rapporten er færdig i marts 2006.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, medfører implementeringen af reglerne om telekommunikation et betydeligt udviklingsarbejde ved domstolene. Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsrammen for dette udviklingsarbejde.

Det bemærkes i den forbindelse, at udgifterne til telekommunikation ikke indgår i den økonomiske ramme, der er fastsat for domstolsreformen.

Det er på den baggrund Domstolsstyrelsen opfattelse, at de foreslåede bestemmelser om telekommunikation ikke kan sættes i kraft uden, at der først foretages en mere præcis beregning af udgifterne ved implementering af bestemmelserne og en evaluering af de hidtidige forsøg med telekommunikation.

10 Værneting vedrørende sager mod centrale statslige myndigheder

Af udkastet til retsplejelovens § 240, stk. 2, fremgår det, at sager mod centrale statslige myndigheder kan anlægges ved sagsøgerens hjemting.

Hensynet til blandt andet en jævn fordeling af sager i 1. instans medfører imidlertid, at det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at sådanne sager skal anlægges ved sagsøgerens hjemting, og at der ikke bør være valgfrihed med hensyn hertil.

11 Nævningereform

I de økonomiske beregninger vedrørende domstolsreformen er der på grundlag af Retsplejerådets oprindelige forslag i betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager regnet med 2 dommere i nævningesager i byretten, mens der i lovudkastet, side 274, er foreslået 3 dommere i nævningesager. Beregninger viser, at dette vil betyde merudgifter på ca. 2 mio. kr. i løbende driftsudgifter. Merudgiften vedrører primært løn. Det bemærkes, at merudgiften ikke er indgået i fastsættelsen af den økonomiske ramme for domstolsreformen.

12 Procesbevillingsnævnet

Den foreslåede ændring af instansfølgen vil formentlig medføre en forøgelse af antallet af appeltilladelser.

Ændringen af instansordningen vil således medføre, at sager, der tidligere startede i landsretten med deraf følgende fri ankeadgang til Højesteret, nu skal starte i byretten og derfor kun kan indbringes for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Ligeledes vil kære af landsrettens kendelser og beslutninger i straffesager fremover næsten undtagelsesfrit kræve tilladelse. Hertil kommer, at grænsen for, hvornår anke af en straffesag fra byret til landsret kræver tilladelse, forhøjes fra 3.000 kr. til 5.000 kr. Endelig må det antages, at småsagsprocessen vil indebære et øget antal sager med en sagsgenstand på under 10.000 kr. og dermed et øget antal ansøgninger om tilladelse til anke til landsretten i disse sager.

Det bemærkes, at spørgsmålet herom ikke er indgået i fastsættelsen af den økonomiske ramme for domstolsreformen.

13 Implementering af domstolsreformen

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet side 292, at tidssvarende bygningsforhold og samling af medarbejderne ved de nye retter på hovedtingstedet er en væsentlig forudsætning for bl.a. at opnå de effektiviseringer, der skal medvirke til at sikre borgerne en bedre domstolsbetjening.

Domstolsstyrelsen er enig i denne vurdering. Det er således efter styrelsens opfattelse af helt afgørende betydning for at opnå en lang række af de gevinster, som reformen lægger op til, at medarbejderne hurtigst muligt efter den 1. januar 2007 samles ved hovedtingstedet – så vidt muligt i én bygning.

Som led i forberedelsen af lovudkastet er der – som det også fremgår af bemærkningerne – foretaget en teoretisk beregning af de økonomiske konsekvenser af reformen på det bygningsmæssige område. Det er herved forudsat, at retterne fremover har til huse i bygninger med en effektiv kvadratmeterudnyttelse.

Domstolsstyrelsen skal i den forbindelse understrege, at der vil kunne blive behov for en korrektion af de økonomiske konsekvenser, når reformen implementeres, hvis passende bygninger ikke kan findes.

I forbindelse med ovennævnte beregninger er der ikke taget højde for den huslejudgift, der er knyttet til driften af eventuelle afdelingskontorer samt Tinglysningssretten. Huslejudgifterne i forbindelse med Handelsrettens brug af bitingsteder er heller ikke indregnet.

Der vil derfor under alle omstændigheder skulle ske en korrektion af domstolenes fremtidige huslejebevilling, når disse tal er kendt.

Det fremgår af lovudkastet, at det foreslås, at de nye regler om behandlingen af nævningesager skal finde anvendelse i sager, hvor der rejses tiltale i første instans efter den 1. januar 2008. Det fremgår, at ikrafttrædelsestidspunktet bl.a. er begrundet i de bygningsmæssige forandringer, som nævningereformen kræver.

Det fremgår ligeledes af bemærkningerne, at tidshorizonten for de bygningsmæssige tilpasninger i de tilfælde, hvor der skal ske nybygning, ifølge Slots- og Ejendomsstyrelsen er 3-3½ år, mens ombygninger har en tidshorizont på 9-24 måneder.

Det kan derfor efter Domstolsstyrelsens opfattelse ikke forventes, at der er indrettet nævningeretsale ved samtlige byretter pr. 1. januar 2008.

14 Særskilte økonomiske og administrative bemærkninger

De rationaliseringskrav, der stilles til domstolene i forbindelse med domstolsreformen, er ambitiøse. Det er Domstolsstyrelsens vurdering, at den økonomiske ramme for domstolsreformen vil stille meget store krav til ledelsesmæssig prioritering og effektivisering af den daglige opgavevaretagelse. Dette er helt i tråd med den omfattende strategi for modernisering og digitalisering af Danmarks Domstole, som skal sikre et tidssvarende domstolssystem, der kombinerer høj kvalitet og høj effektivitet.

Det må imidlertid understreges, at den økonomiske ramme for reformen ikke giver mulighed for at finansiere væsentlige ændringer af reformens indhold. Såfremt Tinglysningsretten placeres i et område, der gør det umuligt at bemane retten helt overvejende med nuværende, erfarne tinglysningsmedarbejdere, vil det indebære en meget væsentlig ændring af de økonomiske konsekvenser af reformen i form af en længere overgangsperiode med både manuel og digital tinglysning.

Tilsvarende vil væsentlige ændringer i de skønnede forudsætninger, der er lagt til grund ved vurderingen af reformens økonomiske og administrative konsekvenser, medføre behov for en revurdering af den økonomiske ramme for reformen. Der er på nuværende tidspunkt betydelig usikkerhed om en række af disse forudsætninger - ikke mindst instansreformens betydning for sagsbelastningen i de enkelte instanser - samt de faktiske muligheder for at finde bygninger, der på en gang sikrer en værdig ramme om rettens virke og en optimal arealudnyttelse.

Med venlig hilsen

Adam Wolf

J. nr. 2001-17-0001
Sagsbeh.: Ida Skouvig
Den

10 JAN. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

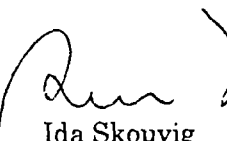
Jmt. modt.
11 JAN. 2006

Idet der henvises til Justitsministeriets brev af 16. december 2005 vedrørende høring over udkast til lovforslag om en politi- og domstolsreform, skal Procesbevillingsnævnet bemærke, at man finder det hensigtsmæssigt, at der i forslaget til retsplejelovens § 968a – i lighed med, hvad der foreslås for anke - tages stilling til, hvem der indbringer et kæremål for Højesteret, når Procesbevillingsnævnet giver tilladelse til kære.

Der vedlægges desuden kopi af Procesbevillingsnævnets brev af i dag til Domstolsstyrelsen vedrørende lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for Procesbevillingsnævnet.

På nævnets vegne

Jytte Scharling
Formand

Ida Skouvig
Sekretariatschef

J. nr. 2001-17-0001
Sagsbeh.: Ida Skouvig
Den

30 JAN. 2006

Domstolsstyrelsen
St. Kongensgade 1-3
1264 København K
FAX 70104455

Justitsministeriet har ved brev af 16. december 2005 anmodet Procesbevillingsnævnet om bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform).

Procesbevillingsnævnet har i dag afgivet vedlagte høringssvar til Justitsministeriet.

Procesbevillingsnævnet skal herudover bemærke, at det er nævnets opfattelse, at lovforslaget har væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for Procesbevillingsnævnet. Lovforslaget indeholder ikke bemærkninger herom, og der er - Procesbevillingsnævnet bekendt - ikke foretaget beregninger herover.

1. Om den merbelastning, som lovforslaget vil indebære for Procesbevillingsnævnet, bemærkes følgende:

Det er Procesbevillingsnævnets opfattelse, at den foreslåede ændring af instansordningen såvel på civilrettens som på strafferettens område vil betyde en markant forøgelse af antallet af ansøgninger til Procesbevillingsnævnet om appeltilladelse.

Ændringen af instansordningen vil indebære, at de sager, som tidligere startede ved landsretten med fri ankeadgang til Højesteret, nu som udgangspunkt kun vil kunne indbringes for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, ligesom kære af landsrettens kendelser og beslutninger i straffesager fremover næsten undtagelsesfrit kræver kæretilladelse.

Hertil kommer, at grænsen for, hvornår anke af straffesager fra byret til landsret kræver tilladelse, forhøjes fra 3.000 kr. til 5.000 kr.